

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Chrasť nad Hornádom na roky 2021-2030

Názov:	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Chrasť nad Hornádom na roky 2021-2030
Územné vymedzenie:	Obec Chrasť nad Hornádom
Územný plán obce schválený:	Áno
Dátum schválenia PHSR:	21.12.2021, uznesením č. 30/2021.
Dátum platnosti:	Od 22.12.2021 do 31.12.2030
Verzia ¹ :	1.0
Publikovaný verejne dňa:	22.12.2021
Vypracoval:	RNDr. Radomír Babiak, PhD., www.dokumentypreobce.sk

¹ Prvé prijaté znenie sa označuje číslom 1.0. V prípade zásadnej zmeny sa ďalšie aktualizované verzie označujú 2.0, 3.0 atď. V prípade malých zmien sa označuje 1.1.

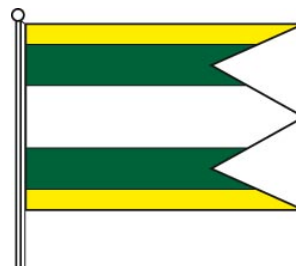

Erb a vlajka obce

Erb obce

vlajka obce

Základné údaje

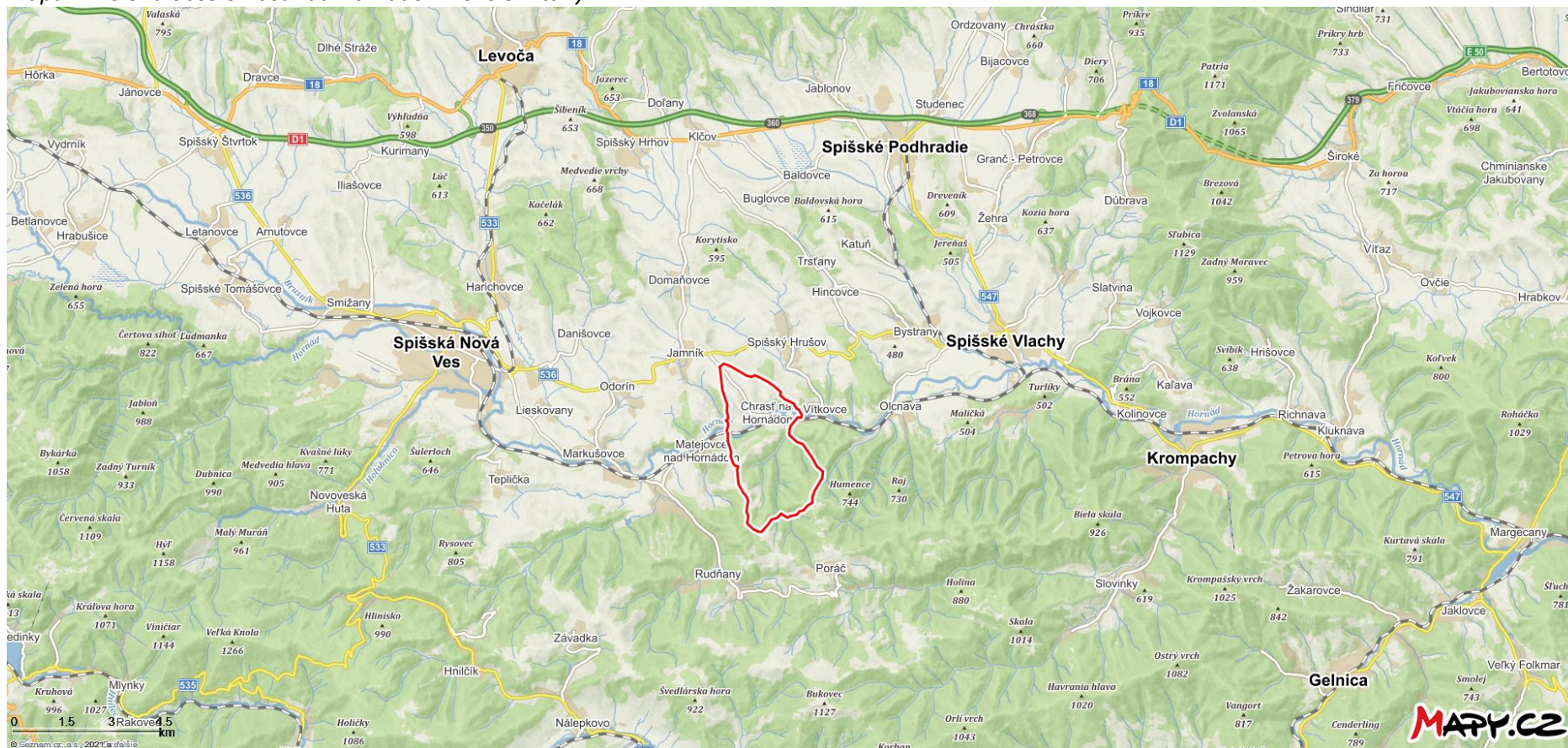
Samosprávny kraj:	Košický
Okres:	Spišská Nová Ves
Historický región:	Spiš
Poloha obecného úradu:	48.924525°, 20.704975°
Nadm. výška pri obec. úrade:	422 m.n.m.
Rozloha katastra:	939 ha k 31.12.2020
Počet obyvateľov:	917 k 31.12.2020
Hustota obyvateľstva:	98 obyv./km ²
PSČ:	053 63
Evidenčné číslo vozidiel:	SN

Oficiálne kontakty

Adresa:	Obec Chrasť nad Hornádom
	Obecný úrad č. 165
	053 63 Chrasť nad Hornádom
Web:	www.chrastnadhornadom.sk
Email:	ocuchrast@crastnadhornadom.sk
Telefón:	053 / 44 92 194
IČO:	00 329 177

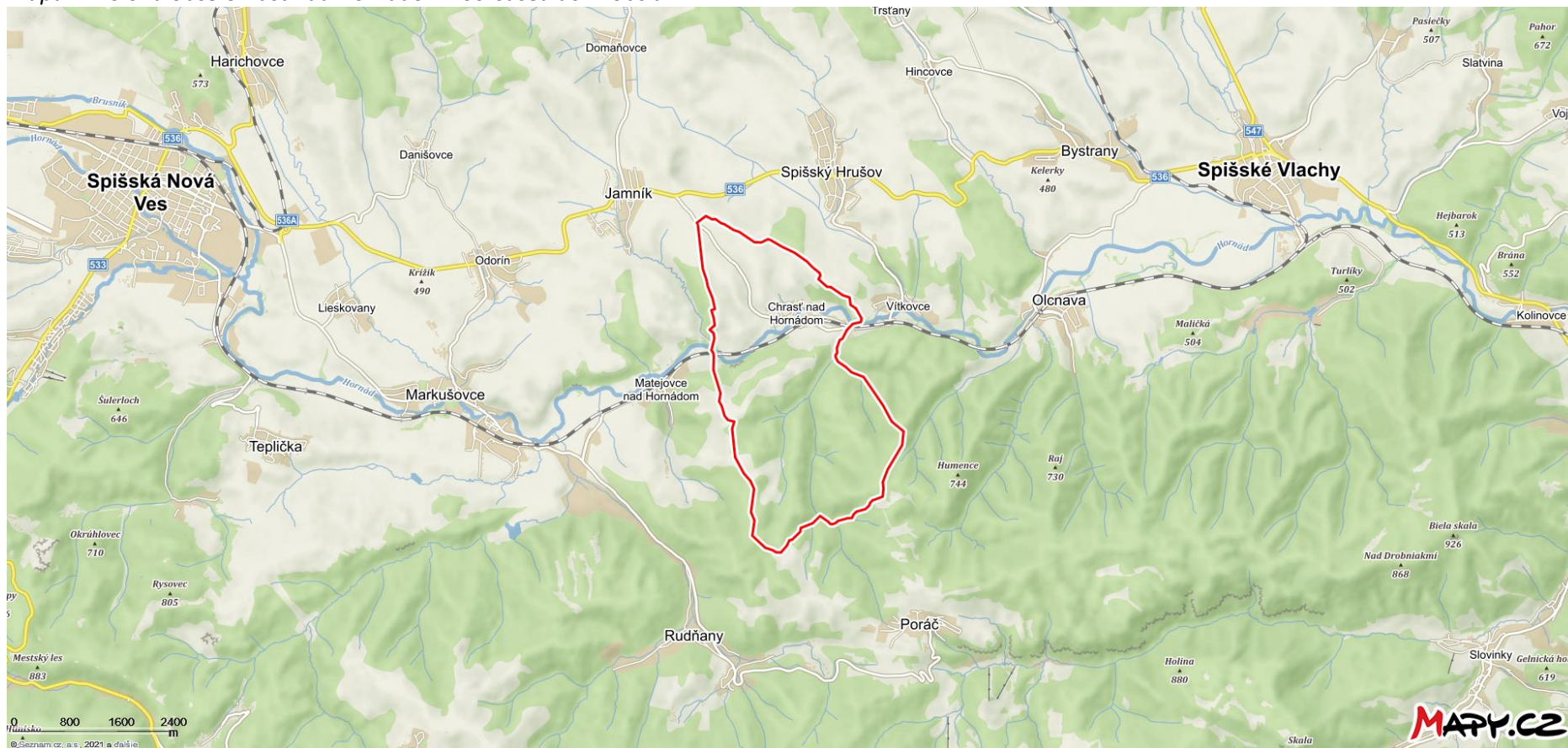
Mapa 1: Poloha obce Chrást nad Hornádcom - širšie vzťahy

Zdroj: mapy.cz

Mapa 2: Poloha obce Chrást nad Hornádom voči susediacim obciam

Zdroj: mapy.cz

Obrázok 1: Letecký pohľad na obec Chrasť nad Hornádom

Zdroj: www.chrastnadhornadom.sk

OBSAH

ÚVOD	8
ZÁMER SPRACOVANIA PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE CHRASŤ NAD HORNÁDOM NA ROKY 2021-2030	9
ANALYTICKÁ ČASŤ	12
ZOZNAM ANALYZOVANÝCH VÝCHODISKOVÝCH KONCEPČNÝCH DOKUMENTOV A DÁT	13
A.I ANALÝZA VNÚTORNEHO PROSTREDIA	14
Stručná história obce	14
Poloha katastrálneho územia a prírodné pomery	14
Kvalita životného prostredia	15
Ochrana prírody a krajiny.....	15
Odpadové hospodárstvo.....	16
Ochrana pred povodňami	16
Obyvateľstvo	17
Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva	17
Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia a veku	20
Národnostná a konfesijná štruktúra	22
Vzdelanostná štruktúra	22
Zamestnanosť	22
Nezamestnanosť	24
Domový a bytový fond	27
Dopravná infraštruktúra	28
Technická infraštruktúra	29
Zdravotnícka a sociálna infraštruktúra, služby	29
Školstvo, kultúrno-spoločenský život a šport	30
Administratívno-správne služby	31
Bezpečnosť v obci	32
Hospodárske pomery	32
Polohová atraktivita územia	32
Poľnohospodárstvo a priemysel	33
Cestovný ruch	33
Finančné hospodárenie.....	34
Prehľad majetku a zdrojov	35
Príjmy a výdavky obce.....	35
Ex-post hodnotenie predchádzajúceho PHSR.....	36
Ex-ante hodnotenie stavu projektovej pripravenosti investícií.....	37
A.II ANALÝZA VONKAJŠIEHO PROSTREDIA.....	38
Štrukturálne fondy v programovom období 2014-2020 a v období 2021-2027	39
STEEP analýza.....	40
A.III ZHODNOTENIE SÚČASNÉHO STAVU ÚZEMIA	42
SWOT analýza.....	42

Kľúčové faktory a disparity územia	43
B-STRATEGICKÁ ČASŤ	44
STRATEGICKÁ VÍZIA A STRATEGICKÝ CIEĽ OBCE	46
STRATÉGIA ROZVOJA	46
C-PROGRAMOVÁ ČASŤ	50
OPATRENIA, PROJEKTY A AKTIVITY PODĽA PRIORITYNÝCH OBLASTÍ	51
SÚBOR UKAZOVATEĽOV, VÝSLEDKOV A DOPADOV	55
D-REALIZAČNÁ ČASŤ	62
AKČNÝ PLÁN OBCE	63
ADMINISTRATÍVNE, ORGANIZAČNÉ A INŠTITUCIONÁLNE ZABEZPEČENIE PHSR	65
STRUČNÝ POPIS KOMUNIKAČNEJ STRATÉGIE	65
SYSTÉM MONITOROVANIA A HODNOTENIA	66
E-FINANČNÁ ČASŤ	67
INDIKATÍVNY FINANČNÝ PLÁN	68
MODEL VIACZDROJOVÉHO FINANCOVANIA A FINANČNÝ RÁMEC	69
SYSTÉM HODNOTENIA A ZARAĐOVANIA PROJEKTOV DO FINANCOVANIA	74
ZÁVER	75
PRÍLOHY	76
ZOZNAM INFORMAČNÝCH ZDROJOV POUŽITÝCH V PHSR	77
ZOZNAM SKRATIEK POUŽITÝCH V PHSR	78
AKČNÝ PLÁN NA DANÝ ROZPOČTOVÝ ROK S VÝHLADOM NA 2 ROKY	79
ZOZNAM MÁP, TABULIEK, GRAFOV, OBRÁZKOV A FORMULÁROV	82

Úvod

Obecná samospráva v zmysle zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení a zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja tvorí integrálnu súčasť regionálnej politiky a regionálneho rozvoja. Integrálnou súčasťou regionálnej politiky sa stala najmä v súvislosti s rozsiahlou decentralizáciou verejnej správy, ktorá sa na Slovensku uskutočnila po prelome milénia a ktorou na obecné samosprávy prešlo obrovské množstvo kompetencií, zodpovednosti a taktiež financií, predstavujúcich významnú časť verejných financií. Samosprávy tak v oblasti vytvárania podmienok pre hospodársky a sociálny rozvoj územia majú svoje nezastupiteľné postavenie. Či už v rámci svojich originálnych kompetencií alebo preneseného výkonu štátnej správy, obce zabezpečujú výkony a služby vo verejnom záujme. Z tohto dôvodu je potrebné venovať veľkú pozornosť a úsilie koncipovaniu rozvojových stratégií samospráv.

Dokument „Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Chrást nad Hornádom na roky 2021-2030“ (ďalej len „PHSR“) je strednodobý strategický dokument, ktorý na základe analýzy hospodárskej a sociálnej situácie stanovuje strategické ciele a priority v záujme budúceho rozvoja obce. Je prostriedkom na naplnenie vízie ďalšieho smerovania obce. Týmto programom sa uskutočňuje podpora rozvoja na lokálnej úrovni s dôrazom na hospodársku, sociálnu a environmentálnu oblasť. Ide o program cielených opatrení, navrhnutý pre stimulovanie rozvoja obce v strednodobom horizonte.

Cieľom tohto dokumentu je navrhnúť funkčne trvalo udržateľnú rozvojovú stratégiu, zameranú na realizáciu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce so zreteľom na potreby jej obyvateľov. Tento dokument formuluje tak strategické ciele, ako aj konkrétne opatrenia a aktivity, realizáciou ktorých budú tieto ciele naplnené. PHSR nie je uzavretý dokument bez možnosti zmien. Práve naopak, je dokumentom živým, otvoreným, ktorý môže byť v prípade potreby kedykoľvek aktualizovaný, dopĺňovaný a upravovaný. Jeho význam a využitie spočíva predovšetkým v tom, že je spracovaný na základe prieskumu názorov a potrieb volených orgánov obce, jej obyvateľov, záujmových skupín, ako aj za spoluúčasti miestnych aktérov a odborníkov.

Ambíciou dokumentu je podať odpovede na tri základné a najdôležitejšie otázky:

1. Akí sme a kde sa nachádzame?
2. Kam sa chceme dostať?
3. Ako sa tam dostaneme?

Cieľom analytickej časti je identifikácia rozvojových faktorov a disparít obce (akí sme a kde sa nachádzame). Následne je v strategickej časti sformulovaná vízia, ktorá dáva odpoveď na druhú otázku (kam sa chceme dostať). Spôsob ako sa tam dostať je stanovený v stratégii rozvoja, ktorej úspešné naplnenie bude závislé od úspešnosti realizácie opatrení a aktivít, definovaných v programovej časti dokumentu.

Pri vypracovaní tohto programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa zohľadnili priority Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR, ako aj jej vízia regionálneho rozvoja na Slovensku: Slovensko sa má stať krajinou s vysokou kvalitou života všetkých jeho obyvateľov. V záujme naplnenia dlhodobej vízie regionálneho rozvoja SR zameranej na rozvoj obcí, miest a regiónov, na zvyšovanie ich výkonnostného potenciálu a konkurencieschopnosti Národná stratégia regionálneho rozvoja SR stanovuje strategický cieľ: Integrovaným a výsledkovo orientovaným prístupom k regionálnemu rozvoju a na základe využitia vnútorného potenciálu regiónov zvýšiť do roku 2030 ich adaptabilitu, konkurencieschopnosť a výkonnosť pri súčasnom zvyšovaní kvality života obyvateľov a pri rešpektovaní princípov udržateľného rozvoja.

Zámer spracovania Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Chrasť nad Hornádom na roky 2021-2030

Formulár 1 (Ú1): Zámer spracovania PHSR

Zámer spracovania PHSR	
Názov dokumentu	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Chrasť nad Hornádom na roky 2021-2030
Forma spracovania	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Chrasť nad Hornádom na roky 2021-2030 (ďalej len „PHSR 2021-2030“) bude spracovaný podľa aktuálneho znenia zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov. Spracovanie dokumentu bude rešpektovať princíp partnerstva. Vykonané bude participatívnym spôsobom so zapojením zamestnancov obecného úradu, poslancov OcZ, širokej verejnosti a externých odborníkov. PHSR bude vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými tak v Národnej stratégii regionálneho rozvoja, ako aj v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja.
Riadenie procesu spracovania	<p>Za riadenie procesu spracovania zodpovedá riadiaci tím zložený zo zástupcov obce a zhotoviteľa. Členmi riadiaceho tímu sú:</p> <p>Za obec: <u>Koordinátor riadiaceho tímu</u> Ondrej Mihňák – starosta obce</p> <p>Za zhotoviteľa: <u>Člen riadiaceho tímu</u> RNDr. Radomír Babiak, PhD. – externý odborník</p> <p>Riadiaci tím zodpovedá za:</p> <ul style="list-style-type: none"> - celkovú koordináciu spracovania PHSR 2021-2030, - zostavenie Zámeru spracovania PHSR, - spracovanie analýzy vnútorného a vonkajšieho prostredia, - spracovanie východísk pre strategickú časť, - vypracovanie strategickej vízie, - vypracovanie sumárneho návrhu aktivít a projektov ako východisko pre Akčný plán, - stanovenie termínov realizácie aktivít, projektov (roky) a odhad ich financovania (výška a zdroje financovania), - spracovanie akčného plánu na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky, - vytvorenie systému monitorovania, hodnotenia a aktualizácie PHSR, - spracovanie finančnej časti vo forme Finančného rámca pre realizáciu PHSR, - finalizáciu dokumentu a jeho predloženie zastupiteľstvu na schválenie.
Obdobie spracovania	September - október 2021
Financovanie spracovania	Z rozpočtu obce.

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Formulár 2 (Ú2): Harmonogram spracovania PHSR

Harmonogram spracovania PHSR (2021)												
Mesiac	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Úvod									X			
Analytická časť									X	X		
Strategická časť									X	X		
Programová časť									X	X		
Realizačná časť									X	X		
Finančná časť										X		
Záver										X		

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Formulár 3 (Ú8): Štruktúra dokumentu

Úvod

táto časť zahŕňa:

- stručný popis kontextu vzniku a chronológie prípravy PHSR,
- stručné zhrnutie východiskových koncepcných dokumentov, týkajúcich sa vymedzeného územia,
- zámer spracovania PHSR.

Analytická časť

táto časť zahŕňa:

- kompletnú analýzu vnútorného prostredia na základe overeného súboru kvantitatívnych a kvalitatívnych dát podľa jednotlivých oblastí vrátane finančnej a hospodárskej situácie,
- ex-post hodnotenie (realizácia existujúceho PHSR vrátane vyhodnotenia rozpracovaných investičných a neinvestičných projektov k 31.12. príslušného roku),
- analýzu silných a slabých stránok územia,
- identifikáciu hlavných vonkajších faktorov rozvoja územia (výber hlavných faktorov),
- analýzu príležitostí a ohrození pre rast a rozvoj územia (posúdenie hlavných faktorov z hľadiska príležitostí a ohrození),
- analýzu väzieb územia,
- SWOT analýzu (súhrnná tabuľka),
- analýzu možných rizík a hrozieb, identifikáciu kritických oblastí rozvoja,
- identifikáciu východísk a možných riešení.

Strategická časť

táto časť zahŕňa:

- víziu územia,
- formuláciu a návrh stratégie,
- výber a popis strategických cieľov v jednotlivých politikách – oblastiach rozvoja (hospodárska, sociálna, environmentálna).

Programová časť

táto časť zahŕňa:

- konkrétne opatrenia a projekty vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám,
- súbor ukazovateľov výsledkov a dosahov vrátane východiskových a cieľových hodnôt.

Realizačná časť

táto časť zahŕňa:

- popis úloh jednotlivých partnerov pri realizácii PHSR,
- popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie PHSR, spôsob komunikácie, kooperácie a koordinácie,
- stručný popis komunikačnej stratégie PHSR k jednotlivým cieľovým skupinám,
- systém monitorovania a hodnotenia,
- akčný plán na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky – vecný a časový harmonogram realizácie jednotlivých opatrení a projektov.

Finančná časť

táto časť zahŕňa:

- indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHSR,
- model viaczdrojového financovania jednotlivých opatrení, aktivít (projektov) za účasti sociálno-ekonomických partnerov v území v prepojení na programový rozpočet obce,
- hodnotiacu tabuľku pre výber projektov.

Záver

táto časť zahŕňa:

- informáciu o schválení a zverejnení PHSR.

Prílohy

táto časť zahŕňa:

- Príloha č. 1 – Zoznam členov riadiaceho tímu, pracovných skupín a partnerov zapojených do spracovania PHSR,
- Príloha č. 2 – Zoznam informačných zdrojov použitých v PHSR (východiskové strategické a koncepcné dokumenty, súvisiaca legislatíva),
- Príloha č. 3 – Zoznam skratiek použitých v PHSR,
- Príloha č. 4 – Akčný plán na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky.

Analytická časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Analytická časť PHSR obsahuje komplexné zhodnotenie a analýzu východiskovej situácie obce s väzbami na širšie územie – analýzu aktuálneho stavu, v akom sa obec nachádza. Definuje vnútorný potenciál územia a limitujúce faktory rozvoja obce.

Zoznam analyzovaných východiskových koncepčných dokumentov a dát

Pri spracovaní Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Chrást nad Hornádom na roky 2021-2030 boli analyzované a zohľadnené už existujúce programovacie a plánovacie dokumenty:

Tabuľka 1: Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov

Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov			
Názov dokumentu	Platnosť dokumentu	Úroveň dokumentu	Zdroj
Územný plán obce Chrást nad Hornádom	priebežne	lokálna	Obecný úrad Chrást nad Hornádom
Povodňová dokumentácia obce	priebežne	lokálna	Obecný úrad Chrást nad Hornádom
PHSR Košického samosprávneho kraja 2016-2022	2016-2022	regionálna	http://web.vucke.sk
Vstupná správa k vypracovaniu Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2022-2030	2022-2030	regionálna	http://web.vucke.sk
Územný plán veľkého územného celku Košického kraja	priebežne	regionálna	http://web.vucke.sk
Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030	do 2030	národná	www.mirri.gov.sk
Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001	od 2001	národná	www.mindop.sk
Stratégia rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030	do 2030	národná	www.minv.sk
Partnerská dohoda 2014-2020	2014-2020	národná	www.partnerskadohoda.gov.sk
Operačné programy 2014-2020	2014-2020	národná	www.partnerskadohoda.gov.sk
Agenda 2030	do 2030	nadnárodná	www.mirri.gov.sk

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Okrem rôznych koncepčných dokumentov bolo pri spracovaní dokumentu použité aj veľké množstvo dát rôzneho charakteru. Ich prehľad zobrazuje nasledujúca tabuľka.

Tabuľka 2: Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát

Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát		
Oblasť dát/téma	Zdroj údajov	Webová stránka
Obyvateľstvo	Obec Chrást nad Hornádom Štatistický úrad SR Databáza regionálnej štatistiky Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011	www.chrastnadhornadom.sk www.statistics.sk datacube.statistics.sk www.upsvar.sk datacube.statistics.sk/SODB/
Bývanie	Obec Chrást nad Hornádom Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011	www.chrastnadhornadom.sk datacube.statistics.sk/SODB/
Hospodárstvo	Obec Chrást nad Hornádom Štatistický úrad SR Databáza regionálnej štatistiky Obchodný register Živnostenský register	www.chrastnadhornadom.sk www.statistics.sk datacube.statistics.sk www.orsr.sk www.zrsr.sk
Školstvo a vzdelávanie	Obec Chrást nad Hornádom Centrum vedecko-technických informácií	www.chrastnadhornadom.sk www.cvtisr.sk
Zdravotníctvo	Obec Chrást nad Hornádom	www.chrastnadhornadom.sk
Sociálna sféra	Obec Chrást nad Hornádom Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny	www.chrastnadhornadom.sk www.upsvar.sk

Zdroj: vlastné spracovanie

A.I Analýza vnútorného prostredia

Stručná história obce

Obec patrí k najstarším spišským obciam. Vznikla po roku 1255 na území darovanom comesovi Kuncovi, spomína sa už v roku 1280 v donačnej listine. Ďalšia zmienka je z roku 1302 v súvislosti s tamojším kostolom. Obec niesla počas svojej histórie rôzne názvy. V roku 1280 to bol názov Horost, 1344 Harast, 1773 Hrost, 1786 Hrasce, 1808 Chrást a od roku 1927 má názov Chrást nad Hornádom.

Poloha katastrálneho územia a prírodné pomery

Obec Chrást nad Hornádom leží v Košickom kraji, v okrese Spišská Nová Ves. Jej katastrálne územie susedí s katastrálnymi územiaми: Spišský Hrušov, Vítkovce, Poráč, Matejovce nad Hornádom a Jamník. K 31.12.2020 zaberalo katastrálne územie obce Chrást nad Hornádom plochu 939 ha.

Geologická stavba územia je pomerne pestrá. Severnú časť katastra tvorí centrálnokarpatský paleogén – flyšové pásmo (krieda a paleogén vonkajších Karpát). To je tvorené najmä pieskovecami a vápnitými ílovcami (hutianske a zuberecké súvrstvie), južnejšie od nich sa nachádzajú najmä zlepenca, pieskovce a vápenca (borovské súvrstvie). Geologický podklad južnej časti katastra tvorí mezozoikum Vnútorných Karpát – vápenca (gutensteinské, steinalmské, wettersteinské a iné) a dolomity. Z hľadiska geomorfologického členenia patrí katastrálne územie obce do Alpsko-Himalájskej sústavy, podsústavy Karpaty a provincie Západné Karpaty. Severná časť katastra (približnou hranicou je rieka Hornád, teda územie po jej ľavej strane) patrí do subprovincie Vnútorné západné Karpaty, Fatransko-Tatranskej oblasti, celku Hornádska kotlina, podcelku Hornádske podolie a časti Hornádske podolie. Južná časť katastra (pravostranná časť Hornádu) patrí do subprovincie Vonkajšie západné Karpaty, oblasti Slovenské rudohorie, celku Volovské vrchy, podcelku Hnielecké vrchy a časti Galmus. Z aspektu

vertikálnej disekcie reliéfu prevláda v Hornádskom podolí zvlnený reliéf kotlinových pahorkatín a v pohorí Galmus vrchovinový až hornatinový reliéf.

Hydrologicky patrí územie obce do úmoria Čierneho mora a do povodia rieky Hornád. Najväčším tokom v katastri obce je rieka Hornád, pretekajúca stredom intravilánu obce. Okrem nej sa v katastri obce nachádza aj pravostranný prítok Hornádu – potok Zlatník a viacero ďalších menších bezmenných prítokov. Potoky na území obce majú snehovo-dažďový režim odtoku, čo znamená, že najvyššiu vodnosť majú v apríli až v júli (s najvyššími prietokmi v máji) a najnižšiu v januári a februári. Kataster obce leží v dvoch hydrogeologických rajónoch – PQ 115 (Paleogén Hornádskej a časti Popradskej kotliny) a MG 117 (Mezozoikum Galmusu s príľahlým paleozoikom).

Väčšina rozlohy katastra (oblasť Galmusu) patrí do chladnej, veľmi vlhkej klimatickej oblasti, mierne chladného okrsku (C1) s priemernou júlovou teplotou v rozmedzí 12 °C až 16 °C, priemernou januárovou teplotou okolo -6 °C a priemernou ročnou teplotou vzduchu okolo 4 °C. Severná časť územia obce patrí do mierne teplej klimatickej oblasti, mierne teplého, mierne vlhkého okrsku (M2) so studenou zimou. Priemerná júlová teplota v tomto okrsku je 16 °C a viac, priemerná januárová teplota -5 °C a menej. Priemerný ročný počet dní so snehovou pokrývkou sa v katastri obce pohybuje od cca 80 v najnižšie položených častiach po viac ako 100 v najvyšších častiach. Priemerný ročný úhrn zrážok sa pohybuje v rozmedzí 600-800 mm. V januári dosahuje úhrn zrážok 20-30 mm, v júli 80-100 mm. Pre kataster je charakteristický veľký počet dní s hmlou v priebehu roka (80-100).

Z pôdných typov sa v katastri obce nachádzajú najmä kambizeme pseudoglejové nasýtené so sprievodnými pseudoglejami modálnymi a kultizemnými a kambizeme modálne kyslé. V oblasti Galmusu dominujú rendziny a kambizeme rendzinové. Poľnohospodárske pôdy v katastri obce majú nízky a stredný poľnohospodársky potenciál, z hľadiska kontaminácie obsahujú rizikové prvky presahujúce limitné hodnoty B. Viac ako tretina rozlohy poľnohospodárskej pôdy je ohrozená silnou vodnou eróziou, veternou eróziou pôdy ohrozené nie sú.

Z hľadiska fytogeografického členenia patrí severná časť katastra do ihličnatej a južná časť do bukovej fytogeograficko-vegetačnej zóny. Prirodzenou potenciálnou vegetáciou v časti katastra ležiacej v Hornádskej kotline sú zmiešané listnato-ihličnaté lesy (s charakteristickým výskytom lipy, dubu, jelše, smreka, borovice a jarabiny) a v blízkosti Hornádu jelšové lesy. V oblasti Galmusu sú to bukové, jedľovo-bukové, jedľové a jedľovo-smrekové lesy. Zo stavovcov sú pre toto územie charakteristické najmä jeleň obyčajný, srnec hôrny, sviňa divá, líška obyčajná a ďalšie.

Kvalita životného prostredia

Ochrana prírody a krajiny

Z aspektu územnej ochrany prírody leží kataster obce Chrást nad Hornádom v území s I. stupňom ochrany prírody a krajiny (ktorým je podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny územie celej Slovenskej republiky). Najbližšie k Chrásti sa nachádza Národný park Slovenský raj, pomerne blízko sa nachádza aj Tatranský národný park. V týchto národných parkoch sú vyčlenené zóny s 2. až 5. stupňom územnej ochrany. V katastri obce sa nachádza aj jedno maloplošné chránené územie – prírodná pamiatka Farská skala so 4. stupňom územnej ochrany prírody. Ide o skalnú stenu budovanú zlepenkami a pieskovicami bazálneho paleogénu so šikmým zvrstvením, ktorá rekonštruje sedimentárne prostredie vzniku bazálneho paleogénu v údolí rieky Hornád. Do južnej časti katastra obce, v oblasti Galmusu, zasahuje plošne mimoriadne rozsiahle Chránené vtáčie územie Volovské vrchy, ktoré patrí do sústavy chránených území členských krajín EÚ NATURA 2000. Toto chránené vtáčie územie bolo vyhlásené v roku 2010 za účelom zabezpečenia priaznivého stavu biotopov druhov vtákov európskeho významu a biotopov vybraných sťahovavých druhov vtákov (napr. bociana čierneho, ďatľa prostredného, orla kriklavého, orla skalného a i.). Zaujímavou lokalitou, nachádzajúcou sa v katastri obce Chrást nad Hornádom, je aj tzv. „Šikľavá skala“. Ide o skalnú stenu, na ktorej sa vždy nachádza voda a tá v zimnom období zamrzá a vytvára mohutné ľadové steny a cencúle. Navyše, v katastri obce sa vyskytujú aj mokrade o rozlohe cca 2 000 m².

Okrem samotných národných prírodných rezervácií (NPR) a prírodných rezervácií (PR), nachádzajúcich sa vo vyššie uvedených národných parkoch a tiež okrem chránených území nachádzajúcich sa priamo v katastri obce, sa v blízkom okolí Chrašti nad Hornádom nachádza viacero maloplošných chránených území. Napr. v katastroch obcí Markušovce a Odorín je to národná prírodná pamiatka Markušovské steny (4. stupeň ochrany) alebo prírodná pamiatka Markušovská transgresia paleogénu (rovnako 4. stupeň ochrany), v katastri mesta Spišská Nová Ves prírodná pamiatka Hutianske (4. stupeň ochrany), prírodná rezervácia Modrý vrch (4. stupeň ochrany), prírodná rezervácia Muráň (5. stupeň ochrany) alebo chránený areál Knola (4. stupeň ochrany), v katastri obce Olcnavá NPR Červené skaly (5. stupeň ochrany) a mnohé ďalšie.

Základným dokumentom pre realizáciu ochrany rozmanitosti podmienok a foriem života je Územný systém ekologickej stability. Regionálny územný systém ekologickej stability okresu Spišská Nová Ves definuje v katastri obce Chrasť nad Hornádom nadregionálne biocentrum, nachádzajúce sa v jeho juhovýchodnej časti v oblasti Galmusu. V centrálnej časti katastra sa v okolí rieky Hornád nachádza nadregionálny hydrický biokoridor (RBK).

Odpadové hospodárstvo

Systém zberu komunálnych odpadov je v obci nastavený podľa reálnych potrieb obyvateľov a zabezpečuje sa v súlade s ustanoveniami zákona NR SR č. 79/2015 Z. z. o odpadoch v znení neskorších predpisov. Úroveň vytriedenia komunálneho odpadu je však pomerne nízka, pohybuje sa pod hranicou 20 %. Obec teda v tomto ukazovateli výrazne zaostáva za cieľmi v oblasti nakladania s odpadmi, stanovenými pre Slovenskú republiku.

Na zber zmesového komunálneho odpadu sa používajú KUKA nádoby alebo veľkoobjemové kontajnery (VOK). V obci je zavedený kalendárový systém zberu zmesového odpadu – všetky nádoby na zmesový odpad sa vyvážajú v pravidelných intervaloch.

Na triedený zber papiera, plastov, kovov, skla a kompozitných obalov sa používajú plastové vrecia a maloobjemové kontajnery (MOK), rozmiestnené na území obce. Objemný odpad, elektroodpad a odpad s obsahom škodlivých látok sa vyváža 2x ročne (na jar a na jeseň). Na zhodnocovanie biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu sa používajú domáce kompostovacie zásobníky.

Ochrana pred povodňami

Z hľadiska manažmentu povodí sa v katastri obce Chrasť nad Hornádom nachádzajú dve lokality, ktoré pri vyššom stave vodných hladín a extrémnych zrážkach môžu byť ohrozované povodňami. Prvou lokalitou sú verejné priestranstvá, cesty, mosty, domy a rôzne ďalšie budovy nachádzajúce sa v blízkosti rieky Hornád. Tieto sú ohrozené najmä pri privalových dažďoch, topení sa snehu alebo pri dlhotrvajúcich dažďoch. Druhou problémovou lokalitou sú budovy a infraštruktúra v okolí ľavostranného bezmenného prítoku Hornádu, ktorý preteká intravilánom obce. Tento potok sa vylieva predovšetkým pri prudkých privalových dažďoch.

Veľká povodeň bola v obci v roku 2019, kedy došlo k vyliatiu rieky Hornád zo svojho koryta. Pri tejto povodni došlo k významným škodám na majetku fyzických osôb a subjektov, majúcich svoje nehnuteľnosti v zaplavenom území. V tejto súvislosti došlo následne v rámci povodňových záchranných prác a neskôr v rámci realizácie protipovodňových opatrení k spevneniu brehov rieky Hornád a na kritických miestach k navýšeniu ochrannej hrádze. Rovnako sa niektoré protipovodňové opatrenia realizovali na miestnom potoku.

Obyvateľstvo

Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva

Nasledujúca tabuľka zobrazuje základné parametre stavu a pohybu obyvateľstva obce Chrasť nad Hornádom za posledných 10 rokov. Počet obyvateľov sa v tomto období zvýšil o 71 (z 846 v roku 2011 na 917 v roku 2020).

Tabuľka 3: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva

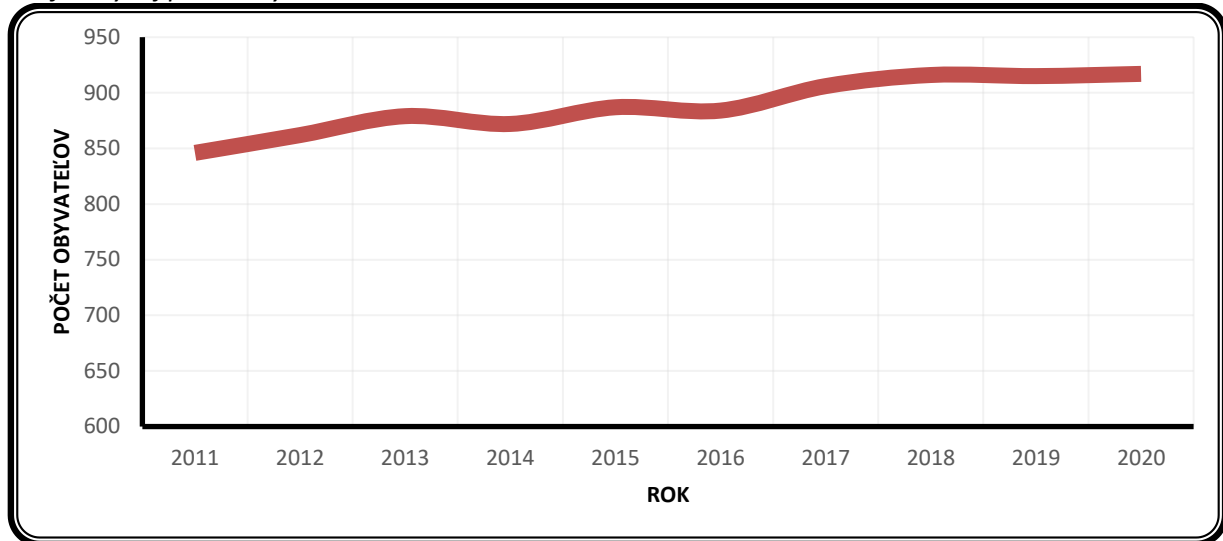
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Počet obyvateľov (k 31.12.)	846	862	879	872	887	884	906	916	915	917
Živonarodení	15	17	17	14	19	13	21	16	14	13
Zomrelí	5	10	6	10	6	6	5	5	8	6
Bilancia prirodzeného pohybu	10	7	11	4	13	7	16	11	6	7
Prisťahovaní	11	14	17	9	11	0	12	8	1	6
Vysťahovaní	16	5	11	20	9	10	6	9	8	11
Migračné saldo	-5	9	6	-11	2	-10	6	-1	-7	-5
Bilancia celkového pohybu	5	16	17	-7	15	-3	22	10	-1	2
Hr.m. živorodenosti (‰)	17,7	19,7	19,3	16,1	21,4	14,7	23,2	17,5	15,3	14,2
Hr.m. úmrtnosti (‰)	5,9	11,6	6,8	11,5	6,8	6,8	5,5	5,5	8,7	6,5
Hr.m. prirodzeného prírastku (‰)	11,8	8,1	12,5	4,6	14,7	7,9	17,7	12,0	6,6	7,6
Hr.m. imigrácie (‰)	13,0	16,2	19,3	10,3	12,4	0,0	13,2	8,7	1,1	6,5
Hr.m. emigrácie (‰)	18,9	5,8	12,5	22,9	10,1	11,3	6,6	9,8	8,7	12,0
Hr.m. migračného salda (‰)	-5,9	10,4	6,8	-12,6	2,3	-11,3	6,6	-1,1	-7,7	-5,5
Hr.m. celkového prírastku (‰)	5,9	18,6	19,3	-8,0	16,9	-3,4	24,3	10,9	-1,1	2,2

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné prepočty

Vývoj počtu obyvateľov obce Chrasť nad Hornádom za ostatných 10 rokov má stúpajúci trend. V porovnaní s rokom 2011 bol počet obyvateľov obce na konci roku 2020 o 8,3 % vyšší.

Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov obce Chrást nad Hornádom

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

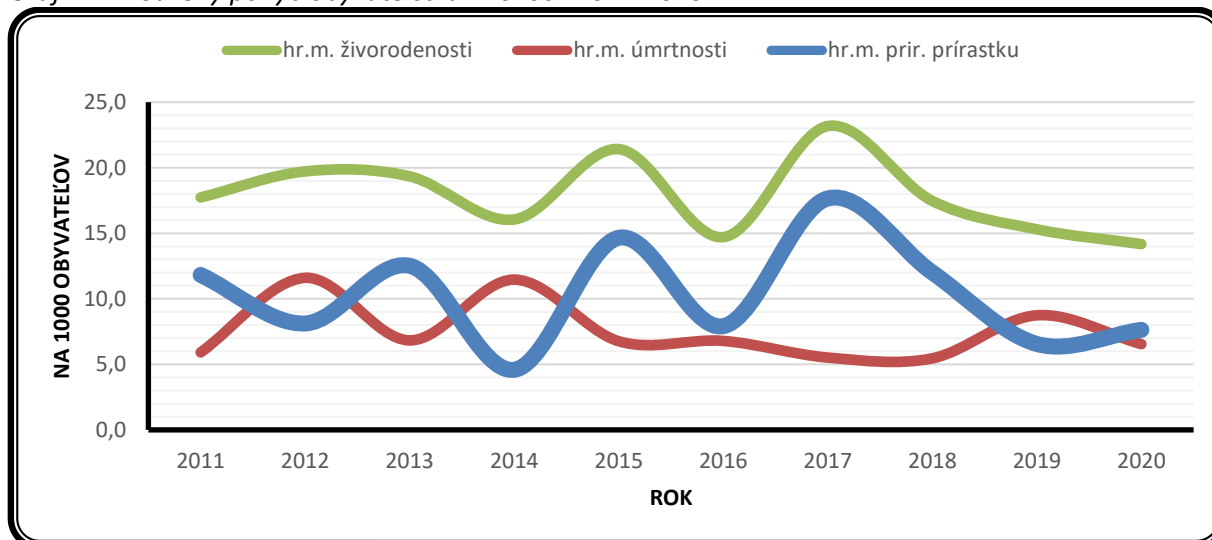
Úroveň natality za posledných 10 rokov mala pomerne vyrovnaný priebeh, keď sa pohybovala v rozmedzí cca 14 – 23 ‰. Počet narodených detí sa v obci medziročne pohyboval v rozmedzí 13 – 21. Priemerná hodnota ukazovateľa hrubej miery živorodenosti za celé hodnotené obdobie, teda za posledných 10 rokov, bola v Chrásti nad Hornádom až 17,9 ‰. Obec teda v tomto ukazovateli dosahuje veľmi priaznivé hodnoty. Pre porovnanie, v okrese Spišská Nová Ves sa hr. m. živorodenosti pohybuje na úrovni cca 13,0 ‰, v Košickom kraji 11,0 ‰ a v Slovenskej republike na úrovni cca 10,5 ‰.

Medziročný vývoj počtu zomrelých mal, podobne ako u živorodených, taktiež pomerne vyrovnaný priebeh. Najmenej zomrelých za posledných 10 rokov bolo v rokoch 2011, 2017 a 2018 (zhodne po 5 osôb), najviac v rokoch 2012 a 2014 (zhodne po 10 osôb). Úroveň mortality sa teda pohybovala v rozmedzí od 5,5 po 11,6 ‰, pričom priemer za posledných 10 hodnotených rokov bol v Chrásti nad Hornádom len 7,6 ‰. V obci teda môžeme pozorovať nižšiu mieru úmrtnosti akú má Slovenská republika (cca 11,0 ‰), Košický kraj (10,5 ‰) i okres Spišská Nová Ves (cca 9,5 ‰).

Takéto hodnoty hrubej miery živorodenosti a hrubej miery úmrtnosti sa odzrkadľujú v bilancii prirodzeného pohybu obyvateľstva Chráste nad Hornádom. Obec bola počas celého hodnoteného obdobia populačne zisková, negatívnu bilanciu prirodzeného pohybu nezaznamenala ani raz. Hrubá miera prirodzeného prírastku sa v posledných 10 rokoch pohybovala v rozmedzí od 4,6 ‰ po 17,7 ‰. Z dôvodu takejto kombinácie natality s mortalitou bola reprodukcia obyvateľstva za posledných 10 rokov veľmi priaznivá. Celkovo možno konštatovať, že prirodzenými populačnými procesmi dochádzalo v obci k výraznému prírastku obyvateľov.

Graf 2: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2011-2020

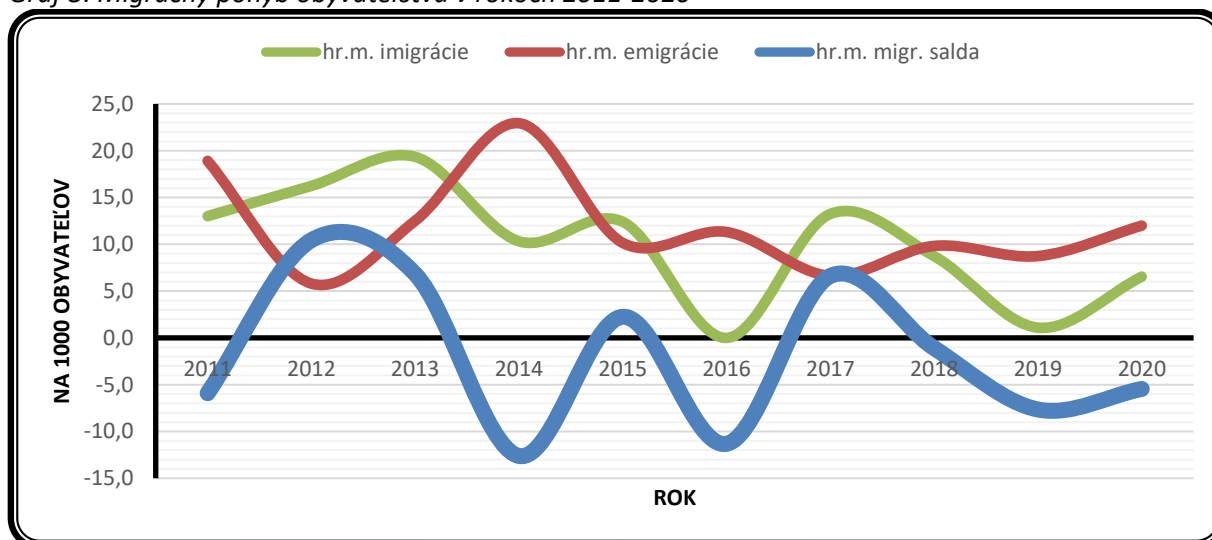

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Zatiaľ čo vývoj prirodzeného pohybu je v obci pozitívny, vývoj z hľadiska migračného pohybu už takým nie je. Hrubá miera imigrácie sa v obci za posledných 10 rokov pohybovala v priemere na úrovni 10,1 ‰ (priemerne sa ročne prisťahovalo 8,9 osoby). Hrubá miera emigrácie v hodnotenom období dosahovala vyššie hodnoty, pričom jej priemerná úroveň bola 11,9 ‰ (v priemere 10,5 vystahovaných osôb ročne).

Výsledkom hore uvedených procesov bol nepriaznivý vývoj migračného salda, ktoré sa pohybovalo v rozmedzí od -11 osôb v roku 2014 po +9 osôb v roku 2012. Kladné migračné saldo obec zaznamenala 4x a 6x bolo migračné saldo záporné. Väčšinu hodnoteného obdobia teda obec vykazuje negatívnu bilanciu migračného salda, pričom z aspektu migrácie v nej prebiehajú prevažne depopulačné procesy. Možno teda konštatovať, že trend vývoja za posledných 10 rokov je nepriaznivý.

Graf 3: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2011-2020

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

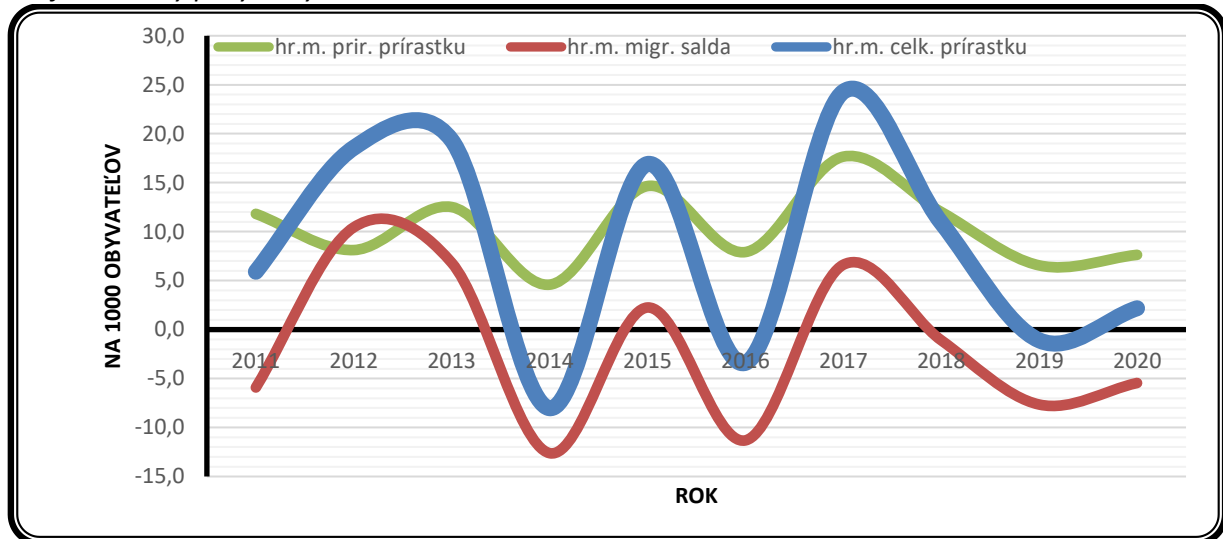
Hrubá miera prirodzeného prírastku dosahovala počas celého hodnoteného obdobia kladné hodnoty (viac ľudí sa v každý rok narodilo ako ich zomrelo), čiže prirodzenými populačnými procesmi počet obyvateľov každoročne rástol. Naproti tomu, hrubá miera migračného salda dosahovala väčšinou

záporné hodnoty, znamenajúce migračný úbytok obyvateľstva (viac ľudí sa z obce v danom roku vysťahovalo ako sa do nej prisťahovalo).

Výsledkom kombinácie vyššie popísaných prirodzených populačných procesov a migračných procesov je celkový prírastok obyvateľov obce Chrást nad Hornádom. Zápornú bilanciu celkového pohybu zaznamenala obec len 3x, ostatných 7 hodnotených rokov bola bilancia kladná. Celkovú situáciu ohľadne populačného vývoja v obci možno teda hodnotiť mierne pozitívne (keďže počet obyvateľov zo strednodobého hľadiska rastie).

Graf 4: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2011-2020

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

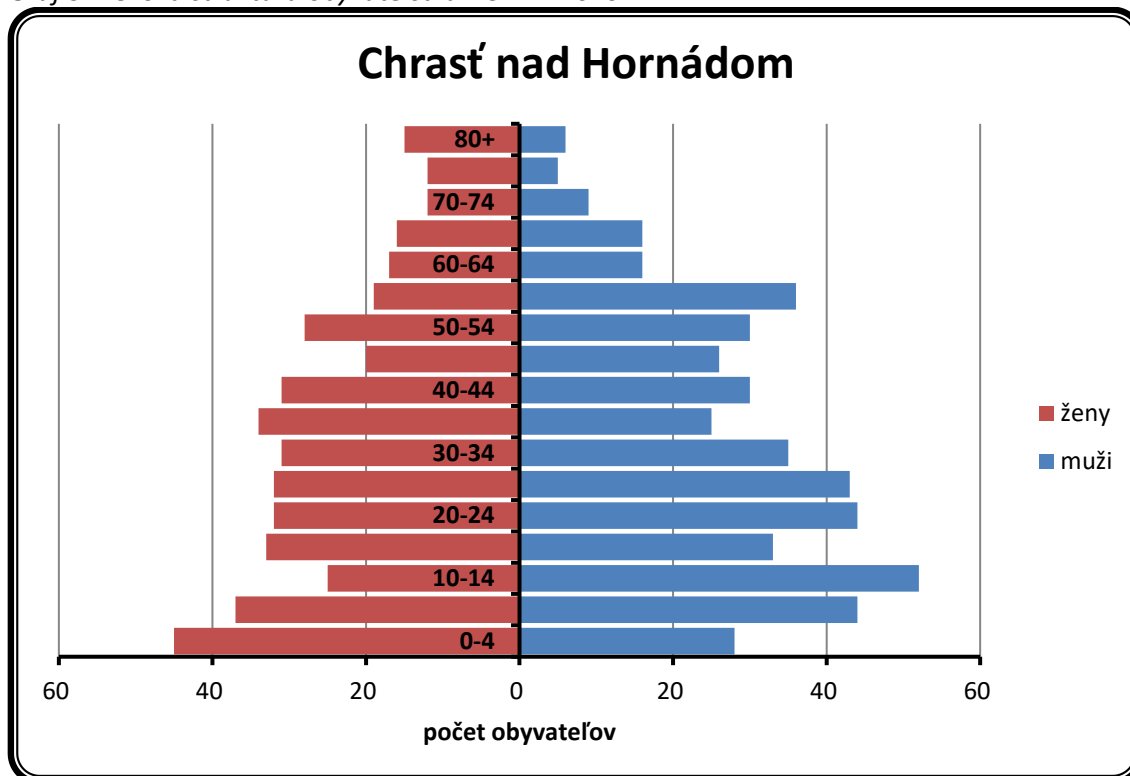
Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia a veku

Veková pyramída obyvateľstva Chráste nad Hornádom ukazuje, že v obci sa z pohľadu demografickej reprodukcie aktuálne nachádza stacionárny typ populácie, keďže početnosť predreprodukčnej zložky (0-14 r.) je v rovnováhe s početnosťou poreprodukčnej (nad 50 r.) zložky obyvateľstva (v pomere 231 k 237 k 31.12.2020). Najvyššie zastúpenie v štruktúre obyvateľstva Chráste nad Hornádom majú vekové skupiny (podľa poradia) 5-9 ročných (81 obyvateľov), 10-14 ročných (77) a 20-24 ročných (76 obyvateľov). K 31.12.2020 tu spomedzi 917 obyvateľov žilo 231 detí do 14 rokov a len 91 seniorov vo veku nad 65 rokov. Zo spomínaných 917 obyvateľov tu k uvedenému dátumu žilo 478 mužov a 439 žien.

V nadväznosti na typ vekovej pyramídy a typ populácie možno konštatovať, že z dlhodobého hľadiska bude prostredníctvom prirodzeného pohybu počet obyvateľov obce (pri nezmenených podmienkach) mierne rásť.

Graf 5: Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12.2020

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Aj obyvateľstvo Chraste nad Hornádom starne (napriek jeho pomerne priaznivej vekovej štruktúre). Ako vidieť z nasledujúcej tabuľky, priemerný vek obyvateľstva sa za ostatných 10 rokov zvýšil z 32,67 na 33,67 rokov. V porovnaní so Slovenskou republikou však v obci žije výrazne mladšie obyvateľstvo, to zároveň starne oveľa pomalším tempom ako je tomu v SR.

Tabuľka 4: Vývoj priemerného veku obyvateľstva

Priemerný vek / rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Chrást nad Hornádom	32,67	32,41	32,33	32,53	32,52	32,92	32,86	33,24	33,58	33,67
Slovenská republika	39,05	39,32	39,6	39,87	40,13	40,37	40,59	40,82	41,06	41,26

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

V štruktúre obyvateľstva vo vzťahu k ekonomickej aktivite, teda podľa produktívnych vekových skupín, prevláda predproduktívna zložka (0-14 r.) nad poproduktívnou zložkou (65+ r.) obyvateľstva, pričom podiel produktívnej zložky je 64,9 %.

Tabuľka 5: Veková štruktúra obyvateľov podľa produktívnych vekových skupín

k 31.12.2020	Počet obyvateľov	Veková štruktúra obyvateľov					
		počet			podiel (%)		
		0-14	15-64	65+	0-14	15-64	65+
Chrást nad Hornádom	917	231	595	91	25,2	64,9	9,9

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Národnostná a konfesionálna štruktúra

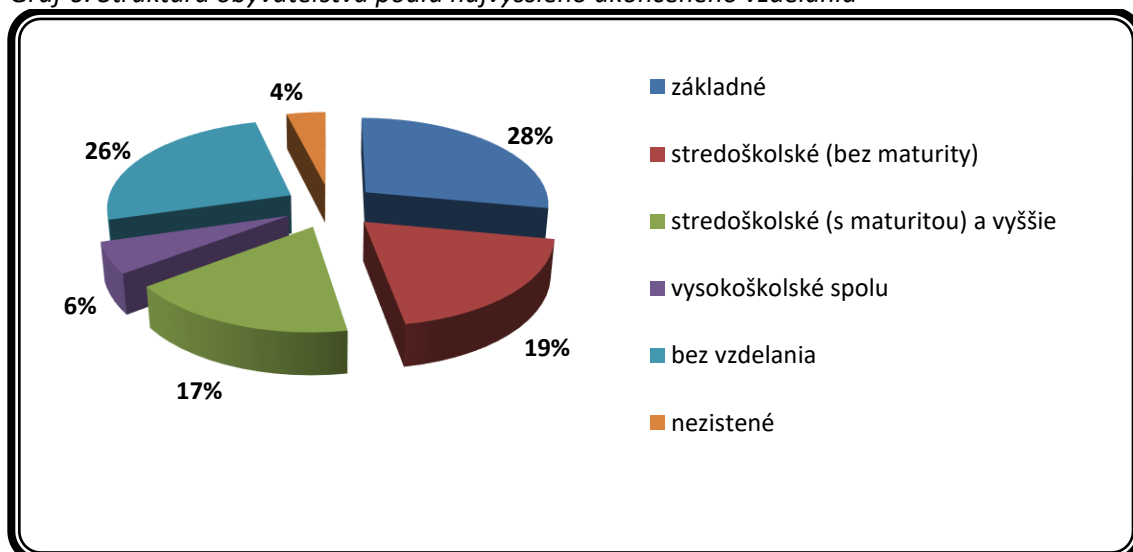
Národnostné zloženie obyvateľstva obce Chrasť nad Hornádom je takmer homogénne, keďže až 94,05 % obyvateľov sa hlási k slovenskej národnosti. K rusínskej národnosti sa v poslednom sčítaní (SODB 2011) prihlásilo 0,71 % a k českej 0,12 % obyvateľov. U 5,12 % obyvateľov národnosť zistená nebola. Tieto údaje sú však výrazne skreslené, nakoľko v obci žije aj rómska komunita (koncentrovane, na okraji intravilánu) a tá sa v spomínanom sčítaní prihlásila k slovenskej národnosti. Podľa kvalifikovaného odhadu publikovaného v Atlase rómskych komunít 2019, v tom čase žilo v obci Chrasť nad Hornádom 38 % obyvateľov rómskej národnosti (337 Rómov z celkového počtu 884 obyvateľov).

V konfesionálnej štruktúre obyvateľstva dominuje rímskokatolícke vierovyznanie s podielom 91,79 %. V obci je zastúpená aj Gréckokatolícka cirkev (1,67 %) a Evanjelická cirkev augsburského vyznania, ku ktorej sa prihlásilo 0,36 % obyvateľov. K žiadnemu náboženstvu sa nehlási 0,83 % obyvateľov obce, u 5,36 % obyvateľov príslušnosť ku konfesiám zistená nebola (SODB 2011).

Vzdelanostná štruktúra

Podľa výsledkov Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2011 (SODB 2011) má 28 % obyvateľov obce ako najvyššie dosiahnuté vzdelanie len základné vzdelanie. Stredoškolské vzdelanie bez maturity (max. výučný list) má 19 % obyvateľov a stredoškolské vzdelanie s maturitou a vyššie má 17 % obyvateľov Chrasť nad Hornádom. Vysokoškolské vzdelanie malo v roku 2011 šesť percent obyvateľov obce.

Graf 6: Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného vzdelania

Poz.: v kategórii „bez vzdelania“ sú zahrnuté osoby s neukončeným základným vzdelaním a deti do 16 rokov

Zdroj: SODB 2011

Zamestnanosť

Ukazovateľ „odvetvie ekonomickej činnosti“ predstavuje druh výroby alebo činnosti podniku alebo iného subjektu, ktorú obyvateľ aktuálne alebo v poslednom pracovnoprávnom vzťahu vykonával. Vzťahuje sa na obyvateľov starších ako 16 rokov, ktorí už niekedy pracovali.

Podľa SODB 2011 výrazne najväčšiu časť z 375 ekonomicky aktívnych obyvateľov Chrasť nad Hornádom predstavovali pracujúci v odvetví priemyselnej výroby (95 obyvateľov; 25 % z celkového počtu EAO). Významnejšie zastúpenie medzi pracujúcimi mali ešte odvetvia dopravy a skladovania (44 obyv.), veľkoobchodu a maloobchodu (43 obyv.) a stavebníctva (37 obyv.). Keďže je Chrasť nad

Hornádom vidieckou obcou s malým počtom pracovných príležitostí, dôležitú úlohu v otázke zamestnanosti obyvateľstva zohráva dochádzka do zamestnania. Ako vidieť z nasledujúcej tabuľky, takmer traja z piatich ekonomicky aktívnych obyvateľov (57,60 %) musia za prácou odchádzať mimo obec svojho bydliska. Až v 11 odvetviach zo 14 bol podiel dochádzajúcich mimo obec svojho bydliska 80 % a vyšší. Najnižší podiel dochádzajúcich do zamestnania bol v odvetví poľnohospodárstva, lesníctva a rybolovu (v tomto odvetví sa teda v obci miesto práce najviac kryje s miestom bydliska), najvyšší podiel v odvetví dopravy a skladovania. Zo 43 osôb v kategórii „nezistené“ (osoby, ktoré neuviedli v ktorom odvetví pracujú) 11 dochádza za prácou mimo obec svojho bydliska.

Rovnako ako v iných obciach, aj v Chrásti nad Hornádom zohráva dôležitú úlohu v otázke zamestnanosti obyvateľstva dochádzka do zamestnania. Ako vidieť z nasledujúcej tabuľky, 57,6 % ekonomicky aktívnych obyvateľov (216 z 375) dochádzalo v čase SODB za prácou mimo obec svojho bydliska (samozrejme, od Sčítania prešlo 10 rokov, takže situácia sa pravdepodobne zmenila).

Najdôležitejším miestom dochádzky za prácou bolo pre obyvateľov Chraste nad Hornádom v čase Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2011 mesto Spišská Nová Ves (do ktorého dochádzalo za prácou 77 obyvateľov, najviac do odvetvia priemyselnej výroby). Do inej obce v rámci okresu Spišská Nová Ves odchádzalo celkovo 104 osôb, do iných okresov v rámci SR celkom 34 osôb a do zahraničia 8 ekonomicky aktívnych obyvateľov (SODB 2011).

Tabuľka 6: Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa dochádzky do zamestnania a odvetvia ekonomickej činnosti

Odvetvie ekonomickej činnosti ²	Počet EAO	podiel dochádzajúcich do zamestnania v danom odvetví (%)	
		z toho dochádza do zamestnania	
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a ťažba dreva, rybolov	15	4	26,67
Priemyselná výroba, iná ťažba a dobývanie	95	48	50,53
Dodávka energií, odpadové hospodárstvo	7	5	71,43
Stavebníctvo	37	23	62,16
Veľkoobchod, maloobchod	43	28	65,12
Doprava a skladovanie	44	37	84,09
Ubytovacie a stravovacie služby	4	3	75,00
Činnosti v oblasti nehnuteľností, financií, poisťovania, informácií a komunikácie	9	5	55,56
Odborné, vedecké a technické činnosti	5	4	80,00
Administratívne a podporné služby	9	5	55,56
Verejná správa a obrana	17	12	70,59
Vzdelávanie	23	17	73,91
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	13	8	61,54
Ostatné činnosti spolu	11	6	54,55
Nezistené	43	11	25,58
Spolu	375	216	57,60

Zdroj: SODB 2011

² kvôli zjednodušeniu a prehľadnosti sú niektoré odvetvia v danej tabuľke oproti klasifikácii SK NACE Rev.2 spojené

V ostatných 10-15 rokoch, najmä v súvislosti s nástupom informačného veku a masívnym rozvojom informačno-komunikačných technológií, sa na trhu práce (predovšetkým na primárnom³) čoraz väčší dôraz kladie na digitálne zručnosti zamestnancov. Schopnosť osôb uplatniť sa na trhu práce je vo výraznej miere determinovaná úrovňou ich počítačových znalostí. Z tohto aspektu považujeme digitálnu gramotnosť obyvateľov Chrašte nad Hornádcom za menej priaznivú. Len jedna tretina obyvateľov ovláda prácu s internetom (35,4 % trvalo bývajúcich obyvateľov) a necelá 1/3 prácu s textom (32,5 %). Len štvrtina obyvateľov ovláda prácu s elektronickou poštou (27,7 % obyvateľov) a prácu s tabuľkami (25,1 %). Ozajstný počet obyvateľov ovládajúcich/neovládajúcich prácu s počítačom sa však môže líšiť, keďže približne 12,5 % obyvateľov neuviedlo svoje digitálne schopnosti. Samozrejme, do úvahy treba brať aj skutočnosť, že tieto údaje boli získané v roku 2011 a je pravdepodobné, že digitálna gramotnosť obyvateľstva obce odvtedy vzrástla.

Tabuľka 7: Obyvateľstvo podľa počítačových znalostí

Trvalo bývajúce obyvateľstvo spolu	práca s textom			práca s tabuľkami		
	áno	nie	nezistené	áno	nie	nezistené
	273	471	96	211	515	114
840	práca s elektronickou poštou (e-mail)			práca s internetom		
	áno	nie	nezistené	áno	nie	nezistené
233	503	104	297	444	99	

Zdroj: SODB 2011

Nezamestnanosť

Výrazným sociálno-ekonomickým javom spojeným s existenciou trhu práce je nezamestnanosť. Tá predstavuje jednak vážny ekonomický problém, pretože reprezentuje stratenú potenciálnu hodnotu celej ekonomiky, no zároveň je i významným sociálnym indikátorom, pretože, ako to dokazujú viaceré štúdie, je spojená s takými spoločenskými javmi, ako je zvýšená rozvodovosť, kriminalita, zlé mentálne a fyzické zdravie, rôzne sociálno-patologické javy a pod.

Existencia nezamestnanosti má teda silný vplyv na život samotných nezamestnaných. Strata zamestnania prináša pre jednotlivca rôzne negatívne dôsledky, ktoré sa netýkajú len poklesu životnej úrovne, spojeného s poklesom príjmu, ale aj výrazných zmien v každodennom živote, spoločenských vzťahoch, hodnotách, v sociálnych inštitúciách (najmä v rodine). Nezamestnaní majú menej priestoru pre prijímanie zásadných rozhodnutí o svojom živote a menšiu šancu rozvíjať svoje zručnosti. S výskytom nezamestnanosti, najmä dlhodobej, hrozí pre jednotlivca riziko asociálneho správania, spôsobené nadbytkom času, nudou, nedostatkom programu a povinností a vylúčením zo spoločnosti. Medzi najcitlivejšie a najzávažnejšie dôsledky nezamestnanosti patrí výskyt chudoby. Chudoba a nezamestnanosť sú totiž veľmi úzko korelujúce fenomény, spôsobujúce jednotlivcom ťažké sociálne a psychologické dôsledky.

Počet uchádzačov o zamestnanie sa v obci Chrasť nad Hornádcom za posledných 10 rokov pohyboval v rozmedzí 72 až 125. Miera nezamestnanosti sa teda v obci v ostatnom období pohybovala v rozpätí od 19,2 % (2019) po 33,3 % (2012), pričom k 31.12.2020 bola na úrovni 22,4 %. Pre porovnanie, k 31.12.2020 bola miera nezamestnanosti v okrese Spišská Nová Ves 11,6 %, v Košickom kraji bola na úrovni 11,7 % a v Slovenskej republike 8,3 %. V okolitých okresoch, s ktorými okres Spišská Nová Ves susedí, bola nasledovná: Poprad 8,1 %, Levoča 11,6 %, Prešov 9,4 %, Rožňava 17,8 % a Gelnica 13,9 %.

³ Na základe teórie duálneho trhu práce rozlišujeme primárny a sekundárny trh práce. Na primárnom trhu práce sú lepšie a výhodnejšie pracovné príležitosti s vyššou prestížou, poväčšine lepšie pracovné podmienky, možnosti profesionálneho rastu a vyššie mzdy. Na sekundárnom trhu práce sú pracovné miesta s nižšou prestížou, nižšou mzdovou úrovňou a nižšie sú aj kvalifikačné nároky na pracovníkov. Poväčšine sa tu jedná o „manuálnu“ prácu.

Tabuľka 8: Vývoj nezamestnanosti v obci

k 31.12.	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Počet UoZ	120	125	120	120	111	101	92	79	72	84
Miera nezamestnanosti* (%)	32,0	33,3	32,0	32,0	29,6	26,9	24,5	21,1	19,2	22,4

* Na výpočet miery nezamestnanosti bol použitý jediný dostupný údaj o ekonomicky aktívnom obyvateľstve v obci, ktorý pochádza zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2011.

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, UPSVaR, vlastné spracovanie

Na konci roku 2020 bolo v obci Chrást nad Hornádom prostredníctvom Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny evidovaných 84 uchádzačov o zamestnanie. Z tohto počtu bolo 42 mužov a rovnako 42 žien. Ako ukazuje nasledujúca tabuľka, najväčšie problémy s nezamestnanosťou v obci má najmladšia veková skupina obyvateľov.

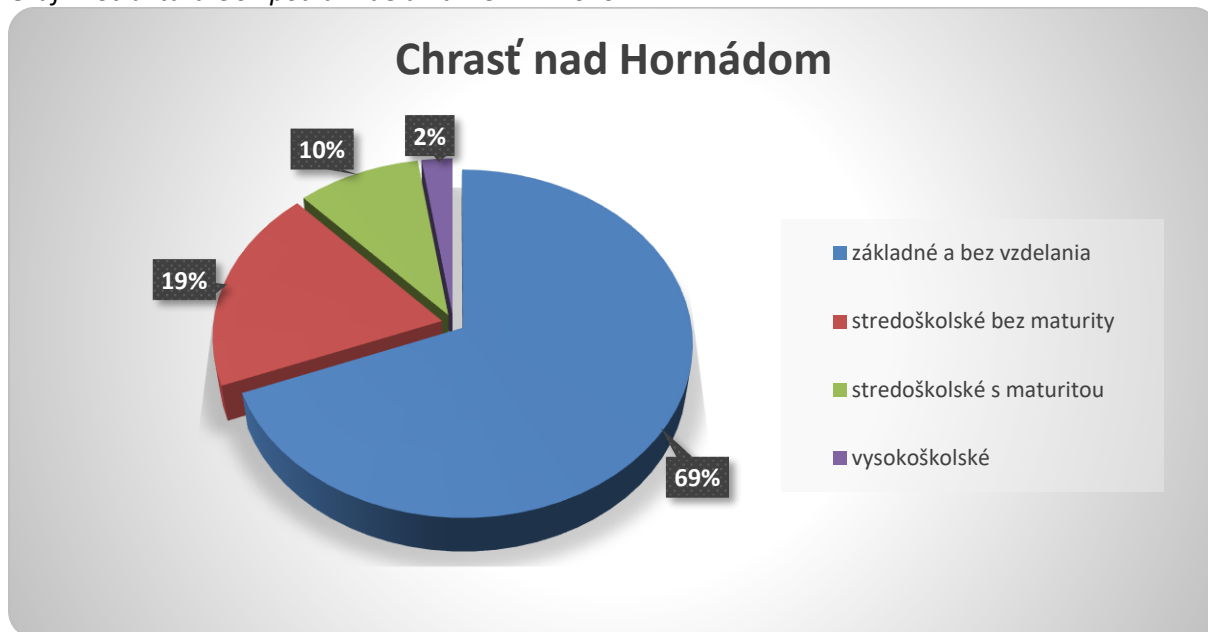
Tabuľka 9: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2020

do 19 r.		20-29 r.		30-39 r.		40-49 r.		50-59 r.		nad 60 r.		UoZ spolu	
počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
4	4,8	28	33,3	18	21,4	14	16,7	18	21,4	2	2,4	84	100

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že so zvyšujúcim stupňom dosiahnutého vzdelania sa pre jednotlivých obyvateľov zvyšuje pravdepodobnosť uplatnenia na trhu práce. Z tohto hľadiska je v Chrásti nad Hornádom veľmi negatívnou skutočnosť, že z 84 uchádzačov o zamestnanie na konci roku 2020 bolo až 69 % UoZ (58 osôb) s najvyšším ukončeným vzdelaním základným alebo bez vzdelania.

Graf 7: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2020

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

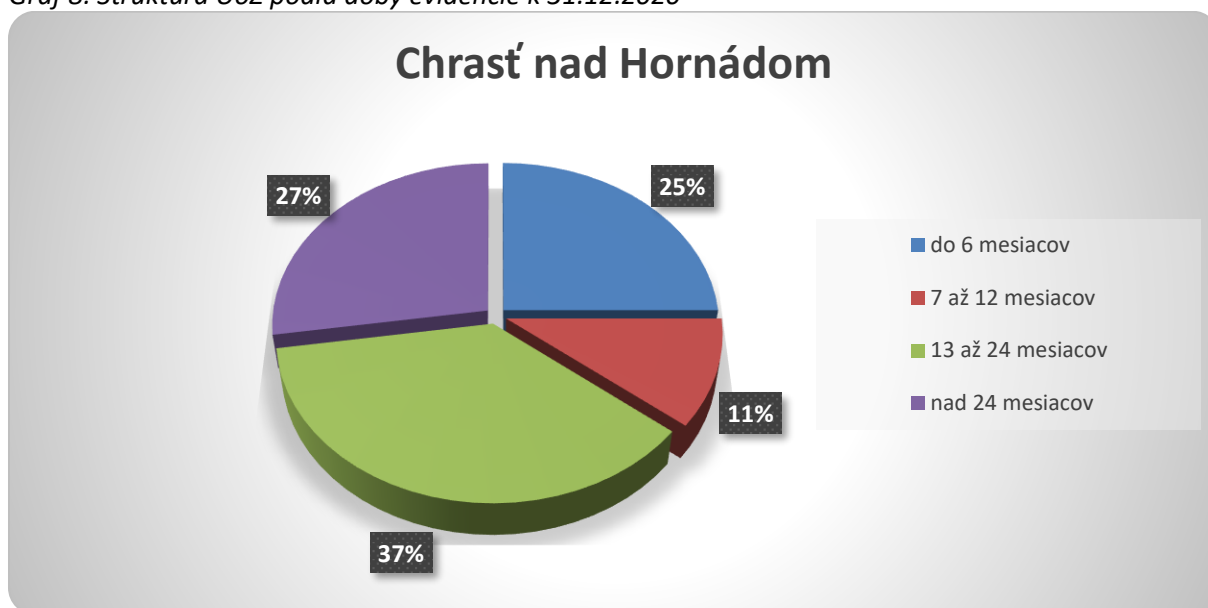
Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie patrí medzi najvýznamnejšie parciálne indikátory, poukazujúce na „zdravie“ ekonomickej a sociálnej sféry v tom – ktorom regióne. S nepriaznivou štruktúrou UoZ podľa doby evidencie (tzn. s vysokým podielom dlhodobo nezamestnaných osôb – nad 12 mesiacov) sa spájajú výrazné problémy ekonomickeho a sociálneho charakteru (vysoké sociálne dávky, „neschopnosť“ zamestnať takýchto obyvateľov, chudoba, sociálno-

patologické javy a pod.). Z hľadiska štruktúry uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie sa sleduje predovšetkým podiel dlhodobo nezamestnaných osôb na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie, keďže dlhodobá nezamestnanosť patrí medzi výrazne negatívne ukazovatele socioekonomického rozvoja (resp. zaostalosti) daného regiónu.

V Slovenskej republike sa podiel krátkodobo nezamestnaných (menej ako 7 mesiacov) v roku 2020 pohyboval na úrovni cca 40 %, podiel strednodobo nezamestnaných (7 – 12 mesiacov) na úrovni cca 25 % a podiel dlhodobo nezamestnaných okolo úrovne 35 % (pričom Slovenská republika a špeciálne regióny východného Slovenska vykazujú dokonca najvyšší podiel dlhodobo nezamestnaných obyvateľov v rámci všetkých regiónov Európskej únie). V Chrašti nad Hornádom bol k 31.12.2020 podiel dlhodobo nezamestnaných obyvateľov (nad 12 mesiacov) až 64 %, pričom až 27 % (23 UoZ) z celkového počtu UoZ bolo nezamestnaných viac ako 2 roky.

Graf 8: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2020

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa klasifikácie zamestnaní (KZAM) nám zatrieduje nezamestnaných do skupín podľa toho, aký charakter malo pracovné miesto, ktoré zaujímal terajší uchádzač o zamestnanie bezprostredne pred tým, než bol zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Jednotlivé zamestnania sú v KZAM rozdelené do tried podľa charakteru práce, zložitosti, zodpovednosti a kvalifikačnej náročnosti práce. Pri KZAM sa dôraz kladie na charakter pracovného miesta a nie na to, či zamestnanec v konkrétnom zamestnaní je viac alebo menej kvalifikovaný ako iný zamestnanec v rovnakom zamestnaní.

Najvyšší podiel v štruktúre UoZ podľa KZAM majú v Chrašti nad Hornádom osoby bez pracovného zaradenia (39 z 84 UoZ; 46,4 %). To sú najmä tie osoby, ktoré predtým nikde nepracovali (teda absolventi, ženy, ktoré boli hneď po skončení štúdia na materskej/rodičovskej dovolenke, dlhodobo nezamestnané osoby, ktoré si doteraz žiadne zamestnanie nenašli a pod.). Druhú najvýznamnejšiu skupinu tvoria pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (26 UoZ z 84; 31,0 %). Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci sú tí UoZ, ktorí v poslednom zamestnaní vykonávali práce vyžadujúce si vedomosti na úrovni základnej školy (ako napr. jednoduché a rutinné práce vyžadujúce ručné nástroje a fyzickú silu – upratovanie, čistenie, kopanie jám, zametanie ulíc, stráženie majetku, ručné balenie, manipulácie s nákladmi, dokladanie tovaru, pomocné práce, likvidovanie odpadov a pod.).

Tabuľka 10: Štruktúra UoZ podľa KZAM k 31.12.2020

Trieda KZAM	Počet UoZ	Podiel (%)
0 - Príslušníci ozbrojených síl	0	0,0
1 - Zákonodarcovia, riadiaci pracovníci	1	1,2
2 - Špecialisti	2	2,4
3 - Technici a odborní pracovníci	0	0,0
4 - Administratívni pracovníci	0	0,0
5 - Pracovníci v službách a obchode	5	6,0
6 - Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybárstve	1	1,2
7 - Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci	5	6,0
8 - Operátori a montéri strojov a zariadení	5	6,0
9 - Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	26	31,0
N/A - neurčené	39	46,4
Spolu	84	100,0

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Domový a bytový fond

Charakteristika bytového fondu Chraste nad Hornádom je pomerne dobrá. Takmer všetky byty sú obývané vlastníkom daného bytu (150 zo 151), pričom až 95 % bytov má tečúcu vodu (143 zo 151). Najviac bytov má 3 obytné miestnosti (55), v obci sa však nachádza aj väčší počet veľkých domov s 5 a viac obytnými miestnosťami (46 z 151). Menej priaznivá je veková štruktúra bytov, keďže až 92 % z bytov, ktorých vek je známy, má viac ako 25 rokov.

Tabuľka 11: Byty podľa formy vlastníctva a systému dodávky vody

	byty obývané vlastníkom	družstevné byty	byty v nájme	iná forma vlastníctva bytu	nezistené	Spolu
v obytnej jednotke je tečúca voda	142	0	0	1	0	143
v obytnej jednotke nie je tečúca voda	0	0	0	0	0	0
nezistené	8	0	0	0	0	8
Byty spolu	150	0	0	1	0	151

Zdroj: SODB 2011

Tabuľka 12: Byty podľa obytných miestností

1 obytná miestnosť	2 obytné miestnosti	3 obytné miestnosti	4 obytné miestnosti	5 a viac obytných miestností	nezistené	Spolu bytov
5	13	55	32	46	0	151

Zdroj: SODB 2011

Tabuľka 13: Byty podľa obdobia výstavby

	pred r. 1919	1919-1945	1946-1990	1991-2000	2001-2011	nezistené	spolu
počet bytov	5	15	113	8	3	21	165

Zdroj: SODB 2011

Samozrejme, všetky vyššie uvedené údaje boli získané v roku 2011 a odvtedy sa situácia v oblasti bývania v obci zlepšila. Problémovou z hľadiska bývania je v obci lokalita na okraji intravilánu s koncentrovane bývajúcou rómskou minoritou, kde je kvalita bytového fondu výrazne nižšia, ako je tomu v ostatnej časti obce. Navyše, niektoré rómske obydlia sú umiestnené na nevysporiadaných pozemkoch, že do budúcnosti bráni týmto obyvateľom v zlepšovaní kvality svojho bytového fondu. V tejto súvislosti sa obec Chrasť nad Hornádom zapojila do národného projektu, zameraného na vysporiadanie vlastníckych vzťahov pod nelegálnymi stavbami.

Dopravná infraštruktúra

Cestná doprava

Obec Chrasť nad Hornádom leží na ceste III. triedy č. 3243, ktorej začiatok aj koniec leží na ceste II. triedy č. II/536. Začiatkový bod tejto cesty III. triedy je na križovatke pri obci Jamník, ďalej cesta prechádza obcami Chrasť nad Hornádom a Vítkovce a končí v obci Spišský Hrušov. Severne od katastra obce prebieha spomínaná cesta II. triedy č. 536, vedúca zo Spišského Štvrtku do Spišských Vlách. Najbližšie napojenie Chraste na cestu I. triedy predstavuje cesta I/18 prechádzajúca cez Klčov. Najbližšie napojenie na najdôležitejšiu dopravnú tepnu Slovenska – diaľnicu D1, má obec pri Spišskom Podhradí a pri Levoči (kde sa nachádzajú výjazdy na túto diaľnicu). Z aspektu pripojenia obce na nadradenú dopravnú infraštruktúru a na cesty I. triedy je teda poloha Chraste menej výhodná. Najdôležitejším dopravným uzlom pre obec je Spišská Nová Ves a tiež mesto Poprad, na území ktorého sa nachádzajú zastávky medzinárodnej autobusovej i železničnej prepravy ako i medzinárodné letisko. Linky autobusovej dopravy zabezpečujú pre obyvateľov obce spojenie s okolitými obcami a mestami. Miestne komunikácie v Chrašti nad Hornádom majú prevažne bezprašnú povrchovú úpravu s rôznym šírkovým usporiadaním. Kvalita cesty III. triedy ako aj miestnych komunikácií v obci je na nižšej úrovni.

Statická a pešia doprava

Odstavné parkovacie plochy pre osobné automobily (nie parkoviská v zmysle zákona) sa nachádzajú pri obecnom úrade, pri kostole (a škole) a pri predajni potravín. Do budúcnosti je preto vhodné, v nadväznosti na všeobecný trend rozvoja automobilovej dopravy a zvyšovania počtu áut v domácnostiach, počítať s výstavbou nových odstavňích plôch pre vozidlá najmä v lokalitách so zvýšenou hustotou parkujúcich áut (obecný úrad, kostol, cintorín).

Chodníky sú v obci vybudované len vo veľmi krátkom úseku popri ceste III. triedy a popri miestnej komunikácii, vedúcej ku kostolu a k škole. Čiastočnou bariérou z hľadiska prípadnej výstavby nových chodníkov pozdĺž komunikácií v intraviláne obce sú morfológické a územno-technické charakteristiky príslušného územia, keďže tesne na vozovku nadväzujú rodinné domy s pozemkami súkromných osôb. V strednodobom horizonte je vhodné uvažovať s výstavbou chodníkov aspoň v miestach, kde to lokálne podmienky dovoľujú.

Železničná a letecká doprava

Chrasť nad Hornádom má priame železničné spojenie, keďže centrálnou časťou obce prechádza najdôležitejšia železničná tepna Slovenska (ktorá je zároveň aj medzinárodným prepravným koridorom). V obci je vybudovaná železničná zastávka, zastavenia tu však majú len osobné vlaky. Najbližšia železničná zastávka celoštátneho a medzinárodného významu sa nachádza v Poprade, rovnako sa v Poprade nachádza aj letisko medzinárodného významu (odkiaľ však lieta len málo pravidelných liniek a uskutočňujú sa tu poväčšine len charterové lety). Ďalšie letisko sa nachádza v Košiciach, to ponúka širšie možnosti spojenia s Európou ako Poprad. Veľký význam má však letisko Kraków-Balice, ktoré zabezpečuje spojenie s väčšinou Európy.

Technická infraštruktúra

V Chrásti nad Hornádom je vybudovaný verejný vodovod, jeho prevádzkovateľom je obec. Kanalizáciu obec vybudovanú nemá. Priaznivým momentom je však napojenie budov v obci na plyn. Verejné osvetlenie je v obci vybudované, to sa postupne rekonštruuje a zastarané svietidlá sa vymieňajú za energeticky úspornejšie svetelné body. V čase spracovania tohto PHSR (jeseň 2021) ostávalo zrekonštruovať ešte 12 svietidiel. Obecný rozhlas je funkčný, prešiel rekonštrukciou. Mobilný signál je v obci dostupný od všetkých mobilných operátorov a dostupné je tiež internetové pripojenie.

Tabuľka 14: Vybavenie technickou infraštruktúrou

Technická infraštruktúra	
vodovod	áno
kanalizácia	nie
ČOV	nie
plyn	áno
elektrina, verejné osvetlenie	áno
obecný rozhlas	áno
mobilný operátor	áno
internet	áno

Zdroj: Obecný úrad

Zdravotnícka a sociálna infraštruktúra, služby

Obyvatelia Chraste nad Hornádom musia za základnú zdravotnú starostlivosť dochádzať. Ambulancie praktického lekára pre dospelých, pre deti a dorast, stomatologická ambulancia ako aj rôzne ďalšie zdravotnícke ambulancie a špecializované zdravotnícke zariadenia sa nachádzajú najmä v Spišskej Novej Vsi, v Poprade a v Levoči. Najbližšie ambulancie pre obyvateľov Chraste nad Hornádom sa však nachádzajú v Spišskom Hrušove. Záchranná zdravotná služba s územnou pôsobnosťou pre obec sídli v Spišskej Novej Vsi. Najbližšia stanica Hasičského a záchranného zboru (profesionálnych hasičov) sídli taktiež v Spišskej Novej Vsi. V obci funguje aj Dobrovoľný hasičský zbor, ktorý v prípade mimoriadnej udalosti spolupracuje s profesionálnymi hasičmi.

V obci sa nenachádza pobočka pošty. Najbližšia pobočka banky, bankomat a najbližšia pobočka zdravotnej poisťovne sa nachádzajú v Spišskej Novej Vsi.

Tabuľka 15: Základné parametre zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry (2021)

Praktický lekár pre dospelých	nie	Zariadenie sociálnych služieb	nie
Praktický lekár pre deti a dorast	nie	Pošta	nie
Stomatologická ambulancia	nie	Predajňa zmiešaného tovaru	áno
Gynekologická ambulancia	nie	Bankomat	nie
Lekáreň	nie	Stanica Hasičského a záchr. zboru	nie
Záchranná zdravotná služba	nie	Dobrovoľný hasičský zbor obce	áno

Zdroj: Obecný úrad

Okrem vyššie uvedených základných zariadení a služieb sociálnej infraštruktúry sa v obci nachádzajú (resp. sú pre obyvateľov dostupné) aj ďalšie služby, ako napr. kamenárstvo (kamenársky servis, výroba hrobových kompletov, pomníkov a pod.), upratovacie práce, zväračské práce, zemné a stavebné práce, pomocné stavebné práce, dokončovacie stavebné práce, maliarske a natieračské práce, lešenárske práce a pod.

Z hľadiska sociálnej a komunitnej starostlivosti je obec Chrást nad Hornádom zapojená do projektu **terénnej sociálnej práce**. Jej hlavným cieľom je komplexné riešenie sociálnej exklúzie marginalizovaných skupín občanov žijúcich v obci. Prostredníctvom terénnej sociálnej práce obec systematicky prispieva k zlepšeniu kvality života jednotlivcov a rodín v riziku sociálneho vylúčenia.

Okrem toho obec Chrasť nad Hornádcom zabezpečuje svojim obyvateľom (v zmysle zákona o sociálnych službách) nasledovné sociálne služby a sociálnu pomoc:

- **posudková činnosť na účely odkázanosti na sociálnu službu:** povinná činnosť, ktorú obec v prípade potreby zabezpečuje na základe zákona o sociálnych službách;
- **základné sociálne poradenstvo:** v prípade potreby poskytovanie potrebných informácií jednotlivcom.

Okrem vyššie uvedených služieb, zabezpečovaných na základe zákona o sociálnych službách, zabezpečuje obec Chrasť nad Hornádcom pre svojich obyvateľov na úseku sociálnych vecí a v záujme podpory komunitného rozvoja aj iné služby, podporu, pomoc a aktivity (na základe iných zákonov alebo všeobecne záväzných nariadení obce):

- **výkon osobitného príjemcu prídavku na deti, ktoré zanedbávajú povinnú školskú dochádzku:** túto činnosť obec vykonáva povinne v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny za predpokladu, že takýto prípad nastane;
- **výkon osobitného príjemcu dávky v hmotnej núdzi:** aj túto činnosť obec vykonáva povinne v spolupráci s UPSVaR za predpokladu, že takýto prípad nastane;
- **menšie obecné služby:** služba poskytovaná v spolupráci s UPSVaR, cieľom ktorej je udržiavať u miestnych dlhodobo nezamestnaných obyvateľov pracovné návyky;
- **miestne občianske poriadkové služby (bývalé rómske občianske hliadky):** služba poskytovaná v spolupráci s Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, ktorej cieľom je (o. i.) zabezpečiť udržiavanie verejného poriadku a bezpečnosti v obci, podporovať komunitný rozvoj a znižovať trestnú činnosť v rámci protispoločenských konaní. Okrem hlavných cieľov sa v rámci spoločenského dialógu taktiež buduje vzťah medzi rómskym a nerómskym obyvateľstvom obce. V rámci tohto projektu získavajú v obci zamestnanie príslušníci marginalizovaných rómskych komunít;
- **iné opatrenia aktívnej politiky trhu práce (napr. podľa § 50 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti):** služby poskytované v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, cieľom ktorých je udržiavať, resp. rozvíjať u nezamestnaných obyvateľov pracovné návyky;
- **sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela:** obec pri výkone svojej samosprávnej pôsobnosti na úseku sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately zabezpečuje rodine, maloletému dieťaťu, mladému dospelému a iným dospelým osobám ochranu a starostlivosť. V prípade umiestnenia maloletého dieťaťa do ústavnej starostlivosti spolupôsobí pri obnove rodinných pomerov za účelom návratu dieťaťa do prirodzeného rodinného prostredia a vyhľadáva fyzické osoby, ktorým by bolo možné zveriť dieťa do starostlivosti. Poskytuje pomoc mladému dospelému po skončení ústavnej starostlivosti pri zabezpečení bývania a zamestnania. Pomoc na úseku sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately obec poskytuje povinne za predpokladu, že takáto situácia nastane.

Školstvo, kultúrno-spoločenský život a šport

V Chrašti nad Hornádcom sa nachádza len základná škola pre 1.-4. ročník a materská škola. Tieto sídlia v spoločnej budove spolu so školskou jedálňou, ich zriaďovateľom je obec. Do materskej školy chodí cca 20 detí, základnú školu navštevuje každoročne okolo 60 žiakov. Žiaci 5. až 9. ročníka, plniaci si povinnú školskú dochádzku, navštevujú základnú školu v Spišskom Hrušove (s ktorým má Chrasť nad Hornádcom uzavretý spoločný školský obvod) alebo v Spišskej Novej Vsi. Najbližšie stredné školy, ktoré môžu študenti z obce navštevovať, sa nachádzajú v Spišskej Novej Vsi. Ďalšie stredné školy sa nachádzajú najmä v okolitých mestách.

Obec má postavenú multifunkčnú budovu, ktorá slúži ako obecný úrad, kultúrny dom a šatne TJ Sokol. Spoločenská sála kultúrneho domu je k dispozícii na organizáciu rôznych kultúrno-spoločenských podujatí. Pre potreby obyvateľov má obec zriadenú obecnú knižnicu. Okrem toho má obec pri hlavnej ceste aj novo zrekonštruovanú multifunkčnú budovu – kultúrno-spoločenské centrum. Nachádzajú sa tu spoločenské priestory pre mládež a garáž slúži na uloženie požiarnej techniky miestneho DHZ.

Kultúrno-spoločenský a športový život v obci nie je veľmi bohatý. Samospráva obce počas roka organizuje niekoľko podujatí pre rôzne skupiny obyvateľstva (v období pandémie COVID-19 sa tieto podujatia organizujú s ohľadom na aktuálne opatrenia). V letnom období sa koná cyklistická súťaž pri príležitosti Dňa detí, taktiež futbalový turnaj. V októbri sa koná posedenie s dôchodcami pri príležitosti Úcty k starším a v decembri oslavy príchodu Mikuláša a stavanie vianočného stromčeka.

Pre potreby športového využitia obyvateľov má obec v juhovýchodnej časti, pri budove obecného úradu, vybudovaný futbalový areál. V tomto areáli hráva svoje zápasy futbalový tím TJ Sokol Chrást nad Hornádom. V súčasnosti (sezóna 2021/2022) hrá družstvo dospelých v 6. lige, riadenej Spišským oblastným futbalovým zväzom so sídlom v Spišskej Novej Vsi. Okrem futbalového areálu je pre deti v areáli základnej a materskej školy vybudované detské ihrisko, to sa postupne rekonštruje. V zimnom období sa v centrálnej časti obce buduje ľadová plocha, ktorá slúži na realizáciu športových aktivít pre miestnych obyvateľov.

Tabuľka 16: Infraštruktúra kultúry a športu

Kultúrny dom	áno	Telocvičňa	nie
Kino	nie	Športové ihrisko prírodné	áno
Knižnica	áno	Športové ihrisko umelé	nie
Ochotnícky divadelný súbor	nie	Detské ihrisko	áno
Folklorný súbor	nie	Športový klub	áno

Zdroj: Obecný úrad

Podobne ako je tomu v iných vidieckych obciach, aj v Chrásti nad Hornádom má dôležité postavenie v živote obce cirkev, ktorá mala odjakživa významný vplyv na náboženské, kultúrne a spoločenské dianie. Obyvateľstvo obce je takmer výlučne rímskokatolíckeho vierovyznania. Bohoslužby a rôzne obrady sú vykonávané v rímskokatolíckom farskom kostole sv. Trojice, ktorý je od roku 1963 zaradený medzi pamiatkové objekty. Ide o pôvodne románsku stavbu s obdĺžnikovým pôdorysom a s trojapsidovým záverom. Kostol je jednoloďový a má jednu vežu. Vek tohto kostola je neistý, rôzni bádatelia ho datujú do obdobia Veľkej Moravy, benediktínskej misie v 11.-12. storočí alebo obdobia po tatárskom vpáde v polovici 13. storočia.

Pozitívnym momentom v otázke rozvoja spoločenského (a duchovného) života miestnych obyvateľov bola výstavba krížovej cesty. Táto krížová cesta, so zastaveniami a lavičkami pre oddych, bola vybudovaná v centrálnej časti obce.

Administratívno-správne služby

Na kvalitu života obyvateľov obce vplýva aj dostupnosť administratívno-správnych služieb subjektov verejnej správy. Možno konštatovať, že čím viac služieb je v obci dostupných, tým väčší je komfort obyvateľstva. Dostupnosť (blízkosť; nízka náročnosť na dochádzku za danými službami, či už z hľadiska vzdialenosti alebo času) administratívno-správnych služieb patrí medzi dôležité faktory ovplyvňujúce migračný pohyb obyvateľstva v obci.

Tabuľka 17: Spádovosť obce k vybraným poskytovateľom administratívno-správnych služieb

Inštitúcia	Miesto poskytovania služieb
Matričný úrad	Markušovce
Pracovisko daňového úradu	Spišská Nová Ves
Pracovisko Obvodného oddelenia policajného zboru	Markušovce
Okresný súd	Spišská Nová Ves
Okresný úrad	Spišská Nová Ves
Pobočka Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Spišská Nová Ves

Zdroj: vlastné spracovanie

Bezpečnosť v obci

V intraviláne obce je zavedený menší monitorovací kamerový systém, ktorého súčasťou je aktuálne len 1 kamera. Z hľadiska prevencie kriminality a v záujme spoľahlivejšieho zisťovania príp. porušení zákona by bolo vhodné existujúci kamerový systém v obci rozšíriť a osadiť ďalšie kamery na monitoring verejných priestranstiev, príp. aj potenciálne problémových úsekov z hľadiska tvorby nelegálnych skládok odpadu, príp. cestnej premávky (napr. prechody pre chodcov a pod.).

Hospodárske pomery

Polohová atraktivita územia

V Slovenskej republike sa v plnej miere uplatňuje západo-východný gradient rozvoja, ktorý je odzrkadlením západo-východného gradientu rozvoja v Európe (v súvislosti s ekonomickou výkonnosťou krajín sa v Európe spomína taktiež severo-južný gradient rozvoja). Na Slovensku sa daná skutočnosť prejavuje tým spôsobom, že najvyspelejšie regióny sa nachádzajú v jeho západnej a najzaostalejšie v jeho východnej časti, pričom úroveň rozvoja smerom od západu na východ postupne klesá⁴ (najmä čo sa týka ukazovateľov ako tvorba HDP, miera nezamestnanosti, ekonomická aktivita obyvateľstva, príjmy obyvateľstva, tvorba nových pracovných miest, ale aj infraštruktúrne vybavenie regiónov, kvalita domového a bytového fondu a pod). Makropolohová atraktivita obce Chrást nad Hornádom, ležiacej na východnom Slovensku, je teda z aspektu jej potenciálu pre prítiahnutie investícií do priemyselnej výroby veľmi nízka, keďže ekonomicky najrozvinutejšie regióny krajiny sa nachádzajú najmä na západe (s výnimkou funkčných mestských regiónov Košíc a Prešova).

Rovnako ako má obec z makropolového hľadiska nevýhodnú polohu v menej rozvinutom regióne stredného Spiša, aj z mezopolového hľadiska je jej lokalizácia pomerne nevýhodná. Poloha obce vo vzťahu k regionálnym ekonomickým centrami a vo vzťahu k dopravnej infraštruktúre nadregionálneho významu (prítomnosť ktorej významne zvyšuje lokalizačný potenciál územia pre rôzne investície) je totižto málo priaznivá. Najvýraznejšími ekonomickými centrami v regióne sú mestá Poprad a Spišská Nová Ves. Najmä mesto Poprad s viac ako 50 000 obyvateľmi predstavuje pomerne rozvinutý priemyselný uzol s dominanciou strojárskemu priemyslu, no jeho vzdialenosť od obce je cca 40-50 km (v závislosti od zvolenej trasy; v každom prípade však cca 40 minút jazdy autom). Viacero výrobných podnikov a rôznych služieb sa nachádza aj v Spišskej Novej Vsi, pričom Chrást nad Hornádom leží na ceste III. triedy, mimo hlavných komunikačných trás a od okresného mesta je vzdialená 14 km (cca 14 min. jazdy autom). Najdôležitejšie cestné komunikačné línie nadregionálneho významu sú najbližšie k Chrásti nad Hornádom vedené okolím Levoče a Spišského Podhradia. Priamo obcou síce prechádza hlavný železničný ťah Slovenska, diaľkové linky však majú zastávku najbližšie v Spišskej Novej Vsi, najmä však v Poprade. Regionálne vlaky však majú zastávku priamo v obci.

Vzhľadom na vyššie uvedené by asi nebolo namieste domnievať sa, že priamo Chrást nad Hornádom majú veľký potenciál pre prilákanie rôznych významných investícií (napr. do priemyselnej výroby) s vyšším počtom nových pracovných miest. V blízkosti obce sa však nachádzajú viaceré väčšie aj menšie centrá zamestnanosti (najmä Spišská Nová Ves a Krompachy; vzdialenejšie sú už Poprad a Levoča), ktoré zabezpečujú pracovné príležitosti pre široké okolie a ktoré majú zároveň potenciál tvorby ďalších nových pracovných miest. Obyvateľstvo obce teda môže svoju zamestnanosť riešiť formou dennej dochádzky do zamestnania do okolitých miest.

⁴ Presnejšie, v súvislosti s úrovňou rozvoja jednotlivých slovenských regiónov sa v odbornej literatúre spomína rozdelenie Slovenska na bohatý (severo) západ a chudobný (juho) východ, pričom región Horného Spiša patrí práve do tej chudobnejšej časti.

Poľnohospodárstvo a priemysel

V štruktúre poľnohospodárskej pôdy v katastri obce Chrasť nad Hornádom výrazne dominujú trvalé trávne porasty s celkovou rozlohou 398,8 ha. Len veľmi malú časť poľnohospodárskeho pôdneho fondu zaberá aj orná pôda (23,0 ha). V poľnohospodárskej výrobe má teda vzhľadom k rozsiahlym plochám trvalých trávnych porastov priaznivejšie podmienky živočíšna výroba. V štruktúre nepoľnohospodárskeho pôdneho fondu dominujú lesné pozemky s rozlohou 429,9 ha.

V katastri obce hospodária tri veľké subjekty poľnohospodárskej výroby. Sú to Blaumont, s.r.o. so sídlom v Markušovciach (zaoberá sa rastlinnou aj živočíšnou výrobou, chovom hovädzieho dobytku a oviec), Družstvo MHK so sídlom v Chrašti nad Hornádom (zaoberá sa taktiež zmiešaným hospodárstvom) a Agromajer HOK, s.r.o., taktiež z Chrašte nad Hornádom (rovnako zmiešané hospodárstvo). V poľnohospodárskej výrobe v katastri obce dominuje chov oviec a hovädzieho dobytku.

Tabuľka 18: Štruktúra pôdneho fondu (k 31.12.2020; v ha)

Poľnohospodárska pôda						
orná pôda	chmeľnice	vinice	záhrady	ovocné sady	TTP	spolu
23,0	0,0	0,0	5,2	0,0	398,8	427,0
Nepoľnohospodárska pôda						
lesné pozemky	vodné plochy	zastavané plochy a nádvorcia	ostatné plochy		Spolu	
429,9	10,9	33,7	37,3		511,7	
Celková výmera územia						938,7

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Priemyselná výroba sa v obci nenachádza. Súvisí to najmä s málo hodnými lokalizačnými faktormi pre umiestnenie priemyselnej výroby a s pomerne chudobnou surovinovou bázou v okolí. Jedinú výrobnú prevádzku v obci predstavuje kamenárstvo. Obyvatelia Chrašte nad Hornádom, pracujúci v priemysle, dochádzajú v súčasnosti do práce najčastejšie do priemyselných podnikov v Spišskej Novej Vsi.

Cestovný ruch

Cestovný ruch predstavuje interdisciplinárne odvetvie hospodárstva, na realizácii ktorého sa podieľa mnoho ďalších oblastí, ako sú napr. poľnohospodárstvo (v ostatnom období najmä ekologické poľnohospodárstvo a agroturistika), priemysel, stavebníctvo, služby a pod. Lokalizačné predpoklady cestovného ruchu vyjadrujú príťažlivosť územia pre účastníkov cestovného ruchu, vytvárajú motiváciu pre návštevu danej lokality. Chrasť nad Hornádom leží v blízkosti významného turistického regiónu v rámci Slovenska – Slovenského raja. Neďaleko sa nachádzajú aj ďalšie národné parky – najatraktívnejší turistický región v rámci Slovenska – Tatry, tiež Nízke Tatry a Pieniny.

Okrem národných parkov sa v blízkosti obce nachádzajú na Spiši aj mnohé kultúrnohistorické a umelecko-historické pamiatky. Umelo vytvorené lokalizačné predpoklady CR (spoločenské aj kultúrno-historické) sú teda taktiež na výbornej úrovni. Z kultúrno-historických hmotných pamiatok a zariadení sa v blízkom okolí nachádza súbor kultúrnych pamiatok UNESCO pod názvom „Levoča, Spišský hrad a pamiatky okolia“, do ktorého patrí centrum mesta Levoča s Chrámom svätého Jakuba, dielom Majstra Pavla z Levoče, Radnicou, Thurzovým domom a ďalšími historickými stavbami na levočskom námestí, ďalej Spišský hrad, Spišská Kapitula, Spišské Podhradie a kostol sv. Ducha v Žehre. V Kežmarku sa nachádza ďalšia lokalita UNESCO - evanjelický drevený artikulárny kostol Najsvätejšej Trojice, patriaci do súboru Drevených chrámov v slovenskej časti Karpatského oblúka. Okrem pamiatok UNESCO sa v blízkom okolí Chrašte nad Hornádom nachádzajú pamiatkové rezervácie v Spišskej Sobote (námestie), Kežmarku (hrad, mestské hradby, unikátne námestie, evanjelické lýceum a ďalšie

stavby), Levoči (námestie) a Spišskej Kapitule (komplex cirkevných budov). V blízkych Markušovciach sa nachádza známy Letohrádok Dardanely alebo Mariássyovský kaštieľ.

Medzi lokalizačné predpoklady CR patria aj kultúrno-spoločenské a športové podujatia, ktoré taktiež prispievajú k atraktivite okolitého regiónu a významne zvyšujú jeho návštevnosť. Počas roka sa ich v blízkom okolí koná obrovské množstvo (medzinárodný festival horských filmov v Poprade, Medvedie dni, Benátska noc, Spartan race a mnoho ďalších kultúrno-spoločenských a športových podujatí v Tatrách; medzinárodný festival remesiel a ľudovej kultúry ELRO v Kežmarku, Mariánska púť v Levoči, Hradobranie na Spišskom hrade a pod.). Lokalizačné predpoklady cestovného ruchu (prírodné aj umelo vytvorené) v okolitom regióne sú teda na výbornej úrovni.

Okrem lokalizačných predpokladov hrajú veľmi dôležitú úlohu v rámci rozvoja regiónu aj realizačné predpoklady cestovného ruchu, medzi ktoré patrí doprava a materiálno-technická základňa (stravovacie, ubytovacie a športovo-technické zariadenia, zariadenia služieb a obchodu a špeciálne zariadenia).

Dopravná infraštruktúra je v regióne na dobrej úrovni. V posledných rokoch prebehla rekonštrukcia mnohých ciest, čo zabezpečilo zvýšenú kvalitu cestných komunikácií v regióne. Dopravné spojenie s okolitými obcami a mestami je zabezpečené autobusovou a železničnou dopravou. Materiálno-technická základňa je v okolitom regióne taktiež na pomerne dobrej úrovni, keďže je tu vybudovaných množstvo ubytovacích a stravovacích zariadení, lanoviek, vlekov, lyžiarskych tratí, rôznych atrakcií ako aj zariadení služieb a obchodov (najmä v Tatrách a Slovenskom raji).

Chrasť nad Hornádom má teda z hľadiska svojej polohy v blízkosti prírodných atrakcií aj kultúrno-historických pamiatok pomerne priaznivé predpoklady rozvoja cestovného ruchu. Slabou stránkou sú však lokalizačné a realizačné predpoklady rozvoja cestovného ruchu priamo v obci, teda také, ktoré by dokázali pritiahnúť turistov. Vybudované je tu len jedno športové ihrisko a nenachádzajú sa tu žiadne komerčné ubytovacie ani stravovacie zariadenia. V prípade, že by sa v obci vybudovali rôzne zariadenia cestovného ruchu, tie by vstupovali do ostrého konkurenčného boja so zariadeniami v obciach, ležiacich priamo v národných parkoch, príp. so zariadeniami v bezprostrednej blízkosti kultúrno-historických pamiatok alebo športových zariadení. Aby dokázala obec vo väčšej miere pritiahnúť turistov, musela by vybudovať takú atrakciu cestovného ruchu, ktorá je v širokom okolí jedinečná (príp. nemusela by byť jedinečná atrakcia, muselo by sa však vybudovať viacero vzájomne prepojených zariadení, kvôli ktorým by sa turistovi oplatilo zastaviť a ostať). S ohľadom na vyššie uvedené možno konštatovať, že cestovný ruch bude aj v budúcnosti zohrávať v rozvoji obce Chrasť nad Hornádom pravdepodobne len okrajovú úlohu.

Finančné hospodárenie

Finančné hospodárenie obce sa realizuje prostredníctvom rozpočtu obce, zostavovaného podľa dikcie § 9 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení na obdobie jedného kalendárneho roka. Pravidlá rozpočtového hospodárenia obce upravuje zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V § 5 uvedeného zákona sú príjmy obce definované nasledovne:

- a) výnosy miestnych daní a poplatkov podľa osobitného predpisu
- b) nedaňové príjmy z vlastníctva a z prevodu vlastníctva majetku obce a z činnosti obce a jej rozpočtových organizácií podľa tohto alebo osobitného zákona,
- c) úroky a iné príjmy z finančných prostriedkov obce,
- d) sankcie za porušenie finančnej disciplíny uložené obcou,
- e) dary a výnosy dobrovoľných zbierok v prospech obce,
- f) podiely na daniach v správe štátu podľa osobitného predpisu,
- g) dotácie zo štátneho rozpočtu na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok a dotácie zo štátnych fondov,
- h) ďalšie dotácie zo štátneho rozpočtu v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok,

- i) účelové dotácie z rozpočtu VÚC alebo z rozpočtu inej obce na realizáciu zmlúv podľa osobitných predpisov,
- j) prostriedky z EÚ a iné prostriedky zo zahraničia poskytnuté na tento účel,
- k) iné príjmy ustanovené osobitnými predpismi.

Obec môže na plnenie svojich úloh použiť aj prostriedky mimorozpočtových peňažných fondov, prostriedky získané z rozdielu medzi výnosmi a nákladmi z podnikateľskej činnosti po zdanení, návratné zdroje financovania a združené prostriedky.

V súlade s § 9 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy zostavuje viacročný rozpočet. Tento viacročný rozpočet predstavuje ekonomický nástroj finančnej politiky obce, v ktorom sú v rámci jej pôsobnosti vyjadrené zámery rozvoja územia a potrieb obyvateľov vrátane programov obce najmenej na tri rozpočtové roky.

Prehľad majetku a zdrojov

Hodnota dlhodobého majetku obce Chrasť nad Hornádom k 31.12.2020 bola 1 126 295,48 €. V dlhodobom majetku je teda viazaných 94,5 % zdrojov obce. Jeho výrazne dominantnú zložku (1 023 738,38 €) tvorí dlhodobý hmotný majetok v podobe pozemkov a najmä stavieb, pomerne významné zdroje má obec aj v dlhodobom finančnom majetku (102 557,10 € - v realizovateľných cenných papieroch a podieloch). Obežný majetok k 31.12.2020 predstavoval 65 533,09 €.

Na konci roku 2020 obec evidovala pohľadávky v celkovej výške 48 814,61 €, pričom celú sumu predstavovali pohľadávky krátkodobé. Celkové záväzky obce k uvedenému dátumu boli vo výške 197 439,34 €. Krátkodobé záväzky (voči dodávateľom, zamestnancom, poisťovniam, daňovému úradu a pod.) boli k 31.12.2020 vo výške 100 102,45 €, dlhodobé záväzky vo výške 5 398,89 € (spolu 105 501,34 €).

Tabuľka 19: Bilancia aktív a pasív k 31.12.2020 (eur; netto)

AKTÍVA	1 191 828,57	PASÍVA	1 191 828,57
Neobežný majetok spolu	1 126 295,48	Vlastné imanie	730 736,63
Dlhodobý nehmot. majetok	0,00	Výsledok hospodárenia	730 736,63
Dlhodobý hmotný majetok	1 023 738,38	-minulé roky	705 454,77
Dlhodobý finančný majetok	102 557,10	-účtovné obdobie	25 281,86
Obežný majetok spolu	65 533,09	Záväzky súčet	197 439,34
Zásoby	237,48	Rezervy	1 400,00
Zúčtovanie medzi subj. VS	0,00	Zúčtovanie medzi subjektmi VS	0,00
Pohľadávky	48 814,61	Záväzky	105 501,34
Finančné účty	16 481,00	Bankové úvery a ostatné	90 538,00
Časové rozlíšenie	0,00	Časové rozlíšenie	263 652,60

Zdroj: Súvaha k 31.12.2020

Príjmy a výdavky obce

Celkové príjmy obce v roku 2020 boli vo výške 702 357,61 €. Dominantnú zložku tejto sumy predstavovali daňové výnosy samosprávy vo výške 320 133,98 €, výnosy z poplatkov mala obec v roku 2020 vo výške 27 670,81 € (spolu 347 804,79 €). Menšie zdroje predstavovali aj ostatné výnosy z prevádzkovej činnosti (6 515,67 €).

Celkové výdavky obce v roku 2020 boli vo výške 676 970,27 €. Osobné náklady (mzdy a odvody zamestnancov) boli vo výške 469 611,65 €, prevádzkové výdavky obce za spotrebované nákupy a služby boli vo výške 135 143,62 € (nákupy 73 366,87 €, služby 61 776,75 €). Tieto výdavky predstavujú finančné zdroje na bežný chod samosprávy, sú spotrebovávané bez toho, aby prinášali priamy efekt pre rozvoj obce. V roku 2020 dosiahla obec Chrasť nad Hornádom kladný hospodársky výsledok vo výške 25 281,86 € po zdanení.

Tabuľka 20: Náklady a výnosy v roku 2020

Náklady	eur
Spotrebované nákupy	73 366,87
Služby	61 776,75
Osobné náklady	469 611,65
Dane a poplatky	3 724,56
Ostatné náklady na prevádzkovú činnosť	13 805,40
Odpisy, rezervy a opravné položky z prevádzkovej činnosti a finančnej činnosti a zúčtovanie časového rozlíšenia	37 056,00
Finančné náklady	4 083,32
Náklady na transfery a náklady z odvodu príjmov	13 545,72
Spolu	676 970,27
Výnosy	eur
Tržby za vlastné výkony a tovar	13 584,88
Daňové a colné výnosy a výnosy z poplatkov	347 804,79
Ostatné výnosy z prevádzkovej činnosti	6 515,67
Zúčtovanie rezerv a opravných položiek z prevádzkovej činnosti a finančnej činnosti a zúčtovanie časového rozlíšenia	0,00
Finančné výnosy	0,00
Výnosy z transferov a rozpočtových príjmov v obciach, VÚC a v rozpočtových organizáciách a príspevkových organizáciách zriadených obcou alebo VÚC	334 452,27
Spolu	702 357,61
VÝSLEDOK HOSPODÁRENIA po zdanení	25 281,86

Zdroj: Výkaz ziskov a strát obce Chrást nad Hornádom k 31.12.2020

Ex-post hodnotenie predchádzajúceho PHSR

Predchádzajúci Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mala obec Chrást nad Hornádom spracovaný na roky 2015-2020. V ňom mala v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti zadaných celkom 15 projektov a 4 aktivity. Z tohto počtu sa 4 projekty/aktivity podarili zrealizovať úplne, 8 projektov/aktivít sa podarilo zrealizovať čiastočne a len 4 projekty/aktivity sa nepodarilo zrealizovať vôbec. 3 zostávajúce aktivity sú v realizácii priebežne.

Napriek tomu, že doposiaľ sa nepodarilo zrealizovať kľúčový infraštruktúrny projekt (výstavba kanalizácie a ČOV), možno konštatovať, že plnenie predchádzajúceho PHSR obce bolo pomerne úspešné.

Ex-ante hodnotenie stavu projektovej pripravenosti investícií

Cieľom Ex – ante hodnotenia stavu projektovej pripravenosti investícií je analyzovať súčasný stav pripravenosti investičných zámerov a možnosti ich financovania z rôznych zdrojov. V nasledujúcom formulári sú uvedené len tie investičné zámery, na ktoré má obec v čase vypracovania tohto PHSR (jar 2021) už spracovanú príslušnú dokumentáciu (resp. už má podanú žiadosť o NFP a čaká na vyhodnotenie). Súhrn všetkých investičných aj neinvestičných zámerov obce na nasledujúce obdobie je uvedený v ďalšej časti dokumentu (pozri najmä formuláre P1, P2, P3 a F2).

Formulár 4 (A7): Ex - ante hodnotenie stavu projektovej pripravenosti investícií

Ex-ante hodnotenie - stav projektovej pripravenosti investícií k termínu vypracovania nového PHSR (pipe_line)																				
v tis. EUR																				
por. č.	Politika – oblasť*	Názov investície	Klasifikácia stavby - triedy	Rok začatia-plán	Technická príprava mesiac/rok	Cena podľa stavebného zámeru		Navrhovaný objem finančných prostriedkov v príslušnom roku spolu			Finančné prostriedky podľa zdrojov									
				Rok dokončenia-plán		ÚR:	Celkom	Z toho stavebná časť	Rok	Objem fin. prostriedkov celkom	Z toho verejné investície	Štátny rozpočet	Rozpočet samosprávneho kraja	Rozpočet obce	Štátne účelové fondy	Úvery so zárukou štátu	Rozpočet EÚ	Kód OP	Súkr. zdroje	Iné zdroje
						SP:														
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
1	S	Rekonštrukcia a strechy ZŠ Chrást nad Hornádom, odstránenie havarijného stavu	1263 - Školy, univerzity a budovy na vzdelávanie	2021-2022	-	130,0	130,0	2021-2022	130,0	130,0										

* H – Hospodárska, S – Sociálna, E – Environmentálna politika

Zdroj: MDVRR 2015, obecný úrad

A.II Analýza vonkajšieho prostredia

Vonkajšie prostredie v kontexte tohto Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja predstavuje pre obec tie oblasti, ktoré síce ovplyvňujú jej rozvoj (v rôznej miere, či už významne alebo len okrajovo), avšak obec ich zároveň nedokáže svojou činnosťou nijako ovplyvniť. V makroregionálnej mierke je dôležitým činiteľom rozvoja obce európsky rozvojový koncept „Red octopus“, ktorý stanovuje hlavné rozvojové centrá Európy. Ide o tzv. „červenú chobotnicu“ (pomenovanie podľa tvaru tejto rozvojovej siete), ktorá spája najrozvinutejšie európske sídelné a aglomeračné centrá a centrá, ktoré majú najväčší potenciál ďalšieho rozvoja. Jedno z ramien „červenej chobotnice“ prechádza aj Slovenskom, a to jeho juhozápadnou časťou. Chrasť nad Hornádcom je teda od tohto ramena značne vzdialená.

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 (KURS 2001) vyhodnotila jednotlivé sídelné centrá Slovenska ako terciárne centrá, t.j. centrá na základe ich terciárnej obslužnosti (úrovne vybavenosti vybranou vyššou občianskou vybavenosťou). Takýmto spôsobom bolo na národnej úrovni vytvorených päť skupín obcí (okrem Bratislavy a Košíc, ktoré stoja samostatne a nepatria do žiadnej skupiny), ktoré naznačujú úroveň obsluhy ako pre vlastné mesto, tak pre jeho zázemie (prvé tri skupiny sa pritom členia na dve podskupiny). Najbližšie centrá osídlenia pre Chrasť nad Hornádcom predstavujú mestá Spišská Nová Ves (2a. skupina), Levoča (3a. skupina), Spišské Podhradie (4. skupina), Spišské Vlachy (5. skupina), Krompachy (4. skupina), Poprad (1b. skupina) a Kežmarok (2b. skupina).

Okrem centier osídlenia KURS 2001 na Slovensku stanovila jadrové ťažiská osídlenia, ktoré sú navzájom pospájané rozvojovými osami I. stupňa. Ostatné sídelné centrá sú pospájané osami II. a III. stupňa. Tieto rozvojové a urbanizačné osi sú súčasťou vyváženej hierarchizovanej sídelnej štruktúry. Podporujú sídelné väzby medzi obcami a rovnovážny sídelný rozvoj vrátane rozvoja vidieka. Vytvárajú podmienky pre dostupnosť k infraštruktúram, zachovanie a rozvoj prírodného a kultúrneho dedičstva a zabezpečujú požiadavky, ktoré sú na sídelnú štruktúru kladené z hľadiska ekonomických, sociálnych a environmentálnych potrieb.

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 stanovuje tri stupne rozvojových osí, ktoré vychádzajú z nasledovných kritérií:

- rozvojová os prvého stupňa – prepája centrá osídlenia prvej skupiny a ťažiská osídlenia prvej úrovne v štáte a porovnateľné centrá mimo hraníc krajiny, zahŕňajúc najmenej jednu cestnú komunikáciu a jednu železnicu rýchlostného typu,
- rozvojová os druhého stupňa – prepája centrá osídlenia druhej skupiny a ťažiská osídlenia druhej úrovne s centrami osídlenia prvej skupiny a ťažiskami osídlenia prvej úrovne, resp. prepája centrá osídlenia druhej skupiny a ťažiská osídlenia druhej úrovne medzi sebou, zahŕňajúc najmenej jednu cestnú komunikáciu a jednu železnicu nadregionálneho významu alebo jednu rýchlostnú cestu,
- rozvojová os tretieho stupňa – prepája stredné centrá a ťažiská osídlenia tretej úrovne navzájom, ako aj ostatné vyhodnocované centrá osídlenia s ostatnými centrami osídlenia druhej skupiny.

Z pohľadu rozvoja územia najdôležitejšia, teda rozvojová os I. stupňa, prepája Bratislavu a Košice (o. i.) severoslovenským dopravným koridorom cez mestá Žilina, Poprad, Levoču a Prešov, čiže najbližšie k Chrašti nad Hornádcom sa táto os nachádza až v oblasti Levoče a Spišského Podhradia. V blízkosti Chrašti sa nachádza navrhovaná rozvojová os III. stupňa, kopírujúca cestu II. triedy zo Spišskej Novej Vsi do Košíc. Obec Chrasť teda neleží na žiadnej rozvojovej osi, stanovenej Konceptiou územného rozvoja Slovenska 2001 a preto len ťažko možno v budúcnosti očakávať rozvojové impulzy zo strany štátu voči tejto obci.

Veľmi dôležitým aspektom v analýze vonkajšieho prostredia je aj stratégia štruktúrálnej politiky Európskej únie a jej priemet do slovenských pomerov. Počas programovacieho obdobia EÚ 2000-2006 (čo pre Slovensko znamenalo roky 2004-2006) používala Európska únia stratégiu regionálnej politiky založenú na rovnomernom prístupe samospráv k štruktúrnym fondom (tzv. „pokropením regiónov investíciami“, kde každá samospráva mala rovnaký prístup k týmto fondom). Od programovacieho obdobia 2007-2013 sa však už stratégia regionálnej politiky EÚ zmenila, keďže táto sa už nezamerala

na znižovanie regionálnych disparít formou podpory zaostalých regiónov, ale na základe skúseností z regionálneho rozvoja zo západoeurópskych krajín, rozhodla sa posilňovať predovšetkým vytýčené póly rastu, ktoré sú najviac konkurencieschopné a majú najväčší potenciál rozvoja (týmto opatrením sa taktiež sledovalo posilnenie vonkajšej konkurencieschopnosti EÚ ako celku voči ostatným aktérom vo svetovom hospodárstve). Jednotlivými krajinami vytýčené póly rastu mali byť nositeľmi rozvoja v jednotlivých regiónoch a postupom času by sa rozvoj z týchto pólov rastu mal šíriť do ich bezprostredného okolia (teda do zaostalejších oblastí v ich okolí). Na Slovensku tak boli od programovacieho obdobia 2007-2013 na základe Konceptie územného rozvoja Slovenska stanovené inovačné a kohézne póly rastu (niektoré mestá a obce v ich bezprostrednom zázemí), pričom najväčšia časť podpory zo štrukturálnych fondov smeruje práve do nich.

Výrazným vonkajším rozvojovým impulzom pre oblasť okresu Spišská Nová Ves by mohla byť zvýšená podpora zo strany vlády formou investičných stimulov pre tie priame zahraničné investície, ktoré sa realizujú čo najbližšie k tomuto regiónu (keď už nie priamo v ňom). Skúsenosti však ukazujú, že od roku 2002, kedy sa začalo s poskytovaním investičnej pomoci, jednotlivé slovenské vlády touto formou podporovali smerovanie priamych zahraničných investícií primárne do najrozvinutejších regiónov Slovenska (najmä do trojuholníka Bratislava – Trnava – Nitra, do Košíc a oblasti stredného Považia po Žilinu). Do oblasti Spišskej Novej Vsi smerovala len úplne minimálna časť investičnej pomoci vlády. Z prostredia investičnej pomoci teda len ťažko očakávať priaznivé rozvojové impulzy pre región v blízkej budúcnosti.

Spomínaná politika územnej podpory vo forme investičnej pomoci a množstvo ďalších faktorov (napr. faktor sídelnej hierarchie, faktor makropolitikovej atraktivity, faktor veľkej dopravnej infraštruktúry, faktor historickej marginality, faktor depresnosti priľahlých prihraničných regiónov a pod.; Korec 2005) prispeli (a naďalej prispievajú) k veľmi nerovnovážnemu regionálnemu vývoju v rámci Slovenska, keď sa medzi jednotlivými jeho regiónmi vytvorili pomerne výrazné regionálne disparity. Vytvorila sa tak významná priestorová polarizácia spoločnosti s existenciou centier na strane jednej a periférií (vnútorných aj prihraničných periférnych regiónov) na strane druhej. V takomto periférnom regióne leží aj obec Chrást nad Hornádom.

Štrukturálne fondy v programovom období 2014-2020 a v období 2021-2027

Jednou z možných ciest získavania finančných prostriedkov na realizáciu investičných akcií (okrem ďalších možných zdrojov, uvedených v časti „Indikatívny finančný plán“) sú Európske štrukturálne a investičné fondy. Napriek tomu, že tieto európske štrukturálne a investičné fondy sú z aspektu regionálneho rozvoja definované ako „doplňkové“ zdroje financovania, v súčasnom modeli regionálnej politiky a nastavenia financovania samospráv sú práve tieto prostriedky z EŠIF hlavným zdrojom financií, bez ktorého by len ťažko boli samosprávy schopné financovať svoje rozvojové investičné projekty. V programovom období EÚ 2014 – 2020 čerpá Slovensko európske štrukturálne a investičné fondy v rámci Cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti a v rámci Cieľa Európska územná spolupráca. Nakoľko v čerpaní eurofondov platí pravidlo n+3, finančné prostriedky z programového obdobia 2014 – 2020 je možné čerpať do konca roku 2023.

V rámci Cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti sa čerpajú financie prostredníctvom nasledujúcich operačných programov:

- Integrovaný regionálny operačný program (OP IROP),
- OP Ľudské zdroje (OP ĽZ),
- OP Integrovaná infraštruktúra (OP II),
- OP Výskum a inovácie (OP VaI),
- OP Kvalita životného prostredia (OP KŽP),
- OP Efektívna verejná správa (OP EVS),
- Technická pomoc,
- Program rozvoja vidieka,
- Rybné hospodárstvo.

V rámci Cieľa Európska územná spolupráca čerpá Slovensko financie prostredníctvom nasledujúcich operačných programov:

Programy cezhraničnej spolupráce

- SK – CZ 2014 – 2020,
- SK – AT 2014 – 2020,
- PL – SK 2014 – 2020,
- SK – HU 2014 – 2020,
- ENI HU – SK – RO – UA 2014 – 2020.

Programy nadnárodnej spolupráce

- Stredná Európa,
- ETC Dunaj.

Programy medziregionálnej spolupráce

- INTERREG,
- ESPON,
- INTERACT,
- URBACT.

V čase vzniku tohto PHSR (jeseň 2021) ešte nie je schválená Partnerská dohoda medzi Slovenskom a EÚ na nastávajúce programové obdobie 2021 -2027, a teda ani Operačný program Slovensko. Nie je ešte definitívne známe aké konkrétne ciele a priority budú prostredníctvom EŠIF podporované (tieto skutočnosti sú aktuálne predmetom negociácií medzi SR a EÚ). Z tohto dôvodu nie je možné analyzovať možné zdroje podpory v rámci EŠIF v budúcom programovom období, ktoré by obec Chrasť nad Hornádom mohla využiť.

STEEP analýza

Pri stretávaní sa s rôznymi problémami a výzvami je potrebné si uvedomiť, že ich riešenie môže byť v budúcnosti ovplyvnené rôznymi vonkajšími faktormi, ktoré obec nedokáže ovplyvniť. Úlohou STEEP analýzy (analýzy externého prostredia) je napomáhať tvorcom rozhodnutí predvídať budúci možný vývoj a na tieto zmeny sa pripraviť.

Formulár 5 (A8): STEEP analýza

Sociálne	Technologické	Ekonomické	Ekologické	Politické	Hodnoty
Starnutie obyvateľstva , emigrácia mladých ľudí do miest	Úroveň technológie poskytovateľa	Nové trhy a nové príležitosti (napr. cestovný ruch)	Vplyv rôznych subjektov na ŽP	Politika vlády v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti	Zmena postojov k lokálnemu rozvoju
Zmeny postojov a správania – aktívny tretí sektor	Dostupná technológia a využívaná technológia	Klesajúce trhy v niektorých poskytovaných službách	Možnosti obnovy a tvorby ŽP	Štrukturálna politika Európskej únie	Zmena životného štýlu
Zmeny správania obyvateľov	Technológia využívaná obyvateľmi, podnikateľmi	Dostupnosť finančných zdrojov	Politika ŽP	Legislatívne zmeny	Tímová spolupráca

Móda	Kontakt s obyvateľmi prostredníctvom technológií	Daňová politika	Podpora tvorby a ochrany ŽP	Zmena vlády ako výsledok volieb	Osobné hodnoty
------	--	-----------------	-----------------------------	---------------------------------	----------------

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

A.III Zhodnotenie súčasného stavu územia

Zhodnotenie súčasného stavu územia je spracované formou SWOT analýzy. Tá bola vypracovaná na základe auditu rozvojových zdrojov obce.

SWOT analýza

Formulár 6 (A10): SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • pomerne výrazný rast počtu obyvateľov • veľmi pozitívny vývoj prirodzeného pohybu obyvateľstva • priaznivá veková štruktúra obyvateľstva • oveľa pomalšie starnutie obyvateľstva, ako je priemer SR • spracovaná územnoplánovacia dokumentácia • školy a školské zariadenia pre predprimárne a nižšie primárne vzdelávanie dostupné priamo v obci • viaceré športoviská na realizáciu rôznych športov • intenzívne využívanie poľnohospodárskej pôdy v katastri obce • dostatok trvalých trávnych porastov pre živočíšnu výrobu • blízkosť chránených území, atraktívne a zachované prírodné prostredie v okolitom regióne • množstvo kultúrno-historických pamiatok v blízkom okolí 	<ul style="list-style-type: none"> • nízka úroveň vytriedenia komunálnych odpadov • existencia záplavových zón a kritických úsekov z hľadiska povodňového rizika v intraviláne obce • negatívny vývoj migračného pohybu obyvateľstva • slabá digitálna gramotnosť obyvateľov obce • vysoká miera nezamestnanosti • veľmi nepriaznivá štruktúra UoZ podľa vzdelania, doby evidencie a klasifikácie zamestnaní • nižšia kvalita domového fondu v koncentracii rómskeho obyvateľstva • nedobudovaná základná technická infraštruktúra (kanalizácia a ČOV) • nedobudované niektoré úseky chodníkov a miestnych komunikácií • slabšia dostupnosť služieb priamo v obci • slabšia ponuka kultúrno-spoločenských podujatí v obci počas roka • nevýhodná poloha obce vzhľadom na nadradenú dopravnú infraštruktúru (diaľnica, železnica) • slabá makropolohová atraktivita územia • málo rozvinutá miestna hospodárska základňa • nevýhodná poloha obce pomerne ďaleko od centier zamestnanosti (urbánnych centier) • veľmi slabé predpoklady rozvoja cestovného ruchu • nezrealizovaný projekt pozemkových úprav • výrazné zadlženie obce • nedostatok vlastného investičného kapitálu • slabšia pripravenosť obce na získanie financií na realizáciu investičných akcií z externých dotačných zdrojov (len jedna pripravená projektová dokumentácia)
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • rekonštrukcia miestnych komunikácií a výstavba chodníkov • výstavba kanalizácie a ČOV • zlepšovanie environmentálneho povedomia obyvateľov • zavedenie efektívnych opatrení na podporu triedenia odpadov • zlepšenie ponuky voľnočasových aktivít pre deti a mládež • rozšírenie ponuky kultúrnych a športových podujatí • realizácia ďalších protipovodňových opatrení 	<ul style="list-style-type: none"> • nedostatočné využitie možných zdrojov z EÚ • vysoká administratívna náročnosť pre získanie financií z EŠIF • neustále zvyšovanie administratívnej záťaže výkonu miestnej samosprávy bez kompenzácie z hľadiska paralelného zvyšovania zdrojov (finančných, personálnych)

<ul style="list-style-type: none"> • využitie európskych štrukturálnych a investičných fondov na financovanie projektov • možnosti podpory nezamestnaných občanov v rámci AOTP (menšie obecné služby...) 	
--	--

Zdroj: vlastné spracovanie

Kľúčové faktory a disparity územia

Vyhodnotením silných stránok a príležitostí zo SWOT analýzy boli identifikované hlavné faktory rozvoja obce. Podobne, na základe vyhodnotenia slabých stránok a ohrození boli identifikované hlavné disparity obce.

Hlavné faktory rozvoja:

- podpora marginalizovaných rómskych komunít
- podpora rozvoja individuálnej bytovej výstavby
- zvyšovanie environmentálneho povedomia obyvateľstva
- využitie zdrojov z EŠIF na realizáciu investičných a neinvestičných projektov, aktivita obce pri realizácii rozvojových projektov
- rozvoj poľnohospodárskej výroby

Hlavné disparity rozvoja:

- emigrácia obyvateľstva – z obce emigruje predovšetkým mladé obyvateľstvo, a to z dôvodu absencie ponuky pracovných miest, slabej ponuky trávenia voľného času a nedostatku možností bývania
- nízky potenciál pre prilákanie investícií do priemyselnej výroby – z dôvodu málo výhodnej polohy vo vzťahu k ekonomickým centráram a nadradenej dopravnej infraštruktúre má obec veľmi nízky lokalizačný potenciál pre prilákanie investícií do priemyselnej výroby
- slabšia ponuka pracovných príležitostí priamo v obci (v porovnaní s väčšími mestami) – obec nedokáže vygenerovať dostatočný počet pracovných príležitostí pre všetko svoje obyvateľstvo
- nezamestnanosť obyvateľstva – obyvateľstvo, ktoré si nevie nájsť prácu a neemigruje, upadá kvôli absencii dostatočného príjmu na živobytie do sociálnych problémov
- slabší stav miestnych komunikácií – niektoré miestne komunikácie v obci sú v zlom stave, chýbajú vybudované chodníky
- veľká rozdrobenosť pozemkov a komplikovaná štruktúra vlastníckych vzťahov v katastrálnom území obce – výrazne limitujúci faktor potenciálnych rozvojových aktivít z dôvodu veľkej náročnosti z hľadiska vysporiadania vlastníckych vzťahov (napr. pre technickú infraštruktúru, budovanie chodníkov a pod.).

B-Strategická časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Rozvoj rôznych regiónov, od lokálnej po makroregionálnu úroveň, je nutné chápať, realizovať, uvažovať a posudzovať v čo možno najširších súvislostiach a väzbách, nie izolovane. Z tohto dôvodu je preto pre stanovenie rozvojovej stratégie obce nevyhnutné rešpektovať aj rôzne „nadradené“ stratégie, ktoré boli prijaté či už na nadnárodnej úrovni, na úrovni štátu alebo VÚC.

Na medzinárodnej úrovni je Slovenská republika viazaná najmä **Agendou 2030**. Ide o súhrn globálnych záväzkov, ktorými medzinárodné spoločenstvo reaguje na najzávažnejšie výzvy súčasnosti. Zmena klímy, chudoba, zvyšujúce sa ekonomické a sociálne nerovnosti alebo neudržateľnosť prevládajúcich vzorcov výroby a spotreby sú komplexné a navzájom previazané problémy. Izolované zásahy a opatrenia preto strácajú účinnosť pri ich riešení. Agenda 2030 bola prijatá členskými štátmi Organizácie Spojených národov v roku 2015 a vyzýva štáty k spoločnému koordinovanému postupu pri riešení globálnych výziev. Táto Agenda 2030 bola prijatá najmä za účelom zabezpečenia udržateľného rozvoja vo svete. Obsahuje spolu 17 cieľov, ktorých plnenie je v záujme udržateľného rozvoja potrebné naplňať.

Implementácia Agendy 2030 je na Slovensku inštitucionálne rozdelená medzi Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR a Ministerstvo zahraničných vecí SR. V konzultácii s odbornou verejnosťou bola Agenda 2030 na Slovensku premietnutá do užšieho súboru šiestich prioritných oblastí, ktoré zohľadňujú špecifiká Slovenska a ktoré budú základom ďalšej strategickej a koncepcnej práce. Sú nimi:

- *Vzdelanie pre dôstojný život,*
- *Smerovanie k znalostnej a environmentálnej udržateľnej ekonomike pri demografických zmenách a meniacom sa globálnom prostredí,*
- *Znižovanie chudoby a sociálna inklúzia,*
- *Udržateľné sídla, regióny a krajina v kontexte zmeny klímy,*
- *Právny štát, demokracia a bezpečnosť,*
- *Dobré zdravie.*

Vyššie uvedené prioritné oblasti sa premietajú aj do opatrení regionálnej politiky, podporujúcich rozvoj jednotlivých regiónov Slovenska.

Strategická časť Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Chrást nad Hornádom na roky 2021-2030 nadväzuje na analytickú časť, ktorá predstavuje komplexnú analýzu územia. Táto časť PHSR obsahuje stratégiu rozvoja obce s ohľadom na jej vnútorné špecifiká a danosti. Jej súčasťou je strategická vízia, formulácia a návrh stratégie rozvoja, ako aj formulácia cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti.

Strategická vízia a strategický cieľ obce

Vízia je želanou predstavou obyvateľov o budúcnosti, o tom, ako by mala obec vyzeráť. Je teda nástrojom na motiváciu, opisom ideálneho stavu, ktorý by sme chceli v budúcnosti dosiahnuť. Stanovuje rámec pre definovanie strategických cieľov a priorít na strednodobý časový horizont. Analýzou súčasného stavu obce, analýzou doteraz realizovaných a plánovaných projektov, na základe analýzy hlavných faktorov rozvoja a na základe funkcií, ktoré plní samospráva obce bola sformulovaná nasledovná **strategická vízia** obce Chrasť nad Hornádom:

Obec Chrasť nad Hornádom je miestom s atraktívnym prostredím pre život. Všestranným rozvojom a využívaním svojho vnútorného potenciálu zabezpečuje zvyšovanie kvality života všetkých svojich obyvateľov, ktorým poskytuje kvalitné služby.

Na dosiahnutie uvedenej strategickej vízie bude potrebné naplniť strategický cieľ rozvoja obce Chrasť nad Hornádom na roky 2021-2030. **Strategickým cieľom** rozvoja obce je

„zvýšiť kvalitu života obyvateľov obce aktívnym prístupom k podpore hospodárskej a sociálnej oblasti pri súčasnom zveľadovaní životného prostredia obce“.

Stratégia rozvoja

Cieľom strategickej časti programu je navrhnuť priority a opatrenia, ktoré budú viesť k naplneniu stanovenej vízie. Ide o návrh takých priorít a opatrení, ktorých riešenie je buď priamo v kompetencii obce alebo tiež takých, ktoré síce nie sú priamo v jej kompetencii, avšak obec ich dokáže svojou činnosťou a svojimi schopnosťami ovplyvniť žiaducim smerom.

Definovanie stratégie rozvoja obce vychádza najmä z detailného poznania jej vnútorného prostredia a z poznania potrieb obyvateľstva, pričom priamo nadväzuje na výsledky analýz. Stratégia vychádza zo základného predpokladu, že príslušné orgány verejnej správy od národnej po regionálnu úroveň budú zabezpečovať koordinovaný prístup v záujme dosiahnutia realizácie plánovaných zmien a že bude existovať dobrá informovanosť kľúčových aktérov regionálneho rozvoja.

Stratégia rozvoja obce je spracovaná v súlade s **Víziou a stratégiou rozvoja Slovenska do roku 2030**, ktorá plní úlohu Národnej stratégie regionálneho rozvoja Slovenskej republiky v zmysle zákona o podpore regionálneho rozvoja. Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 definuje (okrem iného) priority, ciele a nástroje podpory regionálneho rozvoja podľa typov regiónov, miest a obcí. Je v súlade s politikou súdržnosti Európskej únie v období 2021-2027, v rámci ktorej **Európska komisia zadefinovala 5 hlavných politických cieľov politiky súdržnosti:**

1. *Inteligentnejšia Európa* – inovatívna a inteligentná transformácia hospodárstva
2. *Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa*
3. *Prepojenejšia Európa* – mobilita a regionálna pripojiteľnosť IKT
4. *Sociálnejšia Európa* – vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv
5. *Európa bližšie k občanom* – udržateľný a integrovaný rozvoj mestských, vidieckych a pobrežných oblastí prostredníctvom miestnych iniciatív.

V novom programovom období pravdepodobne nastanú v oblasti strategického plánovania a riadenia a implementácie eurofondov viaceré zásadné zmeny (v čase spracovania tohto PHSR však ešte žiadne definitívne rozhodnutia prijaté neboli, všetky plánované zmeny boli ešte len v štádiu rokovania). Doposiaľ sa programy rozvoja obcí vypracúvali na úrovni VÚC a na úrovni obcí a miest (pričom obce mali možnosť vypracovať si spoločný program rozvoja obcí). Po novom sa do strategického plánovania pridáva ďalší „medzistupeň“. Tento nový medzistupeň predstavujú tzv. **Strategicko-plánovacie regióny (SPR)**, ktorých hranice zadefinuje príslušný VÚC a schváli ustanovená Rada partnerstva kraja. Pre každý SPR sa následne vypracúva špecifická stratégia, spracovaná vo forme **integrovanej územnej stratégie (IUS)** a obsahujúca špecifické ciele a operácie, vzťahujúce sa len na to-ktoré SPR. Cieľom je zabezpečiť adresnejšie operácie a podporu regiónom na medzistupni medzi regionálnou samosprávou (VÚC) a miestnou samosprávou (obce). Integrovaná územná stratégia pre SPR môže byť vypracovaná v podstate 3 rôznymi spôsobmi:

1. ako svoje vlastné PHSR (v zmysle zákona o regionálnom rozvoji by de facto išlo o spoločný Program rozvoja obcí);
2. druhou možnosťou je, že SPR bude mať svoju špecifickú stratégiu vypracovanú ako integrovanú územnú stratégiu (ako samostatný dokument, avšak nie vo forme PHSR – nie ako spoločný Program rozvoja obcí);
3. integrovaná územná stratégia pre SPR bude samostatnou súčasťou Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja vyššieho územného celku.

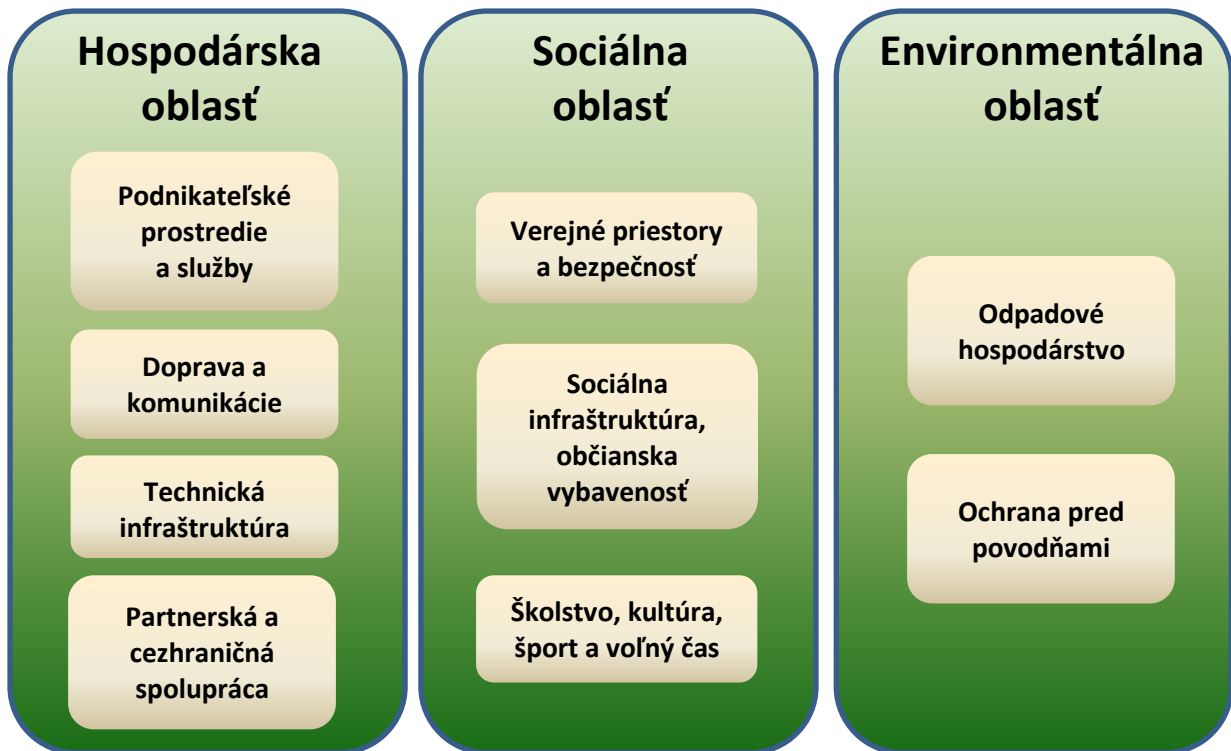
Tretí stupeň strategického plánovania budú stále tvoriť obce a mestá – tým je, samozrejme, ponechaná možnosť vypracovať si svoje vlastné PHSR (ak nevyužijú možnosť vypracovať si svoj PHSR ako súčasť spoločného programu rozvoja obcí). **Obec Chrasť nad Hornádom** leží v Košickom samosprávnom kraji a v programovom období 2021-2027 je **súčasťou** strategicko-plánovacieho regiónu **SPR Spišská Nová Ves**.

Zmena nastáva v rámci územného rozvoja. Každý samosprávny kraj na Slovensku si v rámci svojho PHSR definuje tzv. **Integrované projektové balíčky**. Tie pozostávajú z kľúčových projektov (ktorých realizácia je pre implementáciu daného projektového balíka kľúčová, nosná; bez nej by realizácia celého integrovaného balíka nemala zmysel a investície by nepriniesli synergický efekt) a komplementárnych projektových balíkov (ktoré obsahujú indikatívne tematické projektové balíčky). Celý integrovaný projektový balík môže byť financovaný z rôznych zdrojov (napr. EŠIF, Plán obnovy, Fond pre spravodlivú transformáciu, tzv. Nórske fondy, úverové zdroje, vlastné zdroje, dotácie štátu a pod.). Tá časť integrovaného projektového balíka, ktorá bude financovaná len z EŠIF, sa nazýva **Integrovaná územná investícia** (IUI, angl. skratka ITI).

Integrovaný územný rozvoj v rámci územného programu by už nemal byť realizovaný výlučne formou dopytovo-orientovaných projektov (ako tomu bolo doposiaľ). V čase spracovania tohto PHSR (jeseň 2021) zatiaľ situácia ohľadom nastavovania implementácie EŠIF v SR celkom vyjasnená nie je (verejnosti boli predstavené len úvodné návrhy). Časť IUI bude pravdepodobne schvaľovaná Radou partnerstva daného VÚC (bez potreby vyhlasovania dopytovo-orientovaných výziev; výhodou tohto spôsobu schvaľovania bude, že najprv Rada partnerstva VÚC schváli konkrétny projektový zámer na realizáciu, takže žiadateľ bude mať istotu, že jeho projektový zámer určite získa financie na realizáciu; potom dostane úspešný žiadateľ čas na dopracovanie a dodanie všetkej potrebnej dokumentácie, ako napr. samotná projektová dokumentácia, územné rozhodnutie, stavebné povolenie a pod.; tento prístup môže teda potenciálne ušetriť žiadateľom množstvo financií, úsilia a času – keďže tí nebudú povinní mať pripravenú celú dokumentáciu už v čase podania žiadosti o NFP, ale až po jej schválení) a časť IUI sa bude stále implementovať formou dopytovo-orientovaných výziev, vyhlasovaných štátnymi orgánmi (rovnakým spôsobom ako tomu bolo doteraz).

Pre naplnenie strategickej vízie (pozri predchádzajúcu kapitolu) si teda obec Chrást nad Hornádom stanovila tri hlavné rozvojové oblasti a v rámci nich nasledovné priority:

- A.) **Hospodárska oblasť** – táto prioritná oblasť pozostáva zo 4 priorít: podnikateľské prostredie a služby (podpora malého a stredného podnikania, podpora miestnej hospodárskej základne, zavádzanie inovácií, rozvoj poľnohospodárstva, rozvoj digitalizácie), doprava a komunikácie (rekonštrukcia miestnych komunikácií a chodníkov), technická infraštruktúra (vybudovanie technickej vybavenosti obce –kanalizácia, ČOV) a partnerská spolupráca (spolupráca s partnerskými obcami).
- B.) **Sociálna oblasť** – prioritná oblasť pozostávajúca z 3 rozvojových priorít: verejné priestory a bezpečnosť (úprava verejných priestranstiev, prevencia kriminality), sociálna infraštruktúra, občianska vybavenosť (skvalitnenie občianskej vybavenosti, rekonštrukcia budov vo vlastníctve obce, podpora sociálnych služieb a komunitného rozvoja) a školstvo, kultúra, šport a voľný čas (skvalitňovanie školskej infraštruktúry, rekonštrukcia a výstavba športových a oddychových zariadení, podpora kultúrnych a športových podujatí a telies).
- C.) **Environmentálna oblasť** – tretia prioritná oblasť pozostáva z 2 rozvojových priorít: odpadové hospodárstvo (podpora triedeného zberu, zvyšovanie úrovne vytriedenia komunálnych odpadov) a ochrana pred povodňami (realizácia protipovodňových opatrení).

Prostredníctvom týchto troch prioritných oblastí a definovaných priorit, ktoré sú v programovej časti dokumentu rozpracované do jednotlivých opatrení, projektov a aktivít, bude obec naplňať definovanú strategickú víziu rozvoja. Splnením jednotlivých cieľov a stanovených opatrení bude zabezpečovať zvyšovanie kvality života svojich obyvateľov.

Formulár 7 (S1): Hierarchia rozvojových cieľov

Vízia			
<i>„Obec Chrást nad Hornádom je miestom s atraktívnym prostredím pre život. Všestranným rozvojom a využívaním svojho vnútorného potenciálu zabezpečuje zvyšovanie kvality života všetkých svojich obyvateľov, ktorým poskytuje kvalitné služby“</i>			
Strategický cieľ			
<i>„zvýšiť kvalitu života obyvateľov obce aktívnym prístupom k podpore hospodárskej a sociálnej oblasti pri súčasnom zveľadovaní životného prostredia obce“</i>			
Prioritná oblasť	Hospodárska	Sociálna	Environmentálna
Globálny cieľ	<i>Rozvíjať vnútorný potenciál územia, založený na podpore miestneho hospodárstva a vybudovanej dopravnej a technickej infraštruktúry</i>	<i>Podporovať skvalitňovanie občianskej vybavenosti a zabezpečovať pre obyvateľov dôstojné podmienky spoločenského vyžitia</i>	<i>Zabezpečiť pre obyvateľov obce ako aj jej návštevníkov kvalitné životné prostredie</i>
Priority	<ul style="list-style-type: none"> • podnikateľské prostredie a služby • doprava a komunikácie • technická infraštruktúra • partnerská a cezhraničná spolupráca 	<ul style="list-style-type: none"> • verejné priestory a bezpečnosť • sociálna infraštruktúra, občianska vybavenosť • školstvo, kultúra, šport a voľný čas 	<ul style="list-style-type: none"> • odpadové hospodárstvo • ochrana pred povodňami
Opatrenia	1.1 Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov 1.2 Rozvoj digitalizácie 1.3 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry 1.4 Zlepšenie technickej vybavenosti obce 1.5 Spolupráca s partnerskými obcami	2.1 Úprava verejných priestranstiev 2.2 Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov vrátane prevencie kriminality 2.3 Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti 2.4 Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít 2.5 Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času 2.6 Skvalitnenie školskej infraštruktúry 2.7 Podpora spoločenského a kultúrneho života	3.1 Podpora zhodnocovania odpadov 3.2 Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

C-Programová časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Programová časť PHSR nadväzuje na strategickú časť a obsahuje opatrenia a projekty na zabezpečenie realizácie programu rozvoja, vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám. Táto časť obsahuje podrobnejšie rozpracovanie cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti na úrovni opatrení a aktivít. Táto časť obsahuje:

- konkrétne opatrenia a projekty vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám,
- súbor ukazovateľov, výsledkov a dopadov vrátane východiskových a cieľových hodnôt.

Opatrenia, projekty a aktivity podľa prioritných oblastí

V strategickej časti zadefinované priority v rámci troch prioritných oblastí (hospodárskej, sociálnej, environmentálnej) obsahujú viaceré opatrenia, pričom každé opatrenie pozostáva z jedného alebo viacerých projektov/aktivít. Tie sú plne v súlade s 5 hlavnými politickými cieľmi politiky súdržnosti Európskej únie na programové obdobie 2021-2027. Realizácia projektov/aktivít v rámci zadefinovaných opatrení podporí **inteligentnú transformáciu hospodárstva**, napomôže **prechodu na ekologickejšiu nízkouhlíkovú Európu**, posilní **mobilitu a digitalizáciu**, prispeje k budovaniu **sociálnejšej Európy** a posilní **miestny rozvoj** (samozrejme, myslí sa tu realizácia projektov/aktivít na území obce – pričom tieto projekty/aktivity svojím malým dielom napomôžu realizácii systémových zmien v celoslovenskom a európskom meradle).

Všetky projekty a aktivity, ktoré samospráva plánuje v strednodobom horizonte realizovať, sú uvedené v nasledujúcom formulári. Konkrétne činnosti, ktoré samospráva plánuje realizovať formou projektového zámeru, sú v tomto aj v ďalších formulároch uvedené ako „**Projekt**“. Činnosti, ktoré sa neplánujú realizovať formou projektového zámeru (spravidla „jednoduchšie“, menej náročné činnosti), sú uvedené ako „**Aktivita**“.

Všetky projekty a aktivity, ktoré sú v tomto PHSR zadefinované, môžu byť realizované v rámci **integrovaných projektových balíkov**, zadefinovaných v Programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja a môžu byť taktiež zahrnuté medzi **integrované územné investície** (financované z EŠIF).

Formulár 8 (P1): Prehľad opatrení, projektov a aktivít podľa oblastí

Prioritná oblasť 1 – HOSPODÁRSKA	
Opatrenie	Projekt/Aktivita
1.1 Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov	<p>Aktivita: 1.1.1 Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci</p> <ul style="list-style-type: none"> - príprava pozemkov, budov, priestorových a technických podmienok pre vznik nových služieb a rozvoj existujúcich podnikateľských aktivít - prenájom obecných pozemkov a budov - podpora subjektov lesného hospodárstva a zhodnocovania drevnej hmoty - podpora poľnohospodárskych subjektov <p>Aktivita: 1.1.2 Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov</p> <ul style="list-style-type: none"> - zavádzanie nových produktov, zlepšených procesov, využívanie nových materiálov, zlepšovanie výrobných metód

<p>1.2 Rozvoj digitalizácie</p>	<p>Aktivita: 1.2.1 Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby</p> <ul style="list-style-type: none"> - realizácia podporných aktivít pri zavádzaní digitálnych riešení do spoločnosti (napr. v doprave, cestovnom ruchu, odpadovom hospodárstve, vo výrobných procesoch, pri poskytovaní elektronických služieb občanom a pod.) <p>Aktivita: 1.2.2 Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce</p> <ul style="list-style-type: none"> - realizácia vzdelávacích aktivít pre zamestnancov pracujúcich v podnikoch a verejnej správe a pre miestnych obyvateľov
<p>1.3 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry</p>	<p>Projekt: 1.3.1 Rekonštrukcia miestnych komunikácií</p> <p>Aktivity:</p> <ul style="list-style-type: none"> - oprava miestnej komunikácie vedúcej k obydliam príslušníkov MRK - oprava ďalších miestnych komunikácií <p>Projekt: 1.3.2 Výstavba chodníkov</p> <p>Aktivity:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vybudovanie chodníkov tam, kde to špecifické územno-technické pomery dovoľujú <p>Aktivita: 1.3.3 Podpora budovania cyklotrás v katastri obce</p> <ul style="list-style-type: none"> - poskytovanie súčinnosti a podpory pri prípadnom budovaní cyklistických trás v katastri obce
<p>1.4 Zlepšenie technickej vybavenosti obce</p>	<p>Projekt: 1.4.1 Vybudovanie kanalizácie a ČOV</p> <p>Aktivity:</p> <ul style="list-style-type: none"> - osadenie kanalizačného potrubia v celej obci - výstavba čističky odpadových vôd a pripojenie kanalizačných vetiev na ČOV <p>Aktivita: 1.4.2 Dokončenie rekonštrukcie verejného osvetlenia</p> <ul style="list-style-type: none"> - výmena ostávajúcich bodov verejného osvetlenia za LED osvetlenie
<p>1.5 Spolupráca s partnerskými obcami</p>	<p>Aktivita: 1.5.1 Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozvoj spolupráce s partnerskými obcami/mestami

Prioritná oblasť 2 – SOCIÁLNA	
Opatrenie	Projekt/Aktivita
2.1 Úprava verejných priestranstiev	<p>Projekt: 2.1.1 Revitalizácia verejných priestranstiev</p> <p>Aktivita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - úprava zelene, osadenie lavičiek a mobiliáru, smerových a informačných tabúl a pod.
2.2 Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov vrátane prevencie kriminality	<p>Projekt: 2.2.1 Rozšírenie kamerového systému</p> <p>Aktivita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - osadenie ďalších bezpečnostných kamier za účelom prevencie protispoločenského správania v obci
2.3 Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti	<p>Projekt: 2.3.1 Rekonštrukcia budovy obecného úradu a kultúrneho domu</p> <p>Aktivita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zateplenie budovy a rekonštrukcia fasády, zníženie energetickej náročnosti na vykurovanie - úprava a vymalovanie fasády, vykonanie ďalších potrebných úprav - rekonštrukcia vnútorných priestorov (výmena okien a dverí, rekonštrukcia elektroinštalácie a kúrenia, omietok) <p>Aktivita: 2.3.2 Rekonštrukcia budovy starej školy</p> <ul style="list-style-type: none"> - v spolupráci s rímskokatolíckou cirkvou dokončenie rekonštrukcie budovy
2.4 Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít	<p>Aktivita: 2.4.1 V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP</p> <ul style="list-style-type: none"> - spolupráca obce s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny pri realizácii projektov na úseku aktívnych opatrení trhu práce
2.5 Skvalitnenie ponuky športového využitia a trávenia voľného času	<p>Projekt: 2.5.1 Výstavba multifunkčného ihriska</p> <p>Aktivita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vybudovanie viacúčelového ihriska na realizáciu rôznych športových aktivít <p>Aktivita: 2.5.2 Dobudovanie detského ihriska pri ZŠ</p> <ul style="list-style-type: none"> - dobudovanie exteriérových priestorov na realizáciu voľnočasových aktivít - osadenie preliezok, hojdačiek a ďalších prvkov na hranie detí
2.6 Skvalitnenie školskej infraštruktúry	<p>Projekt: 2.6.1 Rekonštrukcia strechy ZŠ Chrást nad Hornádom, odstránenie havarijného stavu</p> <p>Aktivita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - výmena strešnej krytiny

2.7 Podpora spoločenského a kultúrneho života	<p>Aktivita: 2.7.1 Podpora kultúrnych a športových podujatí</p> <ul style="list-style-type: none"> - podpora kultúrnych podujatí - podpora športových podujatí - podpora miestnych kultúrnych a športových telies
Prioritná oblasť 3 – ENVIRONMENTÁLNA	
Opatrenie	Projekt/Aktivita
3.1 Podpora zhodnocovania odpadov	<p>Aktivita: 3.1.1 Skvalitnenie systému zberu odpadov</p> <ul style="list-style-type: none"> - zvýšenie efektivity triedeného zberu odpadov - rozšírenie možností zberu tzv. zeleného biologicky rozložiteľného a kuchynského odpadu z domácností - rozširovanie ponuky triedeného zberu o ďalšie druhy odpadov <p>Aktivita: 3.1.2 Realizácia osvetových environmentálnych aktivít, prevencia tvorby čiernych skládok a zakúpenie fotopascí</p> <ul style="list-style-type: none"> - realizácia vzdelávacích aktivít na úseku nakladania s odpadmi, ohľadom triedenia odpadov, nevytvárania nelegálnych skládok odpadu a pod. - preventívne aktivity pre tvorbu nových čiernych skládok
3.2 Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry	<p>Projekt: 3.2.1 Realizácia protipovodňových opatrení na miestnych tokoch</p> <p>Aktivita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vykonanie potrebných úprav na miestnych tokoch, ktoré sa počas privalových dažďov vylievajú a predstavujú ohrozenie pre ich okolie

Zdroj: MDVRR 2015, Obecný úrad, vlastné spracovanie

Súbor ukazovateľov, výsledkov a dopadov

Súčasťou programovej časti je aj stanovenie ukazovateľov pre hodnotenie PHSR. Ukazovatele výsledkov a dopadov pre PHSR obce sú spracované v nasledujúcom formulári. Rozdelené sú do troch kategórií:

- ukazovatele výstupu – práce, tovary a služby, financované počas realizácie aktivít projektu,
- ukazovatele výsledku – okamžitý efekt realizácie aktivít projektu, príp. služby poskytnuté cieľovej skupine,
- ukazovatele dopadu – dlhodobý efekt vplyvu na danú prioritnú oblasť alebo cieľovú skupinu.

Východiskové hodnoty dopadových ukazovateľov v rámci hodnotenia dopadov pre PHSR obce boli stanovené ako nulové v roku 2021, cieľové hodnoty boli stanovené pre roky 2024 a 2027.

Formulár 9 (P2): Zoznam ukazovateľov cieľov/prioritných oblastí PHSR

Typ ukazovateľa	Ukazovateľ	Informačný zdroj/odkaz	Merná jednotka	Východisková hodnota		Cieľová hodnota	
				2021		2024	2027
Hospodárska oblasť							
Opatrenie 1.1. - Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov							
Výsledok	Podpora podnikateľa	OcÚ	počet / rok	0	3	3	
Dopad	Vyššia pridaná hodnota	ŠÚSR	%	0	3	6	
Opatrenie 1.2. - Rozvoj digitalizácie							
Výstup	Realizované digitálne riešenia	OcÚ, zamestnávateľa	počet	0	10	20	
Dopad	Zvýšená zamestnanosť obyvateľstva	OcÚ, ŠÚSR	%	0	3	6	
Opatrenie 1.3. - Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry							
Výstup	Zrekonštruovaná miestna komunikácia vedúca ku koncentrácii obyvateľov MRK	OcÚ	m	0	700	700	
Výstup	Zrekonštruované ďalšie miestne komunikácie	OcÚ	m	0	100	100	
Výstup	Novo vybudované chodníky	OcÚ	m	0	150	200	
Výstup	Novo vybudované cyklistické chodníky	OcÚ	súbor	0	1	1	
Opatrenie 1.4. - Zlepšenie technickej vybavenosti obce							
Výsledok	Vybudovaná kanalizačná sieť	OcÚ	súbor	0	1	1	

Výstup	Vybudovaná ČOV	OcÚ	počet	0	1	1
Výsledok	Obyvatelia pripojení na vodovodnú a kanalizačnú sieť	OcÚ	počet	0	2000	4000
Výstup	Zrekonštr. body verejného osvetlenia za LED osvetlenie	OcÚ	počet	0	12	12
Dopad	Nižšia spotreba elektrickej energie (o koľko)	OcÚ	%	0	15	15
Opatrenie 1.5. - Spolupráca s partnerskými obcami						
Výsledok	Podporené partnerské projekty	OcÚ	počet	0	3	5
Sociálna oblasť						
Opatrenie 2.1. - Úprava verejných priestranstiev						
Výsledok	Zrevitalizované verejné priestranstvá	OcÚ	súbor aktivít	0	0	1
Opatrenie 2.2. - Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov vrátane prevencie kriminality						
Výstup	Nové kamery monitorujúce verejné priestory	OcÚ	počet	0	3	3
Výsledok	Nižší počet priestupkov	OcÚ, Polícia	%	0	40	40
Opatrenie 2.3. - Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti						
Výstup	Zrekonštr. budova OcÚ a KD	OcÚ	objekt	0	0	1
Výstup	Zrekonštr. budova starej školy	OcÚ	objekt	0	1	1
Opatrenie 2.4. - Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít						
Výsledok	Osoby zamestnané cez projekty AOTP	OcÚ	počet	0	5	5
Opatrenie 2.5. - Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času						
Výstup	Vybudované multifunkčné ihrisko	OcÚ	objekt	0	0	1
Výstup	Dobudované detské ihrisko	OcÚ	objekt	0	1	1
Opatrenie 2.6. - Skvalitnenie školskej infraštruktúry						
Výsledok	Zrekonštruovaná strecha ZŠ	OcÚ, škola	objekt	0	1	1
Opatrenie 2.7. - Podpora spoločenského a kultúrneho života						
Výsledok	Zrealizované kultúrne a športové podujatia	OcÚ	počet/rok	0	5	5
Výsledok	Podporené subjekty	OcÚ	počet/rok	0	2	2
Environmentálna oblasť						
Opatrenie 3.1. - Podpora zhodnocovania odpadov						
Výsledok	Skvalitnený systém zberu odpadov	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1
Výstup	Realizované osvetové aktivity	OcÚ	počet / rok	0	4	4
Výstup	Obstarané fotopasce	OcÚ	počet	0	2	2
Výsledok	Vyššia úroveň vytriedenia odpadov	OcÚ	%	pod 20	35	50

Opatrenie 3.2. - Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry						
Výstup	Zrealizované protipovodňové opatrenia	OcÚ, SVP	súbor aktivít	0	1	1

Zdroj: MDVRR 2015, Obecný úrad, vlastné spracovanie

Súhrnný prehľad všetkých projektových zámerov a aktivít na nasledujúce obdobie poskytuje Formulár P3.

Formulár 10 (P3): Súhrnný prehľad projektových zámerov obce

P. č.	Typ zámeru	Klasifikácia stavby	Zameranie projektu (názov vystihujúci zámer)	Oblasť, na ktorú je projektový zámer orientovaný		Ukazovatele výstupov		Stav pripravenosti projektového zámeru		Predpokladaný termín realizácie (od - do)	Predpokladané náklady (tis. eur)	Priorita zámeru		Spolupráca s partnerom pri realizácii	Realizácia projektu je viazaná na podmienku
				Oblasť	Kategória	Ukazovateľ / jednotka	Plánovaná hodnota	Stav	Iné - doplně			Priorita	Iné - doplně		
1	4	5	6	8	8a	9	9a	10	10a	11	12	13	13a	14	15
1	Neinvestičný		Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci	Zamestnanosť		podpora podnikateľa / počet	3		-	2021-2030	3,00 €	Budeme realizovať aj bez prípadnej dotácie	-	N	N/A
2	Neinvestičný		Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov			vyššia pridaná hodnota o / %	6		-	2021-2030	2,00 €	Budeme realizovať aj bez prípadnej dotácie	-	N	N/A
3	Neinvestičný		Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby	Zamestnanosť		realizované digitálne riešenia / počet	20		-	2021-2030	4,00 €	Budeme realizovať aj bez prípadnej dotácie	-	N	N/A

4	Neinvestičný		Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce	Zamestnanosť		zvýšená zamestnanosť o / %	6		-	2021-2030	2,00 €	Budeme realizovať aj bez prípadnej dotácie	-	N	N/A
5	Investičný	2112 - Miestne komunikácie	Rekonštrukcia miestnych komunikácií	Technická infraštruktúra	Doprava, komunikácie, MHD	dĺžka zrekonštr. komunikácií / m	800	Zámer je pokračovaním už realizovaného projektu	-	2022-2023	70,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	N	N/A
6	Investičný	2112 - Miestne komunikácie	Výstavba chodníkov	Technická infraštruktúra	Doprava, komunikácie, MHD	dĺžka nového chodníka / m	200	V štádiu úvah	-	2024	65,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	N	N/A
7	Investičný	2112 - Miestne komunikácie	Podpora budovania cyklotrás v katastri obce	Technická infraštruktúra	Doprava, komunikácie, MHD	nové cyklistické chodníky / objekt	1	Zámer je pokračovaním už realizovaného projektu	-	2022-2027	12,00 €	Budeme realizovať aj bez prípadnej dotácie	-	N	N/A
8	Investičný	2223 - Miestne kanalizácie	Vybudovanie kanalizácie a ČOV	Technická infraštruktúra	Kanalizácia, čistiareň odpadových vôd	vybudovaná kanalizačná sieť, vrátane ČOV / súbor	1	V štádiu úvah	-	2023-2027	2 000,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	A	N/A
9	Investičný	2224 - Miestne elektrické a telekomunikačné rozvody a vedenia	Dokončenie rekonštrukcie verejného osvetlenia	Technická infraštruktúra	Rozvody elektriny, vody a plynu	doplnené svetelné body s LED osvetlením / počet	12	Zámer je pokračovaním už realizovaného projektu	-	2021-2022	1,50 €	Budeme realizovať aj bez prípadnej dotácie	-	N	N/A
10	Neinvestičný		Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce			podporené partnerské projekty	3		-	2021-2030	6,00 €	Budeme realizovať aj bez prípadnej dotácie	-	A	N/A

11	Investičný		Revitalizácia verejných priestranstiev	Životné prostredie	Verejná zeleň	upravené ver. priestr. / objekt	1	Zámer je pokračovaním už realizovaného projektu	-	2025	30,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	N	N/A
12	Investičný	2224 - Miestne elektrické a telekomunikačné rozvody a vedenia	Rozšírenie kamerového systému	Sociálna infraštruktúra	Bezpečnosť	nové kamery / počet	3	Zámer je pokračovaním už realizovaného projektu	-	2023-2024	5,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	N	N/A
13	Investičný	1274 - Ostatné budovy, i.n.	Rekonštrukcia budovy obecného úradu a kultúrneho domu	Sociálna infraštruktúra	Občianska vybavenosť	zrekonštr. budova / celý objekt	1	V štádiu úvah	-	2024-2025	180,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	N	N/A
14	Investičný	1274 - Ostatné budovy, i.n.	Rekonštrukcia budovy starej školy	Sociálna infraštruktúra	Občianska vybavenosť	zrekonštr. budova / celý objekt	1	V štádiu úvah	-	2022-2023	35,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	A	N/A
15	Neinvestičný		V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP	Zamestnanosť		Zamestnané osoby / počet	5	Zámer je pokračovaním už realizovaného projektu	-	2021-2030	20,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	A	N/A
16	Investičný	2411 - Športové ihriská	Výstavba multifunkčného ihriska	Sociálna infraštruktúra	Šport, voľný čas	nové športové zariadenie / počet	1	V štádiu úvah	-	2025	40,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	N	N/A
17	Investičný	2411 - Športové ihriská	Dobudovanie detského ihriska pri ZŠ	Sociálna infraštruktúra	Šport, voľný čas	nové voľnočasové zariadenie / počet	1	Zámer je pokračovaním už realizovaného projektu	-	2022-2023	5,00 €	Budeme realizovať aj bez prípadnej dotácie	-	N	N/A

18	Investičný	1263 - Školy, univerzity a budovy na vzdelávanie	Rekonštrukcia strechy ZŠ Chrást nad Hornádom, odstránenie havarijného stavu	Sociálna infraštruktúra	Školstvo	zrekonštruovaná strecha / objekt	1	Zámer je pokračovaním už realizovaného projektu	-	2021-2022	130,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	N	N/A
19	Neinvestičný		Podpora kultúrnych a športových podujatí a telies			podporené subjekty za rok / počet	2		-	2021-2030	50,00 €	Budeme realizovať aj bez prípadnej dotácie	-	N	N/A
20	Neinvestičný		Skvalitnenie systému zberu odpadov	Životné prostredie	Zhodnocovanie odpadu	skvalitnený systém triedeného zberu / súbor aktivít	1	Zámer je pokračovaním už realizovaného projektu	-	2022	3,00 €	Budeme realizovať aj bez prípadnej dotácie	-	N	N/A
21	Neinvestičný		Realizácia osvetových environmentálnych aktivít, prevencia tvorby čiernych skládok a zakúpenie fotopascí	Životné prostredie	Zhodnocovanie odpadu	zrealizované aktivity / počet za rok	4	Zámer je pokračovaním už realizovaného projektu	-	2022-2027	5,00 €	Budeme realizovať aj bez prípadnej dotácie	-	N	N/A
22	Investičný	2152 - Priehrady	Realizácia protipovodňových opatrení na miestnych tokoch	Životné prostredie	Prevenca pred prírodnými nešťastiami	realizované protipovodňové opatrenia / súbor aktivít	1	Zámer je pokračovaním už realizovaného projektu	-	2023-2025	30,00 €	Zámer je v súčasnosti len v polohe úvah	-	N	N/A

Zdroj: MDVRR 2015, Obecný úrad, vlastné spracovanie

D-Realizačná časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Realizačná časť je zameraná na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce na základe stanovenia merateľných ukazovateľov a vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov. Realizačná časť obsahuje:

- akčný plán,
- popis úloh jednotlivých partnerov pri realizácii PHSR,
- popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia,
- stručný popis komunikačnej stratégie PHSR k jednotlivým cieľovým skupinám,
- popis systému monitorovania a hodnotenia plnenia PHSR.

Akčný plán obce

Akčný plán predstavuje konkrétny harmonogram činností/projektov/aktivít súvisiacich s rozvojom obce v nadväznosti na prioritné oblasti sociálno-ekonomického rozvoja. Tento plán vychádza zo stratégie, je jej logickou súčasťou a realizuje sa prostredníctvom konkrétnych projektov a aktivít. Obsahuje predpokladané termíny plnenia jednotlivých úloh, zoznam inštitúcií zodpovedných za ich plnenie a predpokladané zdroje financovania.

Formulár 11 (R1): Akčný plán

Opatrenie, projekt/aktivita	Termín	Zodpovedný	Financovanie (tis. eur)
HOSPODÁRSKA OBLASŤ			
1.1 Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov			
<i>Aktivita: 1.1.1 Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci</i>	od 2021 priebežne	obec	3,00
<i>Aktivita: 1.1.2 Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov</i>	od 2021 priebežne	obec, firmy	2,00
1.2 Rozvoj digitalizácie			
<i>Aktivita: 1.2.1 Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby</i>	od 2021 priebežne	obec, firmy	4,00
<i>Aktivita: 1.2.2 Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce</i>	od 2021 priebežne	obec	2,00
1.3 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry			
Projekt: 1.3.1 Rekonštrukcia miestnych komunikácií	2022-2023	obec	70,00
Projekt: 1.3.2 Výstavba chodníkov	2024	obec	65,00
<i>Aktivita: 1.3.3 Podpora budovania cyklotrás v katastri obce</i>	2022-2027	obec	12,00
1.4 Zlepšenie technickej vybavenosti obce			
Projekt: 1.4.1 Vybudovanie kanalizácie a ČOV	2023-2027	obec	2 000,00
<i>Aktivita: 1.4.2 Dokončenie rekonštrukcie verejného osvetlenia</i>	2021-2022	obec	1,50
1.5 Spolupráca s partnerskými obcami			
<i>Aktivita: 1.5.1 Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce</i>	od 2021 priebežne	obec	6,00
SOCIÁLNA OBLASŤ			
2.1 Úprava verejných priestranstiev			
Projekt: Revitalizácia verejných priestranstiev	2025	obec	30,00

2.2 Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov vrátane prevencie kriminality			
Projekt: 2.2.1 Rozšírenie kamerového systému	2023-2024	obec	5,00
2.3 Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti			
Projekt: 2.3.1 Rekonštrukcia budovy obecného úradu a kultúrneho domu	2024-2025	obec	180,00
Aktivita: 2.3.2 Rekonštrukcia budovy starej školy	2022-2023	obec	35,00
2.4 Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít			
Aktivita: 2.4.1 V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP	od 2021 priebežne	obec, UPSVaR	20,00
2.5 Skvalitnenie ponuky športového využitia a trávenia voľného času			
Projekt: 2.5.1 Výstavba multifunkčného ihriska	2025	obec	40,00
Aktivita: 2.5.2 Dobudovanie detského ihriska pri ZŠ	2022-2023	obec	5,00
2.6 Skvalitnenie školskej infraštruktúry			
Projekt: 2.6.1 Rekonštrukcia strechy ZŠ Chrasť nad Hornádom, odstránenie havarijného stavu	2021-2022	obec	130,00
2.7 Podpora spoločenského a kultúrneho života			
Aktivita: 2.7.1 Podpora kultúrnych a športových podujatí a telies	od 2021 priebežne	obec	50,00
ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ			
3.1 Podpora triedenia a zhodnocovania odpadov			
Aktivita: 3.1.1 Skvalitnenie systému zberu odpadov	2022	obec	3,00
Aktivita: 3.1.2 Realizácia osvetových environmentálnych aktivít, prevencia tvorby čiernych skládok a zakúpenie fotopascí	2022-2027	obec	5,00
3.2 Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry			
Projekt: 3.2.1 Realizácia protipovodňových opatrení na miestnych tokoch	2023-2025	obec	30,00

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Administratívne, organizačné a inštitucionálne zabezpečenie PHSR

Vypracovaním a schválením tohto programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja plní obec jeden zo základných princípov regionálnej politiky, ktorým je princíp programovania. Implementácia navrhovaných projektov a aktivít si bude vyžadovať konkrétnych ľudí, ktorí budú tieto projekty/aktivity uskutočňovať od začiatku do konca a ktorí za nich budú aj zodpovední. Vzhľadom na poddimenzovanosť samosprávy z aspektu ľudských zdrojov sa predpokladá, že niektoré projekty/aktivity bude potrebné realizovať v spolupráci s externými poradcami, odborníkmi, príp. špecializovanými firmami.

V systéme riadenia a implementácie PHSR je **Riadiacim orgánom** na úrovni obce obecný úrad prostredníctvom starostu obce. Ten zodpovedá za systém riadenia PHSR, ako aj za systém čerpania získaných dotácií, použitia úverových zdrojov a v prípade získania pomoci zo štrukturálnych fondov aj za čerpanie tejto pomoci. Obecné zastupiteľstvo plní úlohu **Monitorovacieho výboru**. **Orgánom auditu** je hlavný kontrolór a príslušná komisia OcZ, ak je zriadená. Funkciu **Platobného orgánu** vykonáva ekonomické oddelenie OcÚ a príslušné oddelenia OcÚ plnia funkciu **Sprostredkovateľského orgánu**. PHSR ako aj všetky jeho zmeny a doplnky schvaľuje obecné zastupiteľstvo (Inštitút priestorového plánovania, 2016).

Administratívne zabezpečenie realizácie tohto programu je teda nevyhnutnou podmienkou jeho plnenia. Realizácia si však bude vyžadovať pravidelnú systematickú prácu. Z tohto dôvodu sa odporúča zriadiť pri obecnom zastupiteľstve komisiu strategického rozvoja. Táto komisia by vystupovala ako poradný orgán, ktorého úlohou by bolo vypracovať a posúdiť Správu o realizácii PHSR, stav finančného čerpania prostriedkov, podieľať sa na určovaní priorít realizácie PHSR a zúčastňovať sa dôležitých stretnutí, týkajúcich sa rozvoja obce. V prípade potreby by táto komisia mala za úlohu prehodnotiť plán na ďalšie obdobie, eventuálne doplniť úlohy a opatrenia, ktoré neboli uvedené v tomto programe a pod.

Samospráva tak bude raz ročne získavať a spracovávať pripomienky poslancov, zamestnancov OcÚ, partnerov a verejnosti. Spracovanie pripomienok bude trvať do stanoveného termínu (napr. do septembra príslušného roku), kedy bude zastupiteľstvu predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok a aj jeho prípadná aktualizácia. Obecné zastupiteľstvo vo vzťahu k realizácii PHSR berie na vedomie návrh strategickú časť dokumentu, schvaľuje celý dokument PHSR a každoročne schvaľuje vyhodnotenie jeho plnenia. Úlohou obecného zastupiteľstva je taktiež schvaľovanie spolufinancovania pripravovaných projektov. Obecné zastupiteľstvo teda každoročne schvaľuje hodnotiace a monitorovacie správy a rozhoduje o prípadných zmenách a aktualizácii programu.

Stručný popis komunikačnej stratégie

Súčasťou každého z pripravovaných a realizovaných projektov PHSR budú, či už z dôvodu povinného informovania a publicity (najmä pri projektoch financovaných z EŠIF) alebo v rámci komunikácie medzi obcou a cieľovými skupinami pri príprave a realizácii projektov, rôzne formy komunikácie. V prípade realizácie projektov z EŠIF budú v záujme informovania verejnosti osadené informačné tabule, príp. budú organizované úvodné a záverečné konferencie, semináre, workshopy, rôzne informačné stretnutia a pod.

V podmienkach obce prebieha komunikácia predovšetkým osobným stykom verejnosti a záujmových skupín s jej volenými orgánmi a zamestnancami. Významným komunikačným kanálom najmä pre mladšie a stredné vekové kategórie obyvateľstva je webová stránka obce. Staršie vekové kategórie uprednostňujú najmä obecný rozhlas, úradnú tabuľu a osobné podanie. Ďalším nástrojom komunikácie budú pozvánky na priamu účasť verejnosti na zasadnutiach obecného zastupiteľstva. Prostredníctvom uvedených komunikačných kanálov bude až do ukončenia platnosti PHSR prebiehať neustála komunikácia s obyvateľmi týkajúca sa realizácie tohto Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce.

Systém monitorovania a hodnotenia

Cieľom systému monitorovania a hodnotenia je získavanie informácií o reálnom plnení PHSR a o jeho prípadnom negatívnom vývoji. Dôsledkom dobrého nastavenia systému monitorovania a hodnotenia bude prípadná zmena spôsobu realizácie, podľa potreby aj definovanie a prijatie nových opatrení. Ako už bolo spomenuté vyššie, samospráva bude raz ročne (do začiatku prípravy rozpočtu na ďalší rok) získavať a spracovávať pripomienky poslancov, zamestnancov OcÚ, zainteresovaných partnerov a verejnosti. Spracovanie pripomienok bude trvať do stanoveného termínu, kedy bude zastupiteľstvu predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok a aj jeho prípadná aktualizácia.

Monitorovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa teda bude vykonávať priebežne počas celého trvania PHSR až do ukončenia jeho platnosti. Tento proces bude vychádzať z údajov uvedených vo Formulári P2 – ukazovatele výstupu, výsledku a dopadu projektu. Výstupom monitorovania PHSR bude monitorovacia správa za príslušný rok schválená obecným zastupiteľstvom, ktorej súčasťou môže byť aj prípadná monitorovacia správa schválená riadiacim orgánom v rámci implementácie projektov z EŠIF. Za prípravu monitorovacej správy konkrétneho projektu bude zodpovedať jeho garant podľa povahy projektu. Za prípravu monitorovacej správy PHSR bude zodpovedať samospráva obce – či už prostredníctvom starostu obce, hlavného kontrolóra, poslancov, zriadenej komisie strategického rozvoja, zamestnancov obecného úradu, príp. inej poverenej osoby.

Formulár 12 (R5): Plán hodnotenia a monitorovania

Plán priebežných hodnotení PHSR počas jeho platnosti 2021 - 2030		
Typ hodnotenia	Vykonať prvýkrát	Dôvod vykonania/ periodicita
Strategické hodnotenie	najskôr v roku 2023	podľa rozhodnutia obce a vzniknutej spoločenskej potreby
Operatívne hodnotenie	v prípade potreby	kontrola súladu programu s reálnou situáciou
Tematické hodnotenie časti PHSR	2024	téma hodnotenia identifikovaná ako riziková časť vo výročnej monitorovacej správe za predchádzajúci kalendárny rok
Ad hoc mimoriadne hodnotenie	v prípade potreby	pri značnom odklone od stanovených cieľov; pri návrhu na revíziu PHSR
Ad hoc hodnotenie celého PHSR alebo jeho časti	2021-2030	na základe rozhodnutia starostu, kontrolného orgánu, podnetu poslancov, správy auditu a pod.

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

E-Finančná časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Finančná časť obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnu a organizačnú stránku realizácie programu rozvoja obce. Táto časť obsahuje:

- indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHSR,
- model viaczdrojového financovania jednotlivých opatrení, aktivít (projektov) za účasti sociálno-ekonomických partnerov v území,
- hodnotiacu tabuľku pre výber projektov.

Indikatívny finančný plán

Výška potrebných finančných prostriedkov je v tomto PHSR uvedená pri jednotlivých projektoch a opatreniach. Uvedené sumy sú stanovené odhadom, keďže bez spracovania projektovej dokumentácie nie je možné ex-ante určiť predpokladanú sumu, potrebnú na realizáciu projektu. Navyše, táto suma sa ešte mení po realizácii verejného obstarávania. Pri rozhodovaní o financovaní jednotlivých projektov sa bude prihliadať na ich dôležitosť a na ich prínos pre rozvoj obce. Niektoré projekty/aktivity sa budú môcť realizovať v rámci bežnej prevádzky samosprávy, iné si však budú vyžadovať náročnejšie zdroje z hľadiska finančného aj personálneho zabezpečenia.

Potenciálne zdroje, ktoré sa samospráva môže snažiť získať na realizáciu opatrení a aktivít uvedených v tomto PHSR, sú najmä:

- bankové úvery,
- štátne dotácie z účelových fondov (napr. Environmentálny fond, ŠFRB),
- financovanie z národných projektov (napr. úrady práce, soc. vecí a rodiny - AOTP),
- rozpočet samosprávneho kraja,
- európske štrukturálne a investičné fondy,
- nadácie, neinvestičné fondy,
- Svetová banka,
- účelové fondy zahraničných zastupiteľstiev v SR,
- sponzorské dary podnikateľov, súkromných osôb, neziskového sektora a pod.,
- vlastné zdroje (rozpočet obce).

Celkovým prehľadom plánovaných finančných prostriedkov počas celej doby platnosti schváleného Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja je Indikatívny rozpočet – sumarizácia.

Formulár 13 (F1): Indikatívny rozpočet - sumarizácia

Oblasť	rok										Spolu (tis. €)
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
Hospodárska	2,20	24,70	453,70	468,70	403,70	403,70	403,70	1,70	1,70	1,70	2 165,50
Sociálna	17,00	149,00	29,00	98,00	167,00	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00	495,00
Environmentálna	0,00	4,00	11,00	21,00	1,00	0,50	0,50	0,00	0,00	0,00	38,00
SPOLU (tis. €)	19,20	177,70	493,70	587,70	571,70	411,20	411,20	8,70	8,70	8,70	2 698,50

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Model viaczdrojového financovania a finančný rámec

Financovanie jednotlivých projektov sa bude realizovať z viacerých zdrojov, pričom závisieť bude od aktuálnej finančnej situácie obce a aktuálnych potrieb. Financovanie sa tak bude opierať o zdroje obce, o národné zdroje, o zdroje z EŠIF, VÚC, o súkromné a ďalšie zdroje.

Intervenčná matica predstavuje odhad objemu potrebných zdrojov na realizáciu jednotlivých projektových zámernov. Finálna podoba a konkrétna výška investícií bude známa až po vypracovaní projektovej dokumentácie a vychádzať bude najmä z procesu verejného obstarávania.

Formulár 14 (F5): Model viaczdrojového financovania – intervenčná matica

Viaczdrojové financovanie (tis. eur)								
Opatrenie	Celkové náklady	Verejné zdroje					Súkromné zdroje	Iné zdroje
		EÚ	Štát	VÚC	Obec	Spolu		
Opatrenie 1.1	5,00				5,00	5,00		
Opatrenie 1.2	6,00				6,00	6,00		
Opatrenie 1.3	147,00	114,75	13,50		18,75	147,00		
Opatrenie 1.4	2 001,50	1 000,00	1 000,00		1,50	2 001,50		
Opatrenie 1.5	6,00			2,00	4,00	6,00		
Opatrenie 2.1	30,00	25,50	3,00		1,50	30,00		
Opatrenie 2.2	5,00		3,00		2,00	5,00		
Opatrenie 2.3	215,00	182,75	21,50		10,75	215,00		
Opatrenie 2.4	20,00	17,00	2,00		1,00	20,00		
Opatrenie 2.5	45,00	30,00	4,00	5,00	6,00	45,00		
Opatrenie 2.6	130,00	110,50	13,00		6,50	130,00		
Opatrenie 2.7	50,00			10,00	40,00	50,00		
Opatrenie 3.1	8,00				8,00	8,00		
Opatrenie 3.2	30,00	25,50	3,00		1,50	30,00		
SPOLU	2 698,50	1 506,00	1 063,00	17,00	112,50	2 698,50	0,00	0,00

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Finančný rámec na realizáciu PHSR pre potreby súhrnného prehľadu plánovaných projektov a aktivít je formulárom s podrobnou štruktúrou plánovaných finančných prostriedkov na opatrenia, projekty a aktivity PHSR na celé jeho obdobie. Obsahuje podrobné členenie predpokladaných finančných zdrojov, potrebných na realizáciu jednotlivých projektov.

Formulár 15 (F2): Finančný rámec pre realizáciu PHSR

Číslo opatrenia	Kód a názov projektu/aktivity	Klasifikácia stavieb - trieda	Hlavný ukazovateľ-výsledku, dopadu	Termín začatia a ukončenia realizácie projektu / aktivity	RN Spolu (tis. eur)	Verejné zdroje celkom	Verejné zdroje		Súkromné zdroje	Úverové zdroje	EIB príspevok (informatívne)	Iné zdroje
				rok			Národné celkom	EÚ (EŠIF) celkom				
							c	d				
I. Hospodárska politika					2 165,50 €	2 165,50 €	1 050,75 €	1 114,75 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Opat. 1.1	1.1.1 Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci		rozvinutie lokálnej ekonomiky	2021-2030	3,00 €	3,00 €	3,00 €					
	1.1.2 Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov		rozvinutie lokálnej ekonomiky	2021-2030	2,00 €	2,00 €	2,00 €					
Opat. 1.2	1.2.1 Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby		rozvinutie lokálnej ekonomiky	2021-2030	4,00 €	4,00 €	4,00 €					
	1.2.2 Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce		zvýšená zamestnanosť obyvateľstva	2021-2030	2,00 €	2,00 €	2,00 €					

Opat. 1.3	1.3.1 Rekonštrukcia miestnych komunikácií	2112 - Miestne komunikácie	zabezpečený kvalitný prístup k domom; zvýšená bezpečnosť chodcov	2022-2023	70,00 €	70,00 €	10,50 €	59,50 €				
	1.3.2 Výstavba chodníkov	2112 - Miestne komunikácie	zvýšená bezpečnosť chodcov	2024	65,00 €	65,00 €	9,75 €	55,25 €				
	1.3.3 Podpora budovania cyklotrás v katastrí obce	2112 - Miestne komunikácie	kvalitné miestne komunikácie	2022-2027	12,00 €	12,00 €	12,00 €					
Opat. 1.4	1.4.1 Vybudovanie kanalizácie a ČOV	2223 - Miestne kanalizácie	novovo vybudovaná kanalizačná sieť v obci, vrátane ČOV; čistejšie životné prostredie; lepšie zdravie obyvateľov	2023-2027	2 000,00 €	2 000,00 €	1 000,00 €	1 000,00 €				
	1.4.2 Dokončenie rekonštrukcie verejného osvetlenia	2224 - Miestne elektrické a telekomunikačné rozvody a vedenia	znižená spotreba energie na prevádzku osvetlenia	2021-2022	1,50 €	1,50 €	1,50 €					
Opat. 1.5	1.5.1 Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce		3 podporené partnerské projekty	2021-2030	6,00 €	6,00 €	6,00 €					
II. Sociálna politika					495,00 €	495,00 €	159,25 €	335,75 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €

Opat. 2.1	2.1.1 Revitalizácia verejných priestranstiev		kvalitné a príťažlivé verejné priestranstvá	2025	30,00 €	30,00 €	4,50 €	25,50 €				
Opat. 2.2	2.2.1 Rozšírenie kamerového systému	2224 - Miestne elektrické a telekomunikačné rozvody a vedenia	3 nové kamery	2023-2024	5,00 €	5,00 €	5,00 €					
Opat. 2.3	2.3.1 Rekonštrukcia budovy obecného úradu a kultúrneho domu	1274 - Ostatné budovy, i.n.	zrekonštruovaný objekt	2024-2025	180,00 €	180,00 €	27,00 €	153,00 €				
	2.3.2 Rekonštrukcia budovy starej školy	1274 - Ostatné budovy, i.n.	zrekonštruovaný objekt	2022-2023	35,00 €	35,00 €	5,25 €	29,75 €				
Opat. 2.4	2.4.1 V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP		5 zamestnaných osôb	2021-2030	20,00 €	20,00 €	3,00 €	17,00 €				
Opat. 2.5	2.5.1 Výstavba multifunkčného ihriska	2411 - Športové ihriská	verejnosť realizujúca športové aktivity	2025	40,00 €	40,00 €	40,00 €					
	2.5.2 Dobudovanie detského ihriska pri ZŠ	2411 - Športové ihriská	deti realizujúce voľnočasové aktivity	2022-2023	5,00 €	5,00 €	5,00 €					

Opat. 2.6	2.6.1 Rekonštrukcia strechy ZŠ Chrást nad Hornádom, odstránenie havarijného stavu	1263 - Školy, univerzity a budovy na vzdelávanie	odstránený havarijný stav strechy, ochránený majetok	2021-2022	130,00 €	130,00 €	19,50 €	110,50 €					
Opat. 2.7	2.7.1 Podpora kultúrnych a športových podujatí a telies		kultúrne a športové podujatia konané na území obce	2021-2030	50,00 €	50,00 €	50,00 €						
III. Environmentálna politika					38,00 €	38,00 €	38,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Opat. 3.1	3.1.1 Skvalitnenie systému zberu odpadov		skvalitnený systém triedeného zberu, vyššia úroveň vytriedenia odpadov	2022	3,00 €	3,00 €	3,00 €						
	3.1.2 Realizácia osvetových environmentálnych aktivít, prevencia tvorby čiernych skládok a zakúpenie fotopascí		vyššia úroveň vytriedenia odpadov	2022-2027	5,00 €	5,00 €	5,00 €						
Opat. 3.2	3.2.1 Realizácia protipovodňových opatrení na miestnych tokoch	2152 - Priehrady	žiadne škody na majetku v dôsledku povodní	2023-2025	30,00 €	30,00 €	30,00 €						
Celkom					2 698,50 €	2 698,50 €	1 248,00 €	1 450,50 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €

Zdroj: MDVRR 2015, Obecný úrad, vlastné spracovanie

System hodnotenia a zaradovania projektov do financovania

Dôležitým momentom v procese realizácie PHSR bude schvaľovanie financovania jednotlivých projektových zámerov obecným zastupiteľstvom. Pri výbere projektov bude preto nutné prihliadať na ich dôležitosť a význam či už z legislatívneho hľadiska alebo vo vzťahu k rozvoju obce.

Nasledujúca hodnotiacia tabuľka pre výber projektov je upravená pre potreby obce. Najvyššiu prioritu (úroveň dôležitosti) majú projekty, ktorých realizácia vyplýva priamo z legislatívy a projekty, ktoré budú riešiť výrazne naliehavú havarijnú alebo mimoriadnu situáciu. Kategória s vysokou prioritou zahŕňa projekty s oporou vo VZN obce, projekty Miestnej akčnej skupiny, oblastnej organizácie cestovného ruchu, projekty s vydaným právoplatným stavebným povolením (príp. aj projekty s ukončeným procesom verejného obstarávania), projekty, na ktoré sa dajú získať zdroje z EŠIF a/alebo ich realizácia je zároveň nutná pre rozvoj obce a projekty, ktoré majú vysokú podporu u obyvateľstva. Kategória so strednou úrovňou dôležitosti obsahuje tie projekty, ktoré majú možnosť byť spolufinancované z európskych štrukturálnych a investičných fondov a/alebo ich realizácia je zároveň vhodná pre rozvoj obce. Kategóriu 4 a 5 predstavujú projekty nachádzajúce sa vo fáze úvah (bez spracovania prvotných analýz, projektovej dokumentácie, stavebného povolenia a pod.).

Formulár 16 (F3): Hodnotiacia tabuľka pre výber projektov

Kategória	Úroveň dôležitosti	Hodnotiace kritérium (podmienky pre zaradenie do úrovne dôležitosti)	Projekt/Aktivita
1	Najvyššia	a) projekty vyplývajúce zo zákona alebo legislatívy EÚ b) projekty riešiace havarijnú alebo mimoriadnu situáciu	1.4.1; 2.6.1;
2	Vysoká	a) projekty s oporou vo VZN obce b) projekty s právoplatným stavebným povolením c) projekty MAS d) projekty OOCR e) projekty miestnych rozvojových organizácií f) projekty s vysokou podporou obyvateľov g) projekty s potenciálom spolufinancovania z EŠIF a z iných zdrojov a/alebo projekty, ktorých realizácia je pre rozvoj obce nutná	1.3.1; 1.4.2; 2.2.1; 2.3.1; 2.4.1; 2.5.1; 2.5.2; 2.7.1; 3.1.1; 3.1.2; 3.2.1;
3	Stredná	projekty s potenciálom spolufinancovania z EŠIF a z iných zdrojov a/alebo projekty, ktorých realizácia je pre rozvoj obce vhodná	1.1.2; 1.2.1; 1.2.2; 1.3.2; 1.3.3; 1.5.1; 2.1.1; 2.3.2;
4	Nízka	projekty v štádiu zámerov / úvah	1.1.1;
5	Najnižšia	ostatné	

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Záver

Formulár 17 (Z1): Schválenie PHSR

Schválenie PHSR	
Dokument	<p><u>Názov dokumentu:</u> Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Chrást nad Hornádom na roky 2021-2030</p> <p><u>Štruktúra dokumentu:</u> dokument je štruktúrovaný podľa zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov, podľa Metodiky na vypracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC, vydané Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, verzia 2.0, február 2015, podľa Metodiky na spracovanie Programu rozvoja obce, vydané Inštitútom priestorového plánovania, september 2016 a podľa Metodiky tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja, vydané Úradom podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu, január 2020.</p>
Spracovanie	<p><u>Forma a obdobie spracovania:</u> spracovanie PHSR vykonala obec v partnerstve s externým odborníkom, ktorý koordinoval proces tvorby dokumentu a zabezpečoval dodržiavanie metodických postupov. Dokument bol spracovaný na jeseň 2021.</p> <p><u>Riadiaci tím:</u> riadiaci tím pozostával z 2 členov a v procese spracovania mal 2 pracovné zasadania.</p> <p><u>Účasť verejnosti a komunikácia s ňou:</u> verejnosť participovala na procese spracovania PHSR prostredníctvom prieskumu názorov.</p> <p><u>Autor dokumentu:</u> RNDr. Radomír Babiak, PhD.; www.dokumentypreobce.sk</p> <p><u>Náklady na spracovanie:</u> z rozpočtu obce.</p>
Prerokovanie	<p><u>Prerokovanie v orgánoch samosprávy dňa:</u> 21.12.2021.</p>
Schválenie	<p><u>Návrh na uznesenie zastupiteľstva:</u> „Obecné zastupiteľstvo schvaľuje Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Chrást nad Hornádom na roky 2021-2030“.</p>

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Prílohy

Zoznam informačných zdrojov použitých v PHSR

- Bázálne environmentálne informácie o sídlach Slovenska (www.beiss.sk)
- Halás, M. (2008): Priestorová polarizácia spoločnosti s detailným pohľadom na periférne regióny Slovenska. *Sociologický časopis/Czech Sociological Review*, 2008, Vol. 44, No. 2
- Inštitút priestorového plánovania (2016): *Stručná metodika spracovania Programu rozvoja obce a Spoločného programu rozvoja obcí*. Bratislava: september 2016.
- Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001
- Korec, P. (2005): *Regionálny rozvoj Slovenska v rokoch 1989-2004*. Bratislava: Geografika, 2005. ISBN 80-969338-0-9, 227 s.
- MDVRR (2015): *Metodika na vypracovanie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC*. Bratislava: Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, verzia 2.0, február 2015, 62 s.
- Operačné programy 2014-2020
- Partnerská dohoda 2014-2020
- PHSR Košického samosprávneho kraja 2016-2022
- Povodňová dokumentácia obce Chrást nad Hornádom
- Program rozvoja vidieka 2014-2020
- Register pozemkových spoločností
- Register účtovných závierok
- Súvaha obce Chrást nad Hornádom k 31.12.2020
- Štatistický úrad Slovenskej republiky
- Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu (2020): *Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja*. Bratislava: január 2020.
- Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
- Územný plán obce Chrást nad Hornádom
- Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030
- Vstupná správa pre vypracovanie PHRSR Košického samosprávneho kraja
- Výkaz ziskov a strát obce Chrást nad Hornádom k 31.12.2020
- Weisová, D., Bernátová, M. (2012): *Strategické plánovanie samosprávy*. Žilina: Municipalia, 2012.
- Zákon č. 389/1990 Zb. o obecnom zriadení
- Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti
- Zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy
- Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja

Internetové zdroje:

census2011.statistics.sk	www.cdb.sk
datacube.statistics.sk	www.ives.minv.sk/heraldreg
datacube.statistics.sk/SODB/	www.maps.google.com
http://cp.atlas.sk	www.minv.sk
http://uzemia.enviroportal.sk	www.orsr.sk
https://gis.nlc.sk.org/islhp/#lesnictvo	www.pamiatky.sk
statdat.statistics.sk	www.registeruz.sk
www.beiss.sk	www.statistics.sk
www.chrastnadhornadom.sk	www.zrsr.sk

Zoznam skratiek použitých v PHSR

AOTP	Aktívne opatrenia trhu práce	MŽP	Ministerstvo životného prostredia
b.j.	Bytové jednotky	NFP	Nenávratný finančný príspevok
BRKO	Biologicky rozložiteľný komunálny odpad	NN	Nízke napätie
CDB	Cestná databanka	NPR	Národná prírodná rezervácia
CLLD	Community-led Local Development (Miestny rozvoj vedený komunitou)	OcÚ	Obecný úrad
CR	Cestovný ruch	o. i.	Okrem iného
ČOV	Čistička odpadových vôd	OOOR	Oblasťná organizácia cestovného ruchu
DHZ	Dobrovoľný hasičský zbor	PA	Povodňová aktivita
EAO	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo	PP	Prírodná pamiatka
EIB	Európska investičná banka	PR	Prírodná rezervácia
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy	PPA	Pôdohospodárska platobná agentúra
EZÚS	Európske zoskupenie územnej spolupráce	PPF	Poľnohospodársky pôdny fond
ha	Hektár	SHR	Samostatne hospodáriaci roľníci
IBV	Individuálna bytová výstavba	SPR	Strategicko-plánovací región
IUI	Integrovaná územná investícia	ŠFRB	Štátny fond rozvoja bývania
KSK	Košický samosprávny kraj	ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
KURS	Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001	ÚPSVaR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
KZAM	Klasifikácia zamestnaní	ÚSES	Územný systém ekologickej stability
MAS	Miestna akčná skupina	TTP	Trvalé trávne porasty
MOK	Maloobjemový kontajner	UoZ	Uchádzač o zamestnanie
MRK	Marginalizované rómske komunity	VÚC	Vyšší územný celok
MSP	Malí a strední podnikatelia	VZN	Všeobecne záväzné nariadenie

Akčný plán na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky

Obec si v tomto PHSR naplánovala realizovať viacero projektov/aktivít. Niektoré z naplánovaných projektov/aktivít sú pomerne jednoduché, nevyžadujú si veľké finančné, materiálne, príp. personálne úsilie. Na druhej strane, iné projekty si zo svojej povahy budú vyžadovať množstvo úsilia, času, schopností a financií. Akčný plán na daný rozpočtový rok predstavuje zhrnutie projektových zámerov a aktivít obce, ktoré sa plánujú realizovať v roku 2021 a výhľadovo aj v rokoch 2022 a 2023. Zložitejšie projekty/aktivity sú v tomto Akčnom pláne rozpracované formou Formuláru na prípravu projektov.

2021

- **1.1.1 Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci**
 Cieľ aktivity: Podporovať miestnych podnikateľov
 Termín realizácie: od 2021 každoročne
 Predpokladané náklady: 300,- eur ročne
- **1.1.2 Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov**
 Cieľ aktivity: Podporovať miestnych podnikateľov
 Termín realizácie: od 2021 každoročne
 Predpokladané náklady: 200,- eur ročne
- **1.2.1 Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby**
 Cieľ aktivity: Podporiť transformáciu hospodárstva
 Termín realizácie: od 2021 každoročne
 Predpokladané náklady: 400,- eur ročne
- **1.2.2 Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce**
 Cieľ aktivity: Zlepšiť zručnosti obyvateľov v používaní moderných technológií
 Termín realizácie: od 2021 každoročne
 Predpokladané náklady: 200,- eur ročne
- **1.4.2 Dokončenie rekonštrukcie verejného osvetlenia**
 Cieľ aktivity: Znížiť energetickú náročnosť prevádzky verejného osvetlenia
 Termín realizácie: 2021-2022
 Predpokladané náklady: 1 500,- eur
- **1.5.1 Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce**
 Cieľ aktivity: Rozvíjať partnerskú a cezhraničnú spoluprácu
 Termín realizácie: od 2021 každoročne
 Predpokladané náklady: 600,- eur ročne
- **2.4.1 V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP**
 Cieľ aktivity: Zvýšiť zamestnanosť miestnych obyvateľov znevýhodnených na trhu práce
 Termín realizácie: od 2021 každoročne
 Predpokladané náklady: 2 000,- eur ročne

- **2.7.1 Podpora kultúrnych a športových podujatí a telies**

Cieľ aktivity: Podporovať kultúrny a športový život v obci
 Termín realizácie: od 2021 každoročne
 Predpokladané náklady: 5 000,- eur ročne

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	2.6.1 Rekonštrukcia strechy ZŠ Chrasť nad Hornádom, odstránenie havarijného stavu
Cieľ projektu	Ochrániť majetok obce, zabezpečiť prevádzku ZŠ
Termín	2021-2022
Garant	Obec Chrasť nad Hornádom
Spolupráca (partneri)	ZŠ
Predpokladané náklady	130 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, štátny rozpočet, EŠIF
Výstupy	Obnovená krytina
Užívatelia	Deti a žiaci ZŠ, zamestnanci pracujúci v škole

2022

- **1.3.3 Podpora budovania cyklotrás v katastri obce**

Cieľ aktivity: Podporiť rozvoj obce sprístupnením možností na vykonávanie športovo-rekreačných aktivít pre miestnych obyvateľov a návštevníkov obce
 Termín realizácie: 2022-2027
 Predpokladané náklady: 12 000,- eur

- **2.3.2 Rekonštrukcia budovy starej školy**

Cieľ aktivity: Zabezpečiť obyvateľom kvalitnú občiansku vybavenosť
 Termín realizácie: 2022-2023
 Predpokladané náklady: 35 000,- eur

- **2.5.2 Dobudovanie detského ihriska pri ZŠ**

Cieľ aktivity: Sprístupniť deťom a mladým rodinám možnosti trávenia voľného času
 Termín realizácie: 2022-2023
 Predpokladané náklady: 5 000,- eur

- **3.1.1 Skvalitnenie systému zberu odpadov**

Cieľ aktivity: Zvýšiť úroveň vytriedenia odpadov v obci
 Termín realizácie: 2022
 Predpokladané náklady: 3 000,- eur

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	1.3.1 Rekonštrukcia miestnych komunikácií
Cieľ projektu	Skvalitniť prístupové komunikácie k rodinným domom a občianskej vybavenosti
Termín	2022-2023
Garant	Obec Chrasť nad Hornádom
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	70 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, štátne dotácie, EŠIF
Výstupy	Zrekonštruované miestne komunikácie
Užívatelia	Obyvatelia obce

2023

- **2.2.1 Rozšírenie kamerového systému**

- Cieľ aktivity: Zvýšiť bezpečnosť obyvateľov obce
 Termín realizácie: 2023-2024
 Predpokladané náklady: 5 000,- eur

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	1.4.1 Vybudovanie kanalizácie a ČOV
Cieľ projektu	Zabezpečiť obyvateľom obce prístup k verejnej kanalizácii, vrátane napojenia na ČOV; Zlepšiť kvalitu životného prostredia v obci
Termín	2023-2027
Garant	Obec Chrasť nad Hornádom
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	2 000 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, štátne dotácie, štátne fondy, EŠIF, Envirofond
Výstupy	Vybudovaná kanalizácia
Užívatelia	Obyvatelia obce

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	3.2.1 Realizácia protipovodňových opatrení na miestnych tokoch
Cieľ projektu	Chrániť majetok pred povodňami
Termín	2023-2025
Garant	Obec Chrasť nad Hornádom
Spolupráca (partneri)	Slovenský vodohospodársky podnik
Predpokladané náklady	30 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, štátny rozpočet, štátne dotácie, EŠIF
Výstupy	Zrealizovaný súbor protipovodňových opatrení
Užívatelia	Obyvatelia obce

Zoznam máp, tabuliek, grafov, obrázkov a formulárov

Mapa 1: Poloha obce Chrasť nad Hornádom - širšie vzťahy	3
Mapa 2: Poloha obce Chrasť nad Hornádom voči susediacim obciam	4
Tabuľka 1: Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov	13
Tabuľka 2: Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát.....	14
Tabuľka 3: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva.....	17
Tabuľka 4: Vývoj priemerného veku obyvateľstva.....	21
Tabuľka 5: Veková štruktúra obyvateľov podľa produktívnych vekových skupín.....	21
Tabuľka 6: Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa dochádzky do zamestnania a odvetvia ekonomického činnosti.....	23
Tabuľka 7: Obyvateľstvo podľa počítačových znalostí	24
Tabuľka 8: Vývoj nezamestnanosti v obci	25
Tabuľka 9: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2020	25
Tabuľka 10: Štruktúra UoZ podľa KZAM k 31.12.2020	27
Tabuľka 11: Byty podľa formy vlastníctva a systému dodávky vody.....	27
Tabuľka 12: Byty podľa obytných miestností.....	27
Tabuľka 13: Byty podľa obdobia výstavby.....	27
Tabuľka 14: Vybavenie technickou infraštruktúrou.....	29
Tabuľka 15: Základné parametre zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry (2021)	29
Tabuľka 16: Infraštruktúra kultúry a športu.....	31
Tabuľka 17: Spádovosť obce k vybraným poskytovateľom administratívno-správnych služieb.....	31
Tabuľka 18: Štruktúra pôdneho fondu (k 31.12.2020; v ha)	33
Tabuľka 19: Bilancia aktív a pasív k 31.12.2020 (eur; netto).....	35
Tabuľka 20: Náklady a výnosy v roku 2020	36
Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov obce Chrasť nad Hornádom.....	18
Graf 2: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2011-2020.....	19
Graf 3: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2011-2020	19
Graf 4: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2011-2020.....	20
Graf 5: Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12.2020	21
Graf 6: Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného vzdelania	22
Graf 7: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2020	25
Graf 8: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2020	26
Obrázok 1: Letecký pohľad na obec Chrasť nad Hornádom.....	5
Formulár 1 (Ú1): Zámer spracovania PHSR	9
Formulár 2 (Ú2): Harmonogram spracovania PHSR.....	10
Formulár 3 (Ú8): Štruktúra dokumentu	10
Formulár 4 (A7): Ex - ante hodnotenie stavu projektovej pripravenosti investícií	37
Formulár 5 (A8): STEEP analýza.....	40
Formulár 6 (A10): SWOT analýza.....	42
Formulár 7 (S1): Hierarchia rozvojových cieľov.....	49
Formulár 8 (P1): Prehľad opatrení, projektov a aktivít podľa oblastí	51

Formulár 9 (P2): Zoznam ukazovateľov cieľov/prioritných oblastí PHSR.....	55
Formulár 10 (P3): Súhrnný prehľad projektových zámerov obce	58
Formulár 11 (R1): Akčný plán	63
Formulár 12 (R5): Plán hodnotenia a monitorovania	66
Formulár 13 (F1): Indikatívny rozpočet - sumarizácia	68
Formulár 14 (F5): Model viaczdrojového financovania – intervenčná matica.....	69
Formulár 15 (F2): Finančný rámec pre realizáciu PHSR.....	70
Formulár 16 (F3): Hodnotiaca tabuľka pre výber projektov	74
Formulár 17 (Z1): Schválenie PHSR	75